

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem. — w niedzielę i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, Powszechnej Wystawy Krajowej dr. Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70.

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 390

Poznań, sobota dnia 24 sierpnia 1929

Rok XXIV

Na kongres spółdzielczy w Poznaniu

Rozwój współczesnego życia gospodarczego wykazuje w coraz silniejszym stopniu dążności do tworzenia wielkich organizacji gospodarczych, obejmujących swoją działalnością duże obszary, gromadzących wielkie zasoby kapitałowe i ogarniających coraz to nowe dziedziny życia gospodarczego. Pojawienie się na arenie życia gospodarczego tego typu organizacji jest przeważnie dowodem konsolidacji sił gospodarczych i zorganizowania pierwiastków twórczych, które poprzednio nie mogły na zewnątrz promieniować tą siłą, jaką zyskują po zjednoczeniu.

Gdy mniej więcej pięć lat temu w murach miasta Poznania odbywał się pierwszy kongres Unji Związków Spółdzielczych, to należy sobie uprzytomnić, że była to w dziejach powojennej i poinflacyjnej spółdzielczości polskiej pierwsza manifestacja nowego zespołu gospodarczego a zarazem i zwrot w rozwoju naszych spółdzielni. Wówczas położono fundamenty pod budowę nowej polskiej organizacji spółdzielczej, obejmującej swoją działalnością cały teren Rzeczypospolitej, dążącej do ujednoczenia pracy gospodarczej wśród najszerszych warstw społeczeństwa wedle prostych, wypróbowanych w doświadczeniu wzorów. Dzisiaj, po pięcioletniej pracy drugi kongres dać ma przegląd dorobku gospodarczego i ideowego organizacji i to w chwili oraz w miejscu, gdzie święcimy w ogóle przegląd naszych sił gospodarczych w perspektywie dziesięciolecia naszej niepodległości.

Unja Związków Spółdzielczych jako organizacja gospodarcza może dzisiaj, po pierwszym dziesięcioleciu istnienia i rozwoju, poszczycić się poważnymi wynikami. Kapitały obrotowe zrzeszonych w Unji spółdzielni i central gospodarczych przekroczyły w roku 1928 sumę 820 milionów złotych. Wśród spółdzielczości w Polsce same tylko spółdzielnie Unji rozporządzają więcej aniżeli połową kapitałów spółdzielczych, zorganizowanych w związkach rewizyjnych. Zaś w porównaniu z polską spółdzielczością Unja dominuje w pracy spółdzielczej, posiada najpoważniejsze zasoby własne, oraz najbardziej intensywną działalność w dziedzinie gromadzenia oszczędności. Równoległe z tem rosną obroty towarowe, jak i akcja kredytowa. Te wyniki cyfrowe z działalności są najlepszym sprawdzianem żywotności i przyszłego rozwoju Unji Związków Spółdzielczych. Należy ona dzisiaj w Polsce do czołowych organizacji gospodarczych, odgrywających w całości kształcie naszego życia gospodarczego niepoślednią rolę.

Jeżeli wzrastające z roku na rok cyfry rozwojowe wskazują na rozrost organizacji, to niemniej ważne są te wartości, które Unja na polu ideowym wnosi do naszego życia społecznego. Wszak nie do pomysłenia jest w dzisiejszych warunkach organizacja,

Z konferencji mocarstw w Hadze

Sytuacja jeszcze niewyjaśniona — Nastroje pesymistyczne

Haga, 24. 8. (Pat.) — Przyjazd Schachta i szefów stronnictw niemieckich pozostaje w związku z zamiarem delegacji niemieckiej podwyższenia raty bezwarunkowej, celem zaspokojenia procentowych żądań Snowdena. Wczoraj popołudniu nastąpiła poważna bezpośrednia wymiana zdań między Niemcami i Anglią. Możliwe, że powyższa kwestja była tematem rozmów.

Zasadnicza teza angielska polega na tem, że zaspokojenie żądań finansowych Anglii nie może się dokonać kosztem Niemiec, lecz tylko kosztem wierzycieli. Jak wiadomo głównie Włosi odmawiają kategorię wszelkich zmian planu Younga na swoją niekorzyść. Dalsze utrudnienie sytuacji polega na tem, że Niemcy łączą nadwyżkę finansową z żądaniem natury politycznej a w szczególności z żądaniem przyspieszenia terminu ewakuacji. Głównie dominuje na konferencji sprawa niżki raty Dawesa, płatnej pierwszego września. Jak wiadomo, żądanie Stresemanna uzyskania prowizorium, odrzucił zarówno Briand jak i Snowden. O ile porozumienie w tej sprawie nie nastąpi, należy liczyć się z możliwością, iż Niemcy wbrew swym niewątpliwym zobowiązaniom prawnym płacić będą samowolnie nie według planu Dawesa 2 1/2 miljarda marek rocznie, lecz według planu Younga 1.750 000 000 rocznie, t. j. o 750.000.000 marek mniej. Niektóre koła niemieckie utrzymują, że gdyby Niemcy stworzyły fakt

dokonany, znajdą wówczas poparcie rządu angielskiego i angielskiej opinii publicznej. Innemi słowy koła te liczą na rozbieżność poglądów między wierzycielami.

Haga, 24. 8. (Pat.) Obiad wydany w dniu wczorajszym przez królową dla obecnych na konferencji delegatów opóźnił zebranie delegatów finansowych, które odbyli dopiero o godz. 22.30. Zebranie poświęcone wyłącznie omówieniu sprawy świadczeń w naturze, zakończyło się o północy. W dniu dzisiejszym zostaną opracowane tezy zaspokojące żądania angielskie w sprawie kontroli świadczeń niemieckich w razie moratorium dotyczącego spłat w gotówce. Anglija jak wiadomo uważa, że dostawy węgla do Włoch z tytułu świadczeń niemieckich są zbyt wielkie. Wczoraj wieczorem potwierdzono niekorzystne wrażenie, jakie wywołało spotkanie niemieckie i angielskie. 4 mocarstwa wierzycielskie zaproponowały Anglii podwyższenie angielskiej raty rocznej do wysokości 36 milionów marek. Anglija jak wiadomo, żądała 48 milionów. Dotychczas niemożliwą jest rzeczą uzyskać potwierdzenia pesymistycznych poglądów, zdaje się jednak, że są one prawdziwe.

Paryż, 24. 8. (Pat.) Prasa ujawnia naogół nastrój pesymistyczny o ile chodzi o pomyślny wynik konferencji. Uważa jednakże, iż należy nie przesądzić znaczenia faktu odroczenia decyzji.

Delegacja polska na zgromadzeniu Ligi Narodów

Warszawa, 24. 8. (Tel. wł.) W dniu 2 września rozpoczyna się w Genewie X ogólne zgromadzenie Ligi Narodów. Kierownikiem delegacji polskiej jest minister spraw zagr. Zaleski, który wyjeżdża z Hagi bezpośrednio do Genewy. Poza tem w skład delegacji polskiej wchodzi jako delegaci pp. Franciszek Sokal, stały przedstawiciel Polski przy Lidze Narodów i wicemarszałek senatu, p. Hipolit Gliwic; zastępcami delegatów są pp.: Jan Modzelewski, poseł polski w Bernie, Witold Chodźko, b. minister, Michał Rostworowski, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Mirosław Arciszewski,

poseł polski w Rydze, Marjan Szumlański, szef gabinetu ministra spraw zagranicznych i Adam Tarnowski, naczelnik wydziału M. S. Z., pozatem w skład delegacji, jako doradcy techniczni wchodzi: gen. T. Kasprzycki, naczelniczy wydziałów L. Chrzanowski i A. Roman, zastępca naczelnika wydziału Wł. Sokołowski, komandor Solski, radca ambasady w Paryżu W. Neuman, radcowie ministerjalni St. Dygat i A. Benis, wreszcie radca prawny S. Rundstein. Sekretarzem generalnym jest p. Tadeusz Gwiazdoski i sekretarzem p. Morstyn.

Konfiskata odezwy Stronnictwa Narodowego

Warszawa, 24. 8. (Tel. wł.) „Gazeta Warszawska” donosi: Do sekretarza Stronnictwa Narodowego w Warszawie pos. Karola Wierczaka przyszło wczoraj z Komisarjatu Rządu w Warszawie pismo, że na podstawie art. 72 rozporz. p. Prezy-

dentą, ulega zajęciu odezwa Stronnictwa Narodowego p. t. „Czy to jest w porządku”. Rozporządzenie Komisarjatu sprawiło osłupienie wszystkich, albowiem odezwa posła Wierczaka była przedrukiem artykułu z przed 3 tygodni „Zorzy”. (w)

która, mając pretensje do przodowania, nie dawałaby społeczeństwu wskazań, nie podtrzymywałaby i rozwijała w szarzyźnie życia codziennego, zdrowych tradycji, oraz nie wzbudzała nowych prądów myślowych. Unja zrzesza wyłącznie tylko organizacje polskie i chrześcijańskie. Jej charakter spółdzielczy kieruje nas do sfer i warstw słabych ekonomicznie, którym lata ubiegłe największe przyniosły szkody. Stąd też zadania wychowawcze, jakie Unja wśród niez-

możnych naszych sfer wiejskich i miejskich spełnić musi, nabierają specjalnego znaczenia. Nie zapomniano bowiem szczytnej tradycji przedwojennej, która przekazała z lat niewoli społeczeństwu naszemu pamięć o tem, że polska spółdzielczość była najlepszą szkołą gospodarczą społeczeństwa, że ona wychowała w latach ucisku politycznego szerokie zastępy zdrowych jednostek gospodarczych, które nie tylko, że się dorabiały gospodarczo, ale stanowiły typ obywatelski o wielkiej

sprawności gospodarczej i o wysokim poziomie poczucia solidarności narodowej.

Dzisiaj budzenie w społeczeństwie polskim w ośrodkach, w których ono zmagą się w walce z żywiołem obcym, wiarę we własne siły i zdolności, uczucie chłopca, robotnika, rzemieślnika-Polaka cnoty oszczędności, cnoty gospodarności jest niezmiernie ważne jako aktualne zadanie dla rozwoju naszego współczesnego, narodowego typu obywatelskiego.

Jak wiadomo, Unja Związków Spółdzielczych zrzesza żywioły polskie z całego obszaru Rzeczypospolitej. Urabianie nowego jednolitego typu gospodarczego, uposażonego w środki produkcji jak i umiejętności pracy rzetelnej jest zadaniem ważnym.

Wszak odziedziczyliśmy z lat niewoli różne dobre, ale i złe przyzwyczajenia. Każda dzielnica w różnym rozwijała się kierunku. Lata zaś niepodległości, szczególnie pierwszy okres, nie stwarzały warunków, wśród których mogłyby urastać w siłę dążności konsolidacyjne. W życiu społecznym raczej byliśmy świadkami prądów klasowych, silnych przeciwieństw, u niemożliwiających pracę na dłuższą metę. Unja, jako organizacja łącząca w swych instytucjach interesy wszystkich warstw, jest bodajże jednym z tych wyjątkowych czynników, które wnoszą w polskie społeczeństwo hasło zgody i współpracy, opartej na wysokim poczuciu sprawiedliwości. Czynniki gospodarczy, potrafiący łagodząco działać na sprzeczne często interesy poszczególnych warstw społeczeństwa, który przy jednym stole w setkach miejscowościach, w umysłach setek tysięcy członków potrafi wznieść zrozumienie wspólnych interesów musi niewątpliwie całemu społeczeństwu oddać niespożyte usługi, szczególnie gdy postępuje ostrożnie, nie idzie na różne eksperymenty, a raczej kieruje się starą wypróbowaną zasadą wawrzyńską, że nie należy życia polskiego nagiąć do spółdzielczości, ale tworzyć taką spółdzielczość, która temu życiu oddaje największe usługi.

To też nikogo nie zadziwi już dzisiaj ten fakt, że na kongres śpieszą delegaci poszczególnych spółdzielni równie dobrze z Wilna, Tarnopola, Łucka jak i Pomorza i Poznańskiego. Wiedzą oni bowiem, że w sali obrad nie dzieli ich przestrzeń ani zasadnicze różnice. Zasiadają do stołu do wspólnych obrad nad wspólną dolą i niedolą.

Jeżeli drugi kongres Unji Związków Spółdzielczych ponownie odbywa się w Poznaniu, to wybór tego miejsca, w którym znajdujemy pokaz naszego dorobku gospodarczego, był najzupełniej słuszny. Witając naszych spółdzielców z najdalszych zakątków Rzeczypospolitej, żyjemy nadzieją, że korzyści, jakie wyniosą z obrad kongresu, jak i z pobytu w Poznaniu, będą jaknajwiększe.

Dzisiejszy „Dział Gospodarczy” poświęca z okazji kongresu Unji Związków Spółdzielczych szereg uwag aktualnym zagadnieniom pracy spółdzielczej.

Poznań i Cześć

Jest od dawna utartym zwyczajem prasy czechosłowackiej, że, rozpisując się o sprawach wewnętrznych polskich i omawiając wzajemny stosunek stron politycznych w Polsce, nie wdaje się w krytykę różnic dzielnicowych. Pod tym względem starały się kierujące pisma w Cześć przestraszać zasady bezstronności i stać, o ile możliwości, ponad partjami. Z punktu widzenia polskiego było takie rzeczowe traktowanie tematów polskich i niemieszanie się do spraw wyłącznie wewnętrznych rzeczą pożądaną i sympatyczną. Inaczej przedstawiał się fakt, że w pewnych organach czeskich zainteresowanie ogólnopolskim zagadnieniem nie uwzględniało dostatecznie problemów poszczególnych dzielnic Polski. Nie było to z czeskich stron świadomą tendencją, lecz wynikało z niedoświadczenia i błędnych informacji czy to o Warszawie, czy też o Poznaniu.

Okoliczności przedwojenne spowodowały, iż uczeni, turyści, kupcy, studenci i dziennikarze czescy znali z ziem polskich najlepiej i najdokładniej Małopolskę, ówczesną Galicję. Dość się do Warszawy i dłuższy czas tam spędzić było dla nich zwykle połączone ze znacznymi trudnościami paszportowymi, lub polityczno-administracyjnymi, zaś Poznań pozostawał aż do 1918 roku krajem szczelnie dla nich zamkniętym. Z doświadczenia wiem, jak niełatwo było dla Cześć przed 1914 rokiem osiąść choćby na kilka miesięcy nad Wartą i poświęcić się studjom nad miejscowymi stosunkami, nawet niepolitycznymi, lecz kulturalnymi, lub ekonomicznymi. I jeśli udało się publiczności czeskiej w wyjątkowych wypadkach istotnie przedostać się na grunt poznański, napewno okres jego pobytu był bardzo ograniczony i prędzej zbliżał się do końca, niż gość sam sobie tego życzył i niż miejscowi działacze polscy byłiby tego pragnęli.

W takich okolicznościach nie dziw, że znajomość warunków życiowych specjalnie wielkopolskich nie była w Cześć przed wojną wystarczającą. Nie można winy za to zrzucić na Cześć, tak samo jak byłoby nieporozumieniem zarzucać przywódcom Polaków poznańskich, że tak rzadko widzieli u siebie czeskich badaczy lub literatów i ekonomistów. O tem, że Cześć brak ten dotkliwie odczuwali i zdawali sobie z tego doskonale sprawę, świadczy wymownie ich nagły napływ do Wielkopolski po wojnie. Pociągała ich tam przede wszystkim nowość terenu. O ile do wskrzeszenia państwa polskiego właśnie terytorjum poznańskie pozostawało dla ogółu czeskiego do pewnego stopnia terra incognita, o tyle ostatnimi czasy daje się wśród Cześć zauważyć szybko, prawie żywiołowo wzrastające zainteresowanie Poznaniem. Oznaki i dowody tego znajdujemy na każdym kroku, na polu kulturalnym, niemniej jak i społecznym, w dziedzinie sztuki, jak i pod względem handlowym.

Nigdy przed tem prasa czeska nie śledziła tak żywo i z taką systematycznością aktualności poznańskich, jak obecnie. Coraz częściej i chętniej przytacza głosy pism poznańskich i sama zwraca swym rodakom w kraju uwagę, że rolnictwo czeskie, bardzo wysoko zresztą stojące, dużo może nauczyć się od poznańskich producentów ziemniaków. Kiedy indziej podkreśla się znów na łamach dzienników czechosłowackich, jak słusznie kładzie się w Wielkopolsce nacisk na stan średni i jak wiele podobieństwa można w tem się dopatrzyć z rozwojem czeskich stosunków społecznych.

Praska „Reforma”, ołomuński „Czechoslovensky Denik” i „Novy Denik” w Pilźnie zamieściły już na ten temat szereg artykułów. Jednocześnie organy katolickie, z „Lidovými Listami” i „Naszincem” na czele, ze szczerą radością stwierdzają, iż w Poznaniu poczucie religijne jest bardziej ugruntowane, niż w którejkolwiek innej dzielnicy Polski. Z jednakową sympatją przyjmowany i oceniany jest w Cześć fakt, że wpływy Żydów są w Poznaniu minimalne. W działach gospodarczych prasy praskiej i berneńskiej dość często czytamy ostatnio artykuły, których myślą przewodnią jest uznanie, że idea samopomocy ekonomicznej tak zwycięsko przejawia się zarówno w społeczeństwie poznańskim, jak i czesko-morawskim.

Czołowe gazety narodowo-demokratyczne, jak „Narodni Listy” w Pradze lub „Czeski Denik” w Pilźnie, wydrukowały w robu bieżącym już kilka dłuższych korespondencji, w których prze-

prowadzają analogię między Poznaniem i Czechami nawet w stosunku do Niemiec. Przywódcy prawy czeskiej Kramarz i Lukawsky wielokrotnie już oświadczyli publicznie, że poznański sposób zapatrywania się na zagadnienia rosyjskie wydaje im się o wiele bliższy i odpowiedniejszy dla Czech, od nastrojów wytwarzanych w Krakowie.

Z okazji Powszechnej Wystawy Krajowej opublikowano w dziennikach czeskich, bez różnicy przynależności partyjnej i odcieni politycznych, setki dłuższych rozpraw, gdzie opisy ekspozycji i wspomnienia z licznych zjazdów na Wystawę uzupełniane są szczegółowymi wzmiankami o historii Wielkopolski, o narodowym uświadomieniu poznańczyków, o słowiańskich tradycjach poznańskiego, o śladach czeskiej tradycji w Lesznie, czy Gnieźnie, o znaczeniu polskiego wybrzeża morskiego i portu Gdyni dla kapitału czechosłowackiego, o wspólnych interesach na Górnym Śląsku itp. Niedawno przypomniał po powrocie z Poznania ogółowi czeskiemu wybitny członek jednej z reprezentacyjnych delegacji czeskich, że w ciągu dziesięciu lat powojennych nie wydrukowała prasa czeska tyle obszernych artykułów o Poznaniu, jak w bieżącym roku jedenastym.

Wystawa Krajowa stanowi punkt zwrotny w dotychczasowych stosunkach poznańsko-ceskich. Takie wrażenie można odnieść z całego zachowania się opinii czechosłowackiej, której miarodajni przedstawiciele prześcigają się teraz w zapewnieniach, że często będą odziedzieli Wielkopolskę, że nad Wartą znaleźli mentalność duchowo-

Prasa angielska a zdemaskowanie sir Roberta Donalda

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

London, w sierpniu.
Niestety tygodnik Chestertona nie ma takiego zbytu, jak codzienna gazeta, w których pojawiły się o książce sir Roberta Donalda recenzje przychylnie lub niezdeterminowane. Byłoby rzeczą naszej urzędowej propagandy postarać się o przedruki świetnych wywodów p. Grzegorza Macdonalda. Niestety myśli ona więcej o gloryfikacji jednostek, niż o przeciwdziałaniu niemieckim machinacjom. Rzecz charakterystyczna, że Macdonald musiał Anglikom, chcącym zbadać bezstronnie kwestję naszych zachodnich granic, polecić książkę — francuską.

W każdym razie głos sprawiedliwego nie przebrzmiał bez echa. „G. K. Weekly” mieści rubrykę listów od czytelników, gdzie zamieszcza często również enuncjacje ludzi nie zgadzających się z artykułami tygodnika. Taki przygodny współpracownik nadesłał list mocny i krótki, który przełoży w całości:

„Do redaktora „G. K. Weekly”.
Panie — i ja i inni krytykowaliśmy nieraz pańskie pismo, ponieważ po pierwsze jest to pismo, zasługujące na krytyczne rozstrząsanie, po drugie, ponieważ jest to jedno z niewielu pism, w których wolno umieszczać uwagi krytyczne. Proszę mi jednak pozwolić, abym na tem miejscu pogratulował Panu pańskiej wyborczej krytyki książki Sir Roberta Donalda „Korytarz polski i jego konsekwencje”. W ostatnich czasach prasa umieszczała obszernie sprawozdania w niej, bo jest rzeczą pierwszorzędno znaczenia o takich objawach jadowitej propagandy pisać obszernie sprawozdania, ale z pierwszą krytyką spotkałem się u Pana. Każdy, kto interesuje się biegiem wypadków politycznych, spostrzegł, że stwarza się atmosferę antypolską, szczególnie w tym kraju. Atmosferę tę wybornie podtrzymuje ta „bezstronna” książka, a także „bezstronne” sprawozdania, jakie jej poświęcono. Jest widoczne, że przygotowuje się opinię publiczną na jakąś nową zbrodnię i jest rzeczą tylko zbyt pewną, że tę zbrodnię popełni się w imię pokoju.

D. Graham.
Nie wiem, kto to jest p. Graham, ale radbym, aby u nas tak jasno, jak on, zdawano sobie sprawę z tego, co dzieje się na świecie. Radbym również, aby głos jego rozebrzmiał po całej Polsce i w tej myśli proszę gazety o powtórzenie listu, a przynajmniej wyjątków z niego.

Ogłoszony w prasie list posła niemieckiego w Londynie o sir Robertcie Donaldzie, odkrywa genzę książki Donalda. Został on przez prasę an-

ul. Marsz. Focha 4 przy Kaponlewie

KINO STYLOWE Telefon 78-90.

Premjera w sobotę, dnia 24 b. m.
z najsłynniejszą tragiczną świata **Anną May Wong** w głównej roli wielkiego dramatu, reżyserji: **E. A. Dupont'a p. t.**

ŚWIAT NOCY (Piccadilly).
Żywa ilustracja nocnego życia w Londynie.

Początek seansów 5, 7, 9. Miejsca numerowane. Początek seansów 5, 7, 9.
Przedsprzedaż biletów od godz. 12-14 przy kasach kinoteatru.

bliską Czechom, że zmysł organizacyjny i dzielność ekonomiczna Poznania na serjo im zaimponowała i że wyteją ze swej strony wszystkie siły, by nawiązać z tą właśnie, do niedawna zagranicą może trochę zlekceważoną, bo mało znaną dzielnicą, jaknajściślejszy kontakt przemysłowo-handlowy.

I jeszcze o jednej ważnej rzeczy nie wolno nam zapominać. Śladami Czechów idą Jugosłowianie, wzorujący się także na tem polu na ekonomicznie lepiej orjentujących się sojusznikach z nad Woltawy. Moglibyśmy zatem do pewnego stopnia powiedzieć, iż 1929 rok odkrył Słowiańszczyznę Poznań, Poznańskie i Wielkopolskę.

V. Dresler.

Centra
baterje

Kto jedzie zwiedzić Wystawę i polskiej pracy owoce; Niech pamięta, że mu „Centra” Przyda się we dnie i w nocy!

Pw 4619-C. 2081

„Pewne dzienniki opozycyjne i tygodniki — pisze — są lepiej poinformowane o tem, co się dzieje za kulisami rządu, aniżeli prasa rządowa. Czy dlatego, że publicyści, „sanacyjni” o wielu rzeczach milczą umyślnie, względnie muszą milczeć? Bynajmniej. Poprostu dlatego, że nie mają tych informacji, któremi rozporządza prasa opozycyjna. Skąd pochodzi to dziwne zjawisko? Czy aparat informacyjny opozycji, czy dar tropienia i wydobywania sekretów z poza kulis sanacji jest doprowadzony u opozycji do takiej doskonałości? Bynajmniej. Oto poprostu opozycja otrzymuje bez trudu i zachodu owe informacje wprost z obozu rządowego!”

„Obóz sanacyjny” przedstawia obecnie taką mieszanicę, że jego granice stały się prawie nieuchwytną. W obozie tym kotłuje się ustawicznie, jedne grupy spiskują przeciw drugim, jedni drugim podważają nogę, z czego powstają osobiste antagonizmy i zawzięci. Skoro tego rodzaju uczucia o silnem napięciu nie mogą otworzyć wybuchnąć, wyjawia się je, dla ulżenia zranionemu sercu — przeciwnikowi politycznemu, z którym się utrzymuje prywatne stosunki, i nie żąda się nawet od niego dyskrekcji. Poczucie istotnej, czy też urojonej krzywdy, której się doznało w gronie „sanacji”, zaciera granicę między obozem własnym, a obozem przeciwników politycznych, gdzie się można użalić przed znajomymi i gdzie się odkrywa „zalety”, których niestety niema wśród sanatorów...”

„Ci, którzy zostali zepchnięci na plan drugi, byli jeszcze wczoraj, jeszcze przed kilku miesiącami — mężami zaufania najbardziej wjaźnionych. Dzisiaj, kiedy wpadli w nielaskę, kiedy czują, że są obserwowani i inwigilowani — nabierają coraz większej ochoty do uskarżania się i wynędrzania... W obecnych warunkach, kiedy w obozie „sanacji” walczą wszyscy przeciw wszystkim — jest nawet bezpiecznie zwierzyć się przeciwnikowi politycznemu, aniżeli „towarzyszowi partyjnemu”. Być może że nawet niejeden asekuje się w ten sposób wobec przyszłych, radykalnych przegrupowań. A że takie „przegrupowania” nadejdą i nadejść muszą — o tem nie wątpi się już w obozie „sanacji”.

Po tym charakterystycznym wstępie, podaje korespondent cały szereg wiadomości i pogłosek o przeobrażeniach w „sanacji” i projektowanych zmianach w rządzie.

Aresztowanie komunistów w Wilnie

Wilno, 24. 8. (AW) Z rozporządzenia władz zostali aresztowani kierownicy lewicy P. P. S. w Wilnie Katz i Taboryszkin, którzy pracowali w komunistycznym związku zawodowym robotników przemysłu chemicznego.

O niedyskrecjach obozu majowego

Wielce znamienny komentarz do mnożących się pogłosek o tarcach wewnętrznych w obozie sanacji i projektowanych zmianach w rządzie — podaje warszawski korespondent bydgoskiej „Deutsche Rundschau” — pilnie śledzącej stosunki polskie.

Walki sowiecko-chińskie

Dotychczasowe straty

London, 24. 8. (AW.) Chiński sztab generalny w Mukdenie komunikuje, iż straty poniesione dotychczas przez wojska chińskie dochodzą do 2 tysięcy zabitych i rannych. Sztab chiński twierdzi, iż straty po stronie sowieckiej są nie o wiele mniejsze.

Szanghaj, 24. 8. (AW.) Walka, jaka została stoczona pomiędzy oddziałami przednimi chińskiej piechoty w pobliżu stacji Mandzurja, a załogą

dwu sowieckich pociągów pancernych, trwała przeszło dwie godziny. Pancerka podtrzymywała piechotę sowiecką ogniem artyleryjskim. Chińczycy odpowiedzieli również ogniem swych dział i karabinów maszynowych. Straty Chińczyków sięgają 80 ludzi, w tym dwu oficerów. Chińczycy zawiązali dwa działami bolszewickimi i zdobyli większą ilość broni i amunicji.

Mobilizacja chińska

Szanghaj, 24. 8. (AW.) Wobec coraz to bardziej zastraszającej się sytuacji na pograniczu, rada dowodzących armjami chińskimi, obradująca w Mukdenie, postanowiła sformować sześć korpusów armji po trzy dywizje każdy i na-

tychmiast wysłać je na pogranicze. Jednocześnie ukazały się rozporządzenia gubernatora Mandzurji, aby garnizony rozpoczęły werbowanie oddziałów białych, złożonych z emigrantów.

Wódz sowiecki niezadowolony

Tokio, 24. 8. (AW.) Według wiadomości z Władywostoku, dowodzący sowiecką armją Dalekiego Wschodu Bluecher dokonał lustracji szeregu odcinków granicznych, przyczem stan zlustrowanych oddziałów wzbudził w nim niezado-

wolenie. Wobec tego zwolniono kilkudziesięciu czerwonych komendantów z zajmowanych stanowisk. Na jednym tylko odcinku frontu w okolicy stacji Mandzurja zwolniono z odpowiedzialnych stanowisk 32 oficerów sowieckich.

O rozbrojenie na morzu

Porozumienie angielsko - amerykańskie

Wiedeń, 24. 8. (PAT) United Press donosi z Waszyngtonu, że rokowania angielsko - amerykańskie, dotyczące rozbrojenia na morzu, dobiegają już do końca. Słychać, iż Mac Donald przybędzie w pierwszych dniach października do Waszyngtonu. Istnieje już forma kompromisowa, na mocy której Anglja i St. Zjedn. mogą budować równą liczbę krążowników o pojemności 10.000 tonn. Anglja ponadto posiadać będzie prawo utrzymania większej liczby małych krążowni-

ków celem ochrony swej komunikacji handlowej.

London, 24. 8. (AW) Na temat angielsko - amerykańskiej konferencji w sprawie rozbrojenia morskiego, ambasador amerykański w Londynie gen. Dawes na uroczystym przyjęciu, wydanym w jednym z miast szkockich na cześć Mac Donalda oświadczył, że angielsko - amerykańskie narady wbrew wszelkim głosom pesymistów dały już zadowalające wyniki a ostateczne załatwienie rozbrojenia morskiego nastąpi w krótkim czasie.

Sprawa umiędzynarodowienia Warty i Noteci

Haga, 24. 8. (Tel. wł.) Przed Trybunałem Międzynarodowym w Hadze toczy się proces o to, czy przepisy traktatu wersalskiego, które umiędzynarodowały Odre, odnoszą się również do Warty i Noteci, zwłaszcza w ich biegu na terenie polskim. Tezę tę podtrzymywał w imieniu głównych mocarstw sir Cecil Hurst, rzeczoznawca prawny Foreign Office w Londynie. Twierdził on, że przez rzekę rozumie prawo międzynarodowe cały system rzeczny głównej rzeki. W danym więc wypadku Warta i Notec, jako dorzecza Odry, winny być zdaniem sir Cecil Hursta, umiędzynarodowane tam, gdzie są zdatne do spławu.

Mniej jasno przedstawia się sprawa kompetencji międzynarodowej komisji rzecznej. Według sir Cecil Hursta winna ona jednak rozciągać swe kompetencje na cały system umiędzynarodowany.

Podług sir Cecil Hursta poparł delegat francuski p. Baderant, który zwalczał tezę polską, że Warta i Notec, znajdując się na terytorjum polskiem i dostarczając jedynie Polsce dostęp do morza, nie mogą być umiędzynarodowane. Komisje międzynarodowe, twierdził p. Baderant, nie uznają pojęcia granicy politycznej.

Proces potrwa jeszcze kilka dni.

Wizytacja kościoła wschodniego w Polsce

Delegaci Kurji Papieskiej we Lwowie

Lwów, 24. 8. (AW) Bawili tu delegaci Kurji Papieskiej Mgs. Cicognani i Terciaroi z kongregacji kościoła wschodniego. Delegaci papiescy po krótkim pobycie w Warszawie zatrzymali się po parę dni w Przemyślu, Lwowie i Stanisławowie, gdzie zwiedzili cerkwie grecko - katolickie, instytucje cerkiewne, oraz klasztory męskie i żeńskie obrządku grecko - katolickiego. Złożyli również wizyty arcybiskupom Twardowskiemu i Teodo-

rowiczowi, oraz biskupowi Lisowskiemu. Jak się dowiadujemy, celem pobytu delegatów było nawiązanie ściślejszego kontaktu z temi organizacjami, które im podlegają i zorjentowanie się na miejscu w szeregu aktualnych spraw dotyczących wschodnich obrządków. Przyjazd ten stoi w związku z odbytym niedawno kongresem przedstawicieli kościołów unijnych w Pradze.

Katastrofa w kopalni

Katowice, 24. 8. (AW.) Na kopalni „Biały Szarley” pod Bytomiem wydarzyła się wstrząsająca katastrofa. W czasie gdy górniczy zjechał już do pracy załamał się chodnik w korytarzu, w którym pracowało kilkudziesięciu ludzi. Pod gruzami znalazło się 8 górników. Natychmiast rozpoczęta akcja ratunkowa zdołała wydobyć z pod gruzów wszystkich zasypanych za wyjątkiem 2 Polaków, którzy ponieśli śmierć. Obaj nieszczęśli-

wi górnicy Gajewski i Matuszka pochodzą z Bytomia. Z pośród rannych górników niejaki Golik, Polak z Białego Szarleja zmarł w szpitalu skutkiem odniesionych ran. Pozostali górniczy nie odnieśli żadnych obrażeń, bowiem zdążyli w ostatniej chwili ukryć się w wykutej w skale niszy. W tym miejscu znajdował się akurat wylot pomp tłoczących powietrze, tak, że zdołali się oni uchronić nie tylko od zasypania, ale i od uduszenia.

Lot „Zeppeliną”

Berlin, 24. 8. (PAT.) Według doniesień Assoc. Press, amerykańska radiostacja wczoraj o godz. 12 w południe, według czasu środkowo - europejskiego, nawiązała kontakt z Zeppelinem, który

w tym czasie znajdował się pod 35.40 st. szerokości północnej i 145.20 długości wschodniej. Pozycja ta odpowiada mniej więcej odległości 360 mil na wschód od Tokio. Komendant Zeppeli-

na spodziewa się, że jeżeli nie nastąpi zmiana kierunku wiatru, sterowiec przybędzie do Los Angeles w ciągu 80 godzin.

Moskwa, 24. 8. (PAT.) Okazuje się, że sterowiec Zeppelin w podróży swej do Japonji ominął Moskwę celowo. Kierownik ekspedycji dr. Eckener podobno ze względów politycznych unikał przelotu nad jakimkolwiek większym miastem sowieckim. Tendencję tę podkreśla w swoich korespondencjach przedstawiciel „Vossische Ztg.”, lecący na Zeppelinie. Dziennik „Prawda” wyraża z tego powodu oburzenie. Inne dzienniki sowieckie sprawy tej wogóle nie poruszyły. W dniu przelotu cała prasa zamieszczała utrzymywane w dość serdecznym tonie notatki, omawiające doniosłość odbywanego lotu.

Ruch przedwyborczy w Inowrocławiu

Inowrocław, 24. 8. (Tel. wł.) W sprawie wyborów do rady miejskiej panuje tutaj duże ożywienie. Wyborcy polscy staną do urny aż w 5 ugrupowaniach: 1. demokratyczny blok pracy (Be-Be), 2. komitet wszystkich stanów (dawniej „trzydziestka”), 3. narodowy komitet wyborczy (Stronnictwo Narodowe), 4. N. P. R.-prawica i 5. P. P. S.

Gen. Kukiel wraca do służby czynnej

Warszawa, 24. 8. (Tel. wł.) Ostatni dziennik personalny Ministerstwa Spraw Wojskowych przynosi następujące rozporządzenie: Powołuje się do służby czynnej generała brygady Mariana Kukieła.

General Kukiel dotychczas był w stanie nieczynnym. Obecnie gen. Kukieła przydzielono do dyspozycji ministra spraw wojskowych.

Próby radio-telegraficzne na samolotach polskich

Warszawa, 24. 8. (AW.) W Departamencie aeronautyki min spr wojskowych dokonuje się prób nawiązania komunikacji telefonicznej z samolotem z miejscową stacją rozmów Komunikacja ta ma być udostępniona przez połączenie nadawczo - odbiorczej stacji radio-telegraficznej z miejscową siecią telefoniczną. Już w końcu lipca, miesiąca rozpoczyna się oficjalne próby przy udziale sfer zainteresowanych. Komunikacja telefoniczna ma zostać wprowadzona na cywilnych liniach lotniczych. Dodać należy, iż są to pierwsze tego rodzaju próby w Europie.

Poświęcenie świąt amerykańskich w Gdyni

Warszawa, 24. 8. (AW.) W związku z poświęceniem nowowbudowanych świątyni amerykańskiej linii okrętowej Scantic-Line, które odbędzie się w niedzielę dnia 25 bm. przyjeżdża do Gdyni minister przemysłu i handlu Kwiatkowski, dyrektor departamentu inż. Nosowicz i przedstawiciele innych ministerstw. W uroczystościach weźmie także udział doradca finansowy Banku Polskiego p. Devey i poseł Stanów Zjednoczonych Stetson.

O język polski na filmach

Katowice, 24. 8. (AW.) Jak donosiliśmy w swoim czasie po zajściach w Opolu, publiczność polska codziennymi demonstracjami doprowadziła do tego, że kinematografy w Katowicach i innych miastach przestały wyświetlać napisy w języku niemieckim. Publiczność niemiecka w odpowiedzi na to rozpoczęła bojkot kinoteatrów, a prasa niemiecka do naga się przywrócenia napisów w dwu językach. W tej sprawie odbyło się zebranie właścicieli kinoteatrów, na którym uchwalono przywrócić dwujęzyczne napisy. Jednakowoż wobec protestów, na ponownym zebraniu, które odbyło się wczoraj, zreasumowano tę uchwałę i napisy wyświetlane będą tylko w języku polskim.

Pod rządami Woldemarasa

Kowno, 24. 8. (AW) Dnia 20 września sąd wojenny w Kownie przystąpi do rozważania sprawy 5 gospodarzy z powiatu wołkowyskiego, oskarżonych o rzekome szpiegostwo na rzecz Polski.

Kowno, 24. 8. (AW) W miasteczku Bobty powiatu kowieńskiego dotychczas stale oławiano nabożeństwa w języku polskim, miasteczko to bowiem

w 90 proc. jest zamieszkałe przez ludność polską. Obecnie na skutek starań szowinistów litewskich kurja arcybiskupia w Litwie ma wprowadzić tam nabożeństwa w języku litewskim.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 211.96 zł, gotówką — 211.53 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172.50 zł, gotówką — 172.16 zł.

Kurs złotego Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 2/5 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 zł.

Poznańska giełda pieniężna

Poznań, 24 sierpnia 1929.

Nastrój giełdy dzisiejszej nie wykazał żadnej zmiany, przyczem odczuwa się jednakże brak materjału.

Z papierów procentowych wzgl. lokacyjnych większy popyt na 8 proc. listy dolarowe po 95 proc. (przy dewizie 8,90) oraz poszukiwano 5 proc. premj. dol. przy mocniejszym kursie 62,50 (za 1 szt. 5 dol.) Mniejszą ilość 6 proc. listów żytnich handlowano po 24.— oraz 4 proc. list. konwert. ziemskich po 41,50. Poza tem dopytywano się o 5 proc. pożycz. konwers. po 47 proc. bez od dawców.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych handlowano Bankiem Polskim po 166,50 w transakcjach. Cukrownie Zduny oddawano po 45.—, płacono zaś za Herzfelda 45.— oraz handlowano R. Mayem po 100.— w transakcjach.

Cedula urzędowa z dnia 24 sierpnia 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 95% P.

(Kurs w złotych)

5% Pożyczka premjowa serja II 62,50 P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 166,50 +

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Cukrownia Zduny I em. zł. 45.— J. Herzfeld-Viktorius I em. zł. 45.— P. Dr. Roman May I em. zł. 100.— +

Tendencja: Bez zmiany.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 24. 8. 1929.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznania, ładunek wagonowy, dostawa bieżąca, za 100 kg.:

„Ceny orientacyjne” parytet Poznania

Zyto nowe suche zdatne do przemiału	26,00—27,00
Usposobienie słabsze	
Pszenica nowa sucha zdatna do przemiału	43,25—45,25
Usposobienie słabe	
Jęczmień przemiatowy	26,50—27,50
Jęczmień browarny	29,00—32,00
Usposobienie spokojne	
Owies nowy	23,50—26,00
Usposobienie słabsze	
Maka żytnia w workach według urzędowo ustalonego typu (7%)	40,50
Usposobienie słabe	
Maka pszenna 65% w worku	69,75—73,75
Usposobienie słabe	
Pręby żytnie	19,50—20,50
Pręby pszenne	22,00—23,00
Rzepak	68,00—71,00
Groch Victoria	65,00—70,00
Ogólne usposobienie spokojne.	

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg

Berlin, dnia 24 sierpnia 1929

Pszenica march. od st. zał.	238,00—241,00
Tendencja spokojna.	
Zyto march. od st. zał.	191,00—195,50
Tendencja niejednolita.	
Owies march. od st. zał.	168,00—174,00
Tendencja stała.	
Jęczmień browarny	212,00—230,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień past. i przemysł.	167,00—188,00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin	215,00—217,00
Tendencja spokojna.	
Maka pszenna	29,50—35,00
Tendencja utrzymana.	
Maka żytnia	25,40—28,25
Tendencja utrzymana.	
Ospa pszena	11,50—12,25
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	11,25—11,50
Tendencja spokojna.	
Rzepak	000,00—340,00
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	40,00—48,00
Groch dr. jad.	28,00—34,00
Groch past.	21,00—23,00
Wyka	28,00—32,00
Makuchy rzepakowe	18,30—19,00
Makuchy niane	24,00—24,30
Wytłoki suche	11,50—11,60
Srut Soja	19,80—20,30
Płatki ziemniaczane	17,60—18,00
Ogólna tendencja osłabiona.	

Sytuacja finansowa i gospodarcza Polski w świetle sprawozdania p. Dewey'a

Zakomunikowano prasie następujące streszczenie raportu doradcy finansowego p. Dewey'a za II kwartał rb.

Dochody i wydatki budżetowe

Po stwierdzeniu, że dotychczas plan stabilizacyjny funkcjonował sprawnie, doradca analizuje szczegółowo wyniki polityki budżetowej rządu. Dochody w pierwszym kwartale bieżącego roku budżetowego (drugi kwartał kalendarzowy) utrzymały się na poziomie co najmniej wyższym, aniżeli roku ubiegłego. Ogólna suma dochodów przy dotychczasowym systemie podatkowym wyniosła 728.828 tys. zł, podczas gdy w odnośnym kwartale na rok ub. — 683.092 tys. zł. Ogólna suma wpływów podatkowych była o 8 proc. wyższa, przyczem dochody z monopolu były prawie te same. Zyski przedsiębiorstw państwowych wpłynęły do skarbu państwa — większe, a różne dochody administracyjne — co najmniej niższe. Ponieważ dochody w budżecie na rok 1929/30 zostały oszacowane poniżej uzyskanych w roku 1928/29, przeto obecne wpływy są nieco wyższe od przewidzianych w budżecie.

Rząd stosuje w rozchodach politykę ostrożną i w ciągu 3 pierwszych miesięcy omawianego okresu, wydał mniej, niż 1/4 sumy rozchodów, przewidzianych w budżecie. Ogólne wydatki wyniosły 24 proc. sumy budżetowej.

Nadwyżki budżetowe były mniejsze, aniżeli w roku ubiegłym i wyniosły ogółem złotych 10.853 tys. w porównaniu do zł 39.394 tys. tego samego kwartału ub. r. Obecny budżet upoważnia do większych wydatków, aniżeli w roku ubiegłym, a chociaż bieżące wpływy były wyższe od przewidywanych, to jednak nie wzrosły one w tym samym stosunku, jak wydatki.

Konieczność ograniczenia inwestycji

P. Dewey omawia zapowiedzianą przez ministra Matuszewskiego redukcję pozycji inwestycyjnych w wysokości 160 milionów. Głównym powodem ograniczenia wydatków inwestycyjnych jest niepewna sytuacja kredytowa. Znaczny wzrost cianoty pieniężnej w ostatnich miesiącach w większości państw europejskich wpłynął na pogorszenie rynku pieniężnego w Polsce, a ponieważ brak jest pewności poprawy w najbliższej przyszłości, rząd podejmuje zarządzenia, celem przygotowania się do przetrwania obecnych warunków. Rząd prowadzi przewidzianą politykę, ograniczając inwestycje, chociaż dotychczas wpływy podatkowe nie zmniejszyły się, gdyż cianota kredytowa może wywrzeć ujemny wpływ na życie gospodarcze, a z kolei również na dochody skarbu. Jeżeli redukcja dochodów nie nastąpi, rząd będzie posiadał pokąźną nadwyżkę, która może być wykorzystana w okresie przejściowym, gdyby została zdecydowana jakaś reforma opodatkowania.

Fundusz na cele rozwoju gospodarczego

Tak zwany fundusz „F”, przeznaczony na cele rozwoju gospodarczego, powiększył się o 32 milj. złotych, pochodzących z zysku dokonanego na zamianę dotychczasowych monet srebrnych 1- i 2-złotowych na nowe o mniejszej wartości srebra. Fundusz „F” jest stopniowo zużywany zgodnie z umową zawartą między rządem, Bankiem Polskim a doradcą finansowym. Z funduszu tego, przewidzianego na dzień 1 lipca rb. w sumie 173 milj. zł, użyto 155 milionów.

Znaczenie Gdyni

Część druga raportu omawia znaczenie i rolę portu gdynińskiego dla rozwoju życia gospodarczego Polski. P. Dewey podnosi przede wszystkim szybki rozwój portu gdańskiego, który ze stosunkowo małego portu stał się dzięki Polsce jednym z największych portów na Bałtyku. Zaraz w pierwszych latach rozwoju polskiego handlu zamorskiego było widoczne, że Gdańsk, którego zdolność rozbudowy jest ograniczona, skutkiem niekorzystnych warunków naturalnych, nie wystarczy dla zaspokojenia wzrastających potrzeb Polski. Ten czynnik — jak również widoczne korzyści posiadania portu narodowego skłoniły Polskę do budowy wielkiego nowoczesnego portu. Następuje tu charakterystyka położenia i warunków rozwoju portu gdynińskiego. Szybki postęp robót, rozwój miasta Gdyni oraz wyszczególnienie linii zagranicznych, które utrzymują regularną komunikację, łącząc bezpośrednio Gdynię z głównymi portami zagranicznymi — dopełniają opisu wysiłków Polski przy budowie portu w Gdyni.

Należy się spodziewać — pisze p. Dewey — że zarówno przywóz, jak i wywóz, wzrastać będą szybko, ponieważ towarzystwa okrętowe zaczynają zdawać sobie sprawę z tych przywilejów, których dostarcza Gdynia. Port jest dobrze dostosowany do polskiego handlu a rząd usiłuje drogą obniżania ciężarów portowych i stosowania ułatwień przeladunkowych, uczynić go możliwie atrakcyjnym. Z chwilą gdy będzie gotowy nowa linja kolejowa Herby — Inowrocław — Gdynia, połączenie z morzem, bogatego w węgiel i przemysłowego Górnego Śląska, stanie się niezwykle ułatwione.

W przyszłości doniosłą pozycję w handlu Gdyni stanowiąć będzie prawdopodobnie ruch tranzytowy. Położona na zakręcie od południowych ku wschodnim wybrzeżom Bałtyku — jest Gdynia logicznie przystosowana do roli pośrednika w handlu między Europą wschodnią a centralną. Przewóz linją kolejową jest niewielki; liczba granic minimalna, a rząd polski czyni chętnie wiele ułatwień dla ruchu tranzytowego w postaci uproszczonej formalności celnych, szybkiej odprawy ładunku i niskich opłat. W przeciwieństwie do północnych portów Bałtyku, Gdynia jest wolna od lodów i dostępna dla okrętów przez całą zimę.

Sytuacja gospodarcza pod znakiem recesji

W części trzeciej raportu p. Dewey omawia położenie gospodarcze kraju. W okresie II kwartału w ogólnym położeniu gospodarczym nie zaszła poważniejsza zmiana. Objawy pewnej recesji, która rozpoczęła się po szybkim rozwoju życia gospodarczego w ostatnim roku, stały się bardziej wyraźne. Jednak gdyby nawet najbliższe miesiące do końca roku, wykazywały większe osłabienie, to jeszcze nie byłoby podstawy do obaw, że kraj wchodzi w okres kryzysu. Wytwórczość utrzymuje się nadal na poziomie korzystnym w stosunku do roku poprzedniego i okazuje się, że brak jest dotychczas większych zapasów towarowych, chociaż spożycie wykazuje widoczną skłonność do zmniejszania się. Tak jak poprzednio perspektywa jest najmniej korzystna ze strony kredytowej. Inkaso staje się coraz trudniejsze, a liczba weksli protestowanych wzrasta. Gdy suma weksli protestowanych wyniosła w styczniu niewiele poniżej 77 milj. zł, to w maju dosięgła 113 500 000, ca stanowi okragłe 47 proc. wzrostu w ostatnich 5 miesiącach.

Niepomyślna sytuacja rolnictwa

Chociaż zbiory r. ub. były korzystne, a w bieżącym roku zapowiadają się jeszcze lepiej, to jednak sytuacja rolników nie jest zadawalająca. Ceny wykazywały tendencję zniżkową i przy obecnym poziomie wykazują spadek dla żyta o 38 proc., jęczmienia o 25 proc., a owsa o 22 proc. Nadmiar wywóz żyta ostatniej jesieni był obłożony cłem, celem zapewnienia krajowi dostatecznych zapasów na wiosnę. Wskutek tego siła nabywcza ludności wiejskiej znacznie osłabła, co w pewnej mierze wyjaśnia częściowe ograniczenie obrotów w niektórych przemysłach, jak w przemyśle włókienniczym i maszyn rolniczych, które szczególnie zależą od zapotrzebowania rolników.

Depresja w przemyśle i handlu

P. Dewey przechodzi do omówienia położenia w przemyśle i handlu.

Z nastrojów wyborczych

Piszą nam z Ostrzeszowa:

Celem omówienia bliskich wyborów do Rady miejskiej odbyło się w Ostrzeszowie na sali p. Hendrykowskiego w dniu 22 bm. wieczorem zebranie, w którym uczestniczyło liczne grono obywateli miasta. Reprezentowane były wszystkie warstwy i grupowania społeczne. Przewodniczącym obrano jednogłośnie zasłużonego seniora obywatelstwa ostrzeszowskiego, p. Jana Dirsę. Zebranie miało przebieg spokojny i zdecydowany. Przewodniczący oraz kilku innych mówców w krótkich, dobitnych słowach przedstawili zebranym stosunki, panujące w obecnie urzędującej Radzie miejskiej, która przy ostatnich wyborach zajęła krzesła radnych tylko dla tego, że z błahych powodów ówczesna komisja wyborcza unieważniła listę wyborczą obywatelską.

Najznamienniejszym jest fakt, że ra-

da ta istnieje i uchwała dotychczas, pomimo, że wybory ówczesne — których ważność przez grono obywateli została sądowo zakwestjonowana — przed kilku już miesiącami prawomocnym wyrokiem Najwyższego Trybunału Administracyjnego w Warszawie zostały unieważnione. I ta unieważniona najwyższym wyrokiem sądowym Rada miejska, która mimo to na rozporządzenie władz wojewódzkich, wbrew protestom obywatelstwa, urzęduje dalej, przy obecnych wyborach rozpatruje protesty wyborcze Stosunki w niej panujące poddane też na zebraniu słusznej i rzeczowej krytyce bez protestu kogokolwiek z zebranych.

W handlu żelazem i stalą dają się zauważyć wyraźne oznaki pogorszenia. Sytuacja w przemyśle drzewnym jest bardzo niepewna. Zapotrzebowanie przemysłu budowlanego dotychczas jest niewielkie, a wywóz natomiast wyniósł zaledwie 66 proc. normalnego rozmiaru i nie rokujemy nadziei na szybka poprawę. Budowa nowych obiektów nie przybrała większych rozmiarów. Zatrudnienie utrzymuje się wprawdzie na poziomie roku ubiegłego, lecz prace prowadzone są głównie przy wykańczaniu rozpoczętych budowli. Rozwój ruchu budowlanego hamowany jest nadal ograniczonym rozmiarem i dużym kosztem kredytów.

Przechodząc do sytuacji w handlu p. Dewey pisze: Skoro siła nabywcza większej części ludności kształtuje się pod wpływem cen zbożowych, przeto wydatki się słuszne, że każdy przeczorny kupiec i przemysłowiec przy dokonywaniu swych operacji, zarówno kupna jak i produkcji, będzie kierował się ściśle bieżącymi notowaniami zbóż.

Cianota na rynku pieniężnym

Cianota gotówki i kredytów, która tak długo hamuje rozwój życia gospodarczego, zastrzyła się jeszcze bardziej w kwartale sprawozdawczym. Zwykle zapotrzebowanie wlośenne gotówki ze strony rolnictwa na wydatki związane z orką, zasiewami i uprawą, wzrosło wskutek tego, że rolnicy posiadają naogół duże zapasy niesprzedanego zboża, co również wymaga pewnej sumy funduszy. Z uwagi na drożyznę pieniężną zagranicą, Bank Polski stosował ostrożną politykę, aby niedopuszczyć do jakiegokolwiek inflacji na rynku wewnętrznym. Skutkiem tego kredyty w banku uległy ograniczeniu, z wyjątkiem ściśle sezonowych kredytów rolnych. Chociaż waluty zagraniczne odpływają nadal głównie na pokrycie zobowiązań, wynikłych z nadwyżki przywozu nad wywozem, to jednak pokrycie biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku Polskiego spadło zaledwie z 62,4 proc. do 60,3 proc. Stosunek weksli zaprotestowanych w Banku Polskim do ogólnej sumy, przypadającej do inkasa, wzrósł z 5,12 proc. w marcu do 5,81 proc. w czerwcu, przyczem przeszło połowa weksli protestowanych przypada na przemysł włókienniczy.

Bilans handlowy

Za pierwsze 6 miesięcy r. b. ujemne saldo bilansu handlowego wyniosło 433 milj. zł. w porównaniu z 563 milj. zł za I półrocze ub. r. Wywóz drzewa i wyrobów drzewnych zmniejszył się o 26 proc., wywóz jaj i trzody chlewniej spadł o 22 względnie 15 proc. Te straty zostały wyrównane dzięki nadwytkom w wywozie wielu towarów, metali i wyrobów z metali, towarów włókienniczych, węgla, żyta, jęczmienia, bekonów i masła.

Dla przeprowadzenia dalszych spraw wyborów zebranie ustanowiło Komitet Obywatelski z przewodniczącym p. Florianem Kasperskim, który wydał do wszystkich wyborców odezwę z gorącym apelem, aby każdy współpracował z Komitetem Obywatelskim dla dobra całego miasta. S w ó j.

Śp. Marja Kopetschnowa

W nocy z 13 na 14 sierpnia zmarła w Krynicy ś. p. Marja Kopetschnowa, znana działaczka narodowa na terenie Zakopanego. Zgon jej okrył żalobą całe Podhale, gdzie ś. p. Zmarła zyskała sobie zasłużoną popularność dzięki swej niezmiernie pracowitej społecznej i obywatelskiej. Terenem jej działalności była zwłaszcza Narodowa Organizacja Kobiet.

Ś. p. Marja Kopetschnowa osierociła syna, p. Zbigniewa Kopetschnego, również wybitnego działacza społecznego.

Cześć Jej pamięci!

VII Powszechny Zjazd Higienistów Polskich

Dokąd skierować zgłoszenia uczestnictwa

W dniu 4 i 5 września r. b. odbędzie się w Inowrocławiu VII Powszechny Zjazd Higienistów Polskich, poświęcony sprawom zdrojowisk polskich. Zjazd ma na celu jak najszersze spopularyzowanie zdrojowisk krajowych. Udział w zjeździe bierze Towarzystwo Higieniczne w Warszawie, Związek Uzdrawisk w Warszawie i Towarzystwo Balneologiczne w Krakowie.

Komitet Organizacyjny w Warszawie oraz Komitet Gospodarczy zjazdu w Inowrocławiu proszą o wzięcie udziału w zjeździe wszystkie sfery, zawody i instytucje, będące zainteresowane w rozwoju krajowego gospodarstwa zdrojowego, uzdrawiskowego oraz turystycznego.

Główne tematy na zjeździe wyłożą:

1. prof. Uniw. Pozn. dr. Paweł Gantkowski na temat: „Cośmy działali w pierwszym dziesięcioleciu odrodzonej Polski dla przyszłości zdrojowisk polskich w świetle przeszłości i teraźniejszości”;
2. b. minister zdrowia dr. Witold Chodźko na temat: „Zadania społeczne zdrojowisk polskich”;
3. rektor Politechniki Lwowskiej prof. inż. Nadolski na temat: „Higiena w zdrojowiskach i uzdrawiskach i ich najbliższych okolicach, oraz najniższa norma wymagań higienicznych, jakim zdrojowiska winny odpowiadać”;
4. prof. Ludomił Korczyński prezes Tow. Balneologicznego na temat: „O naukowej organizacji polskiego zdrojownictwa”.

Uprasza się o jak najwcześniejsze zgłoszenie uczestnictwa do Warszawskiego Towarzystwa Higienicznego, Karowa 31, lub do Komitetu Gospodarczego w Inowrocławiu (sekretarz dr. Stanisław Sroczyński, Inowrocław, Zakład Zdrojowy).

Proszek i Mydło
Regera
najlepsze!

Miast pocić się, błogostaw koś,
Ze maz. „ANODOR” Medikoj
nr 2338

Także podczas upalnych dni miej zawsze w zapasie tabletki Aspirin, wypróbowane przy bólach głowy i zębów, jak również we wszystkich chorobach z zębami.

Do nabycia w aptekach

Zagadnienie litewskie pod względem prawnym

Kruczość argumentów prawnych, któremi operuje rząd kowieński, w celu uzasadnienia swych roszczeń w stosunku do Polski, wynagradzana jest w dziedzinie propagandy zagranicznej, mającej często pozory naukowe, przez wielką tegoż rządu przedsiębiorczość i ruchliwość. Dzięki temu obserwujemy w czasach ostatnich pojawienie się szeregu specjalnych publikacji na terenie zagranicznym, mających usprawiedliwić stanowisko, jakie zajął wobec Polski i rząd kowieński i uzasadnić pod względem prawnym jego punkt widzenia w „sporze o Wilno”, który, aczkolwiek rozstrzygnięty, już definitywnie prawną decyzją Rady Ambasadorów z dnia 15 marca 1923 i uchwałą Rady Ligi Narodów z dnia 21 kwietnia 1923 — jest wciąż — zdaniem rządu w Kownie — niezakończony i otwarty.

Dobrze się więc stało, że dr. Julian Makowski, dziekan wydziału dyplomatyczno-konsularnego Szkoły Nauk Politycznych, profesor Wyższej Szkoły Handlowej w Warszawie i naczelnik wydziału traktatowego w ministerjum spraw zagranicznych poświęcił „kwestji litewskiej” pracę p. n. „Kwestja litewska — studjum prawne” (Warszawa 1929. Hoesick).

Rozprawa została podzielona na cztery rozdziały, prócz tego przy końcu książki mamy krótkie uwagi ogólne. W rozdziale pierwszym znajdujemy zwięzłe, lecz pełne treści rozważania nad procesem „unji”, czyli związku państwowego, między Polską a Litwą i kolejnymi etapami jego rozwoju. Autor wypowiada się tu jako zwolennik poglądów Smoleńskiego i Balzera, widzących w aktach Unji Lubelskiej zupełną inkorporację Litwy przez Polskę. Ciekawa i cenna jest wiadomość, podana przez prof. Makowskiego, że już Albericus Gentilis w swej słynnej pracy „De iure belli libri tres”, wydanej pod koniec 16-go wieku, uważa oba kraje za tak ściśle zjednoczone, że prowadzenie wojny z Litwą, przy równoczesnym pozostawianiu na stopie pokojowej z Polską, byłoby — jego zdaniem — absurdem. Godny uwagi jest również fakt, przytoczony w omawianej pracy, że wszystkie trzy traktaty podziałowe z 1 września 1773 były zawarte przez Austrię, Prusy i Rosję z jednej strony, a przez Rzeczpospolitą Polską — bez wymienienia Wielkiego Księstwa Litewskiego — z drugiej. Gdyby jednak przyznać rację raczej przeciwnemu pogładowi, reprezentowanemu przez prof. Kutrzebę, to i w takim razie będziemy musieli uznać słynną uchwałę Sejmu Czteroletniego z 22 października 1791, zatytułowaną „Zaręczenie wzajemne obojga narodów”, za akt ostatecznej i nieodwołalnej inkorporacji Litwy.

Tak, czy inaczej, musimy stwierdzić, że Wielkie Księstwo Litewskie jeszcze przed ostateczną utratą przez Polskę niepodległego bytu, przestało istnieć w znaczeniu prawnym państwem. Istniało tylko jednolite państwo polskie, a o suwerenności Litwy wogóle ódtąd nie mogło być mowy. Obecne państwo litewskie jest zatem państwem nowym, a nie prawnym sukcesorem b. Wielkiego Księstwa, ponieważ wspomniany akt Sejmu Czteroletniego czyni Polskę, jako całość, jedynym spadkobiercą Wielkiego Księstwa Litewskiego. W związku z faktem powyższym autor słusznie odmawia pretensjom rządu kowieńskiego do nielitewskich obszarów byłego Wielkiego Księstwa wszelkiego uzasadnienia, zarówno prawnego, jak i historycznego.

W rozdziale drugim mamy najprzód analizę prawną dekretu rosyjskiej rady komisarzy ludowych z 28 października 1917 r. oraz enuncjacji rządu sowieckiego z 29 sierpnia 1918, głoszącej, że traktaty, odnoszące się do rozbiórów Polski, oraz akty międzynarodowe z niemi związane, są — w stosunku do Rosji — unieważnione, jako sprzeczne z zasadą samostanowienia narodów. Skutkiem prawnym wspomnianej enuncjacji było zatem — drogą przekreślenia aktów rozbiórczych, przywrócenie — ipso facto — stanu prawnego z przed rozbiórów, czyli restytucji praw suwerennych na rzecz Polski na całym terytorjum, wchodzącym w skład państwa polskiego w okresie od 1772—1795. Było to więc „restitutio in integrum”, obejmujące także — między innymi — retrocesję ziem wchodzących do r. 1791 (a według innych tylko do Unji Lubelskiej) w skład W. Ks. Litewskiego, które to Wielkie Księstwo 22 października 1791 (jeżeli już nie 1 lipca 1659) zostało ostatecznie wcielone do Polski i prawnie istnieć przestało.

Wobec takiego stanu prawnego traktat moskiewski zawarty między Litwą a Rosją 12 lipca 1920, jest nieważny i po-

zbawiony wszelkiego waloru prawnego w tych swoich postanowieniach, które dotyczą cesji na rzecz Litwy, tych ziem, jakie rząd rosyjski 12 lipca 1918 retrocedował Polsce. Polska, wyraziwszy swą zgodę na decyzję Rady Ambasadorów z 15 marca 1923 r., tem samym cedowała na rzecz Litwy kowieńskiej swoje prawa suwerenne odnośnie do terytorjów, położonych po litewskiej stronie granicy, wytkniętej przez Konferencję Ambasadorów, zrzekając się zarazem wszelkich pretensyj do wspomnianych ziem. Nowa zatem Litwa obejmująca ziemie otrzymane od Polski, a nie od Rosji — jak to błędnie twierdzi paryski prof. Lapradelle w głośnej rozprawie propagandowej, pisanej na obstalunek Kowna. W dalszym ciągu omawia prof. Makowski złamanie przez Litwę neutralności w wojnie polsko-rosyjskiej 1920 r., zastanawia się nad znaczeniem prawnym umowy suwalskiej z 7 października 1920, uważając ją słusznie za układ tymczasowy, za typową umowę, która zresztą przestała obowiązywać skoro rząd kowieński oświadczył, że Litwa znajduje się z Polską na stopie wojennej.

Następnie rozważa autor zagadnienie prawomocności decyzji Rady Ambasadorów z 15 marca 1923 w sprawie granic wschodnich Polski, przeciwko której nie przestaje protestować strona litewska, nie bacząc na to, że sam rząd kowieński zwracał się niejednokrotnie do przedstawicieli głównych mocarstw sprzymierzonych z prośbą o wyznaczenie granicy między Litwą a Polską, powołując się przytem na art. 87 ust. 3 traktatu wersalskiego. Rząd kowieński uznał więc kompetencję Rady Ambasadorów i wyraził swą zgodę na jej decyzję, co

Po wszystkie czasy

Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu świadczyć ma po wszystkie czasy, że naród polski umie być wdzięczny Panu Bogu za otrzymane łaski. Ślubowany, jak wiadomo, został na I Zjeździe Katolickim w dowód wdzięczności Pana Bogu za wskrzeszenie Ojczyzny naszej, która przez przeszło wiek jęczała pod jarzmem zaborców. Uprytomnijmy sobie wielkie te chwile, kiedy po mrokach niewoli słowa wieszczą: „Ojczyznę, wolność rącz nam wrócić Panie!” spełniły się, kiedy uniesienie radości w całym narodzie stało się powszechnym i kiedy w świątyniach naszych przed ołtarzami Pańskimi słałszy Bogu modlitwy dziękczynne za to wszystko.

Wielkich tych chwil, które przeżywalismy, pokolenia późniejsze zazdrościć nam będą, że nie było im danem być żywymi świadkami tej powstałej, nierozdzielnej i niepodzielnej Matki naszej. My, co chwilę tę przeżywalismy, ślubowaliśmy wnieść zbiorowym wysiłkiem narodu pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu na miejscu, gdzie stał pomnik cyklopa krzyżackiego, który przez długi czas trząsł niemal całą Europą i który podniósł świętokradzką rękę swą na Kościół Chrystusowy, żeby jednym zamachem złamać Kościół i polskość. Zawiodły jego obliczenia. „Chłop strzela — Pan Bóg kule nosi”. My jednak pamiętajmy o tem wszystkim i składajmy ofiary na wzniesienie uroczyste ślubowanego pomnika.

Wszelkie datki i ofiary przyjmuje: P. K. O. 207.470. Bank Związku „Oddział Al. Marcinkowskiego 26. Poznański Bank Ziemian, Al. Marcinkowskiego 13. Bank Miasta Poznania, Nowa 10. Bank Wzajemnej Pomocy, Stary Rynek 79. Skarbnik, B. Adamczewski, Al. Marcinkowskiego 13. Administracja Kurjera Poznańskiego.

Sp. Bolesław Gawęcki

Rzednie coraz bardziej zastęp niustraszonych bojowników i obrońców polskości dziecka naszego i duszy naszej, jakimi są nauczyciele-emeryci, przeniesieni w stan spoczynku jeszcze za czasów pruskich, przesiedlani jako politycznie niebezpieczni z Poznańskiego do zachodnich Niemiec.

Wszyscy oni marzyli o tem, aby po uzyskaniu emerytury wrócić do kraju kochanego, do którego całą duszą tęsknili. Wielu też wróciło; niejednym też było dane oczekiwać odrodzenia Ojczyzny i przyczynić się pracą o-

Od poniedziałku, dnia 26 b. m.
Huguette Duflos w epokowym arcydziele filmowym

Koenigsmark
Monumentalny film ilustrujący zakulisowe intrzygi dworskie.
Przedstawienia: 5,30 - 7,30 - 9,30.
Pw 4661/2-31.289/40

autor słusznie uważa za jasne i bezsporne.

Zbijając, w świetle obiektywnej krytyki naukowej, i inne zarzuty wysuwane przeciwko wspomnianej decyzji Rady Ambasadorów przez stronę litewską i jej zagranicznych rzeczników i obrońców prof. Makowski w zakończeniu swojej bardzo zwięzłej, ale treściwej pracy stwierdza mocno i wyraźnie, że z dniem 15 marca 1923 t. zw. „kwestja wileńska” przestała istnieć prawnie w granicach społeczności międzynarodowej, wyłoniła się natomiast „kwestja litewska” na terenie Ligi Narodów, polegająca na tem, że „jeden z jej członków — Litwa, wbrew zasadom paktu Ligi, przez sześć lat pozostawał na stopie wojennej z drugim członkiem Ligi — Polska” i nadal uchyla się od nawiązania normalnych z nim stosunków.

Doskonała rozprawa prof. Makowskiego przyczyni się — niewątpliwie — do należytego zrozumienia istoty kwestji litewskiej; trzeba tylko wyrazić życzenie, aby jak najprędzej mogła być przetłumaczona na obce języki, bo tylko wtedy będzie mogła całkowicie spełnić swą rolę w obronie prawa i prawdy.
Witold Bronowski.

fiarną i wytrwałą, niestety niedocenioną do wskrzeszenia i dźwignięcia zrębów szkolnictwa polskiego.

Niestety śmierć nielitościwa zabiera nam jednego po drugim tych cichych, ofiarnych pracowników. Należał do nich także śp. Bolesław Gawęcki, nad którego świeżą mogiłą obecnie stoimy.

Urodzony w r. 1851 w Gorzycach p. Odolanów, uczył się w szkole i na seminarjum nauczycielskiego w Paradyżu, poczem uczył w szkołach powszechnych najpierw w Swarzędzu a potem w Poznaniu. Otwarcie i śmiało wyznawał swą polskość, brał udział w ruchu narodowym, należał do towarzystw polskich oraz, jak tylko mógł, bronił działość polską przed jadem germanizacji. To też czujny rząd pruski słynnej ery bismarkowskiej uznał za stosowne przesiedlić go „w interesie służby” nad Ren. Tutaj śp. Gawęcki, chociaż trawiony tęsknotą za Ojczyzną, obarczony licznymi obowiązkami urzędowymi i rodzinnymi, roztoczył opiekę nad wychowaniem polskim, chroniąc w ten sposób dziesiątki polskich rodzin robotniczych od wynarodowienia. Wspólnie z innymi wiernymi druhami sprawy polskiej założył w Elberfeld — Barmen towarzystwo polskich robotników, które do dzisiaj istnieje. Podczas przechadzek i wycieczek wyszukiwał rozproszone jednostki i rodziny polskie, krzepiąc ich ducha, udzielając rad i wskazówek celem wychowania dzieci w duchu polskim.

Wszędzie, nawet wśród obcych, budził śp. Zmarły cześć dla swej nieskazitelności charakteru, dla wielkiej pracowitości i nigdy niesłabnącej miłości do dalekiej Ojczyzny. Władze jego przełożone, wolne na zachodzie od atmosfery walki z polskością, były pełne uznania dla jego działalności wychowawczej.

Doczekawszy się emerytury, wrócił śp. Gawęcki wraz z rodziną do Poznania i nie bacząc na sterane siły, wziął się znowu do pracy, udzielając potajemnie i bezinteresownie lekcji polskiego, ucząc nie tylko języka polskiego i historii, lecz krzewiąc umiejętnie uczucia wzniosłej miłości Ojczyzny. Wszystkim uczestnikom tych lekcji pozostała ona nazawsze w pamięci.

Gdy powstała Polska cała i swobodna, śp. Zmarły oddał się z radością do dyspozycji władz szkolnych i uczył przez szereg lat w szkołach pow. miasta Poznania, dopóki mu na to siły pozwalały.

Niestrudzonego bojownika pracy polskiej, cichego i ofiarnego pracownika musiał boleśnie dotknąć fakt, że rząd polski zapomniał o garście zasłużonych wygnańców i przez nieuznanie emerytury z czasów zaborów skazał ich na trawienie ostatnich lat ży-

cia w nędzy. Ten gorzki zawód oraz przyczajona choroba powaliły śp. Gawęckiego na łożo boleści. Po 4 letnich cierpieniach Bóg powołał go do Siebie. Pamięć potomnych niechaj wynagrodzi mu poniesione trudy i cierpienia.
Jeden z b. uczniów (Dr. Z. K.).

40-lecie pracy zawodowej w Krajowym Ubezpieczeniu Ogniem

W dniu 10 sierpnia b. r. obchodzono w K. U. O. rzadką uroczystość, 40-lecie zawodowej pracy radcy krajowego p. Sylwestra Matuszewskiego. W obecności zgromadzonych pracowników zakładu złożył Jubilatowi w imieniu generalnego dyrektora p. Baranowskiego, znajdującego się na urlopie, jego zastępcę p. dr. Głowacki szczere życzenia, dając krótki pogląd na jego długoletnią, wytrwałą i sumienną pracę.

W zastępstwie p. starosty krajowego i w imieniu wydziału wojewódzkiego poznańskiego wywoz. związku komunalnego wyraził życzenia wicestarosta prof. dr. Hubert, podkreślając w dłuższym przemówieniu doniosłe znaczenie rzadkiej uroczystości. Trzeci z rzędu gratulował w imieniu współpracowników zakładu w sekr. kraj. Bączkowski.

Wzruszony do głębi Jubilat wyraził zebrany gorące podziękowanie za złożone mu życzenia i uczczenie go w dniu dla niego tak pamiętnym. W dniu 19 b. m. podejmował Jubilata generalny dyrektor, radcowie i decernenci K. U. O. skromnym bankietem w Kole Towarzystw, w którym wziął udział także wicestarosta krajowy prof. dr. Hubert.

Mimochodem

„Ludzie bezdomni”

Zycie nocne Poznania ma jedną wielce charakterystyczną cechę: niema go wcale. Jeśli oczywiście nie liczyć tych kilku pijaczyn, śpiewających ochryplym głosem:

— Pij, pij! bracišku, pij!... dopóki nie dostanę się w czułem objęciu policjanta „na dechy”.

Była piękna noc. Bolała mię trochę głowa i nie chciałem jeszcze wracać do domu. Błądziłem po opustoszałych ulicach, tak bardzo pustych, że doprawdy trudno było wierzyć, aby kiedykolwiek po nich chodzili tłumnie ludzie.

Przechodziłem przez planty. Tu i ówdzie na ławeczce siedział cichy, skulony cień.

— To ludzie bezdomni, pomyślałem i serce ścisnęło mi się współczuciem.

Przysiadłem się obok jakiegoś biedaka. Ubrany w letnie palto, z podniesionym kołnierzem i głęboko wciśniętym kapeluszem, patrzył tępo na końce trzewików.

Zal mi się go zrobiło.

— Może pan pozwoli papierosika? — Owszem. Dziękuję panu.

Zapaliłszy. Zaczęła kleić się rozmowa.

— Strasznie to musi być — tak nocować na plantach.

— Hm. Można się przyzwyczaić.

— Lepiej jednak byłoby w łóżku...

— Nigdy w świecie.

Zdumiałem się.

— Dlaczego?

— No, przecież mam swoją wille, panie, auto i Bóg wie co, ale cierpię na bezsenność! Wie pan, co to za straszna rzecz. Wyłażę więc nocami i staram się spędzić jakoś noc. Dancingi i pijatyki już mi się sprzykrzyły. Więc siedzę teraz na ławce.

To mówiąc, wydobyl złotą papierosnicę i poczęstował mię wspaniałym papierosem.

D i g a m m a.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Trzymotorowy Ford nad Poznaniem

Wczoraj popołudniu krążył nad Powszechną Wystawą Krajową

Jak już donosiliśmy w wydaniu poprzednim, przybył wczoraj popołudniu do Poznania wielki trzymotorowy samolot komunikacyjny „Ford”. Piłotowiec ten odbywa obecnie objazd po stolicach europejskich, gdzie wykonuje loty demonstracyjne dla przedstawicieli władz, prasy i dla publiczności.

Zbudowany w zakładach Forda w Detroit, aparat ten przeleciał drogą powietrzną do Bostonu, skąd ze zdemontowanymi skrzydłami przewieziono go na wystawę lotniczą „Olympia” w Londynie. Z Londynu odbyto podróż do Paryża, Kolonii, Berlina a dalej przez Gdańsk, Królewiec, Rygę i Smoleńsk do Moskwy. Po pięciodniowym pobyciu w Moskwie samolot udał się przez Smoleńsk, Rygę i Królewiec do Warszawy. Pierwotnie projektowany był bezpośredni przelot z Warszawy do Berlina, na skutek jednak starań p. W. Józefowicza, szefa propagandy „Kooprolnej” oraz poselstwa Stanów Zjednoczonych postanowiono zatrzymać się w Poznaniu, aby zwieścić Powszechną Wystawę Krajową.

Przelot do Poznania odbyto z szybkością średnią 180 km/g, wliczając w to szereg ewolucji wykonanych nad Warszawą oraz nad terenami Pewuki w Poznaniu. Samolot przewiózł z Warszawy — oprócz stałej załogi składającej się z pilota Roy Manning, mechanika Carla Wenzela oraz p. van Zandt, dyrektora eksportu wydziału samolotów firmy Ford Motor Co. — szereg pasażerów i przedstawicieli prasy, pp. Cithmas z Pata, Marczaka z „Rzeczypospolitej”, red. Olkiewicza z Ludowej Agencji Prasowej, p. Redfern, radcę handlowego poselstwa Stanów Zjednoczonych, pilotów „Lotu” pp. Marszala, Barciszewskiego i Czyżewskie-

go, pilota amerykańskiego hr. Jezierskiego, p. inż. Nowickiego z departamentu aeronautyki, p. W. Józefowicza oraz pp. Malinowskiego i Marcinkowskiego.

Po wylądowaniu p. van Zandt oświadczył wobec przedstawicieli prasy, że Poznań z lotu ptaka jest jednym z najpiękniejszych miast, jakie widziano w czasie całej podróży. Niezwykle imponująco przedstawiają się przedewszystkiem tereny Powszechny Wystawy Krajowej; będąc później w Barcelonie — dodaje p. van Zandt — będziemy mieli możność porównania obu wystaw.

Samolot komunikacyjny „Ford” wzbudza wszędzie w sferach lotniczych duże zainteresowanie. Jest to jednopłatowiec rozpiętości 23,72 m zaopatrzony w trzy motory Pratt & Whitney typu „Wasp” o mocy 425 KM każdy (razem 1275 KM). Samolot jest cały wykonany z metalu i posiada obszerną kabinę, mieszczącą 14—18 pasażerów, poza dwoma pilotami. Szybkość maksymalna 217 km/g, przeciętna szybkość podróżna 185 km/g. Piłotowiec może unieść 2725 kg wagi użytecznej. Typ ten zakłady Forda budują obecnie seryjnie, a produkcja wynosi jeden aparat dziennie; dotychczas uruchomiono już 150 samolotów na różnych liniach komunikacyjnych Stanów Zjednoczonych, Kanady i Ameryki Południowej.

Dziś po południu o godz. drugiej na lotnisku cywilnym w Ławicy odbędzie się loty demonstracyjne dla publiczności, poczem o godzinie czwartej samolot wraz z załogą oraz ewentualnymi pasażerami uda się w dalszą drogę do Kopenhagi via Berlin.

(ed — i)

Katastrofa kolejowa pod Kutnem

Zderzyły się dwa pociągi — 2 osoby ranne, 14 wagonów towarowych rozbitych

Dziś w nocy o godz. 2 min. 40 na szlaku Kutno—Toruń w obrębie warszawskiej dyrekcji kolei państw. wydarzyła się pod stacją Warząchewka poważna w skutkach katastrofa kolejowa. Pod stacją tą zderzyły się dwa pociągi towarowe w ten sposób, że jeden pociąg wjechał w bok drugiemu. Jak stwierdzono zaraz po fatalnym zderzeniu, dwie osoby z obsługi kolejowej odniosły poważne rany, 14 wagonów towarowych zostało rozbitych, parowóz jednego z pociągów doznał

znacznych uszkodzeń. Z powodu zatrasowania toru komunikacja na tym odcinku szlaku została wstrzymana aż do usunięcia przeszkód. Pociąg pospieszny Warszawa — Toruń — Poznań został z tego powodu skierowany od Kutna na kierunek Strzałkowo; komunikacja do miejscowości na szlaku Kutno — Toruń zaś odbywała się za pomocą przesiadania. Przyczyna katastrofy nie jest jeszcze ustalona; prawdopodobnie było nią złe nastawienie zwrotnicy.

Wybitny gość w Poznaniu

Wracając z Szwecji z uroczystości ansgarowskich, przyjeżdża do naszego miasta J. Em. ks. kard. Faulhaber, arcybiskup monachijski, jeden z najwybitniejszych biskupów niemieckich, ceniony pisarz, kaznodzieja i działacz społeczny, którego znaczenie sięga daleko poza granice Bawarii.

Ks. kard. Faulhaber przybywa z wizytą do J. Em. ks. Kardynała - Prymasa, zamierza również zwiedzić P. W. K.

W poniedziałek o godz. 1,30 w poł. powita na dworcu ks. Prymas w gronie duchowieństwa i przedstawicieli społeczeństwa dostojnego gościa.

Jak się dowiadujemy, zjawia się także na dworcu delegacje szeregu organizacji.

Jutro festyn pływacki

Sensacyjne skokl. — Pływak skrapowany. — Hawajczycy

Gdy człowiek — mucha ma skoczyć z 2 czy 3 piętra na rozpostarte płótno, zbierają się tłumy publiczności, żądne wrażeń; możeby uprzytomniły sobie, że ntemniejszymi akrobatami są skoczkowie — pływacy, którzy popisują się skokami do wody z wysokości 5 i 10 m., a woda przecież jest mniej elastyczna niż płótno. Przy skokach do wody nie oglądamy jednego tylko skoku, lecz kilka naraz, a skoczkowie wykonują przytem w powietrzu różne ewolucje od których skoki mają takie charakterystyczne nazwy: łamany, salto, delfin i t. p. Osobny dział stanowią skoki humorystyczne.

Otóż na odbywającym się w jutrzejszą niedzielę na pływalni zwią-

kowej przy Drodze Dębińskiej „festynie pływackim” przewidziane są w programie konkurencje skoków konkursowych i humorystycznych, dalej odbędzie się popis pływaka skrapowanego, największe zaś zainteresowanie wywoła niewątpliwie hawajski nurek Kahanamuku, który z wody wyciągać będzie różne wrzucane do niej drobne przedmioty, jak monety, szpilki i t. p. Program dopełni ciągnięcie liny, mecz piłki wodnej między Poznaniem a Hawajczykami i kilka biegow pływackich oraz sztafetowych. Początek o godz. 15. Dojazd tramwajem nr. 3 do końcowego przystanku następnie 5 min. pieszo. (wz)

Kłeska samobójstw

Codziennie ktoś skraca swe życie

Kronika ostatnich dni notuje znowu szereg samobójstw. W jeziorze Jezuitskim w Brzozie pod Bydgoszczą utopiła się 23-letnia Lotte Wendlandówna. Desperatka wyszła na przechadzkę w towarzystwie swej siostry Herty i dwóch panów z Bydgoszczy. W pobliżu jeziora Jezuitskiego oddała się na chwilę, a zdjąwszy na moment obuwie i części ubrania, rzuciła się do wody. W pozostawionych przez Wendlandównę rzeczach znaleziono pocztówkę pożegnalną. Zwiók samobójczyni nie zdołano jeszcze odnaleźć.

W Nakle popełnił samobójstwo przez powieszenie się w własnym mieszkaniu inżynier tamtejszej cukrowni, 39-letni Jan Brzostowski. Powodem rozpaczliwego kroku była niewątpliwie ciężka choroba nerwowa, przeradzająca się w ostatnim czasie w ataki szalu.

W Mądni w pow. nowotomskim powiesił się w stodole 49-letni Andrzej Malda, z zawodu handlarz. Powodem samobójstwa były kłopoty finansowe. (k)

KALENDARZYK

Sobota, 24 sierpnia 1929.

Stońce: wschód 4,48 — zachód 18,59 — długość dnia 14 godzin 11 min.
Księżyc: wschód 20,33 — zachód 9,13 — przed ost. kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana + 13 st. C., pogodnie, wiatr: południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 759 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 23 st. C., najniższa + 11 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych +0,03 m.

Kal. rz.-kat.: Bartłomiej Ap. — jutro Cieszymir.

Kal. słow.: Ludwik kr. — jutro Namysław.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka 27 Grudnia, ulica 27. Grudnia 18. — Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75. — Apteka św. Piotra, pl. Świętokrzyski.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.

Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. M. Focha 47.

Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61. Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżurnie we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

KRONIKA KOŚCIELNA

— J. Em. ks. Kardynał Prymas Hlond, wrócił w tych dniach z podróży swej do Szwecji. Jak się dowiadujemy, do Poznania przybywa w poniedziałek po południu arcybiskup monachijski, J. Em. ks. kardynał Faulhaber. Dostojny gość zamieszka w pałacu arcybiskupim, jako gość J. Em. ks. Kardynała Prymasa. (k)

OSOBISTE

— Ślub. Dziś rano pobłogosławiony został w Kolegji Farnej związek małżeński między panną Wandą Lewandowską a kompozytorem Stefanem Poradowskim, profesorem konserwatorium im. Chopina w Poznaniu. (k)

PODZIĘKOWANIA

— Zarząd Koła Przyjaciół Harcerstwa przy XII drużynie harcerskiej, Górczyn, składa wszystkim PP. ofiarodawcom fantów na rzecz loterii urządzonej w dniu 11 sierpnia br. podczas „Wieńca”, jak najserdeczniejsze „Bóg zapłać”.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Sekcja Pływacka Sokola Okręgu Poznań podaje do wiadomości, że zawody, które miały się odbyć 18 bm. odbędą się w niedzielę, 25 bm o godz. 15 na Pływalni Związkowej przy Drodze Dębińskiej. Równocześnie odbędzie się wielki festyn pływacki z współudziałem wszystkich klubów pływackich.

— Wpisy do szkół powszechnych. Wpisy dzieci do 17 szkoły powsz. w Winiarach, do 18 szkoły powsz. w Głównej do 2 szkoły powsz. w Ratajach (filja), do 20 szkoły powsz. w Starolecie i do 21 szkoły powsz. w Dębcu odbywać się będą od środy, dnia 29 bm do piątku 31 bm., pomiędzy godziną 10—12 przed południem i od godziny 16 do 18 po południu. Natomiast wpisy do reszty szkół powszechnych stoł. miasta Poznania odbywać się będą od czwartku 19 września do piątku 21-go września br. od godziny 10—12 przed poł. i od godziny 16—18 po poł.

Dzieci należy zgłaszać do szkoły leżacej w tym obwodzie szkolnym, w którym rodzice dziecka mieszkają. Rodzice lub opiekunowie dzieci winni przy zgłoszeniu dziecka przedłożyć metrykę urodzenia i świadectwo szczepienia ospy. Każde dziecko, które ukończy w br. kalendarzowym 7 rok życia, obowiązane jest uczęszczać do szkoły. Dzieci cięśleń i umysłowo dostatecznie rozwinięte mogą być przyjęte do szkoły po ukończeniu 6 roku życia. Niezgłoszenie i nieposyłanie dzieci do szkoły podlega karze.

KRONIKA MIEJSCOWA

— W sprawie strajku garncarskiego otrzymujemy wobec podanego wczoraj oświadczenia Związku Czeladzi Garncarskiej następujące oświadczenie Zarządu Cechu Garncarskiego:

Związek Czeladzi Garncarskiej nieprawnie wstąpił w strajk, bo przeciw umówiona taryfa z dnia 30 kwietnia 1929 jest wykonywana. Podpisanie umowy nie uskuteczniło, ponieważ czeladź samowolnie umowę zmieniła. Jest to już drugi wypadek, że czeladź swych przyjętych zobowiązań nie dotrzymuje.

KRONIKA WYPADKÓW

— Samobójstwo usiłowała popełnić, zażywając gynu politurkowego 24-letnia Leokadja L. zamieszkała przy Wierzbicicach 34. Dzięki natychmiastowej pomocy pogotowia ratunkowego, desperatkę uratowano. (k)

Przy zaparciu stolca, wzdęciu brzucha, nadkwaśności soku żołądkowego, bólach głowy, przeczeniu, uczuciu strachu, ogólnym złem samopoczuciu i zmęczeniu, łagodnie działająca naturalna woda gorka Franciszka Józefa daje łatwe wypróżnienie, uwalnia organizm od pozostałości w jelitach i w wielu wypadkach zapobiega zapaleniu ślepej kiszki. Największe powagi lekarskie tego stulecia stosują wodę Franciszka Józefa zarówno u mężczyzn, jak u kobiet i dzieci z nadzwyczajnym skutkiem. Żądać w aptekach i drogerjach. nw 3327

Kurjer Poznański

Adresy gości PWK

Publikowanie adresów
celem odnalezienia się przybywających

patrz wydanie poranne

Rybaki

Dla wygody abonentów dzielnicy Rybaki i okolicy, otwieramy z dniem 1 września 1929 r. filię naszych wydawnictw w składzie kolonjalnym pani

Bronisławy Czypickiej

przy ulicy Kwiatowej 3.

Abonentów naszych z Rybaków i z przyległych ulic prosimy o zwracanie się odtąd z wszelkimi sprawami dotyczącymi wydawnictw naszych, do filii u pani Czypickiej; załatwia ona wszelkie sprawy a mianowicie: ogłoszenia, oferty, abonament, reklamacje i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy. Ceny oryginalne bez żadnych dopłat.

Drukarnia Polska S. A.
w Poznaniu.

— Pożar trzypiętrowej kamienicy. W tych dniach wybuchł w nocy pożar w składzie porcelany Teyczarskiego w Lubawie na Pomorzu. Ogień rozszerzył się z taką szybkością, że objął momentalnie całą trzypiętrową kamienicę. Akcja ratunkowa straży pożarnej napotkała wskutek braku wody na wielkie trudności. Cały dom zgorzał, pozostały tylko nagie mury. Straty wynoszą kilkadziesiąt tysięcy zł (x)

KRONIKA POLICYJNA

— Pani Adamkiewiczowa, Wały Jana III nr. 10, donosi nam w sprawie ogłoszonej w notatce p. t. „Oszustwo mieszkaniowe” w nr. z dnia 19 bm., że z właścicielem kamienicy W. Garbary 2, p. Józefem Majewskim (nie sublokaterem jak podano mylnie), doszła do porozumienia i strata z powodu wspomnianej w notatce transakcji nie ponosi.

— P. Marjan Dominiak zam. w Głównej, przy ul. Średniej 7, prosi nas o zaznaczenie, że nie ma nic wspólnego z ujętym przez policję M. Dominiakiem, o którym pisaliśmy w artykule „Kradzież polna” w nr. 380 naszego pisma.

— Zuchwałego włamania dokonano w składzie artykułów galanteryjnych firmy Okopiński przy ul. Pocztovej. Włamawcy wtargnęli do składu przez piwnicę i skradli większą ilość pończoch damskich. Strat wyrządzonych przez włamywaczy nie ustalono jeszcze. (k)

— Fałszywy przekaz. Urząd Telegraficzny doniósł policji o przytrzymaniu sfałszowanego przekazu pocztowego wart. 750 zł. (z)

— Oszustwa mieszkaniowe zdarzają się w ostatnim czasie dość często. Władze śledcze zajmują się dwu nowymi wypadkami. Pani Władysława Orzeł z Kaźmierza w powiecie szamotulskim została poszkodowana na 250 zł; Michał Stachowiak z Poznania na 400 zł; i p. Ignacy Poznaniak z Bonikowa pow. Kościan na 400 zł. Jakiś Józef Jackowiak miał obiecać wymienionym dostarczenie mieszkań, jednak nie dotrzymał obietnicy. (z)

— Oszustwo mieszkaniowe. P. Elsner Oskar, zamiesz. w Bydgoszczy przy ul. Warmińskiej 17, doniósł policji, że jakiś Jackowski Józef pobrał od niego 300 zł, na dostarczenie mieszkania, jednakże obietnicy nie spełnił. (z)

— Kradzieże i włamania. P. Kończak Władysław, zamieszkały przy W. Garbary 6 u pp. Czabajskich, doniósł policji o włamaniu do mieszkania i kradzieży

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Na zgubnej drodze”.
Aurora: „Talizmus życia!”
Bajka: „Noc miłosna skazańca”.
Casino: „Noc miłosna skazańca”.
Colosseum: „Pośredniczka miłości czyli przygody przyzwoitej panny”.
Corso: „Bitwa morska przy wyspach Falklandzkich”.
Edison: „Moja żona tańczy charlestona”.
Kapitol: „Zabiele”.
Metropolis: „Ich szworo”.
Odeon: „Człowiek śmiechu”.
Renaissance: „Tajemniczy obrońca”.
Słońce: „Marynarze i Blondynki”.
Stylowe: „Świat nocy”.
Wilson: „Krzyżowa droga kobiety”.

ubrania, portfelu, zawierającego zameldowanie policyjne, zaświadczenie wojskowe, zegarek oraz różnej bielizny. Tamże zamieszkałemu p. Głowackiemu Zbigniewowi skradziono ubranie i 2 koszule. P. Zeuchnerowi Stanisławowi, zamieszkałemu przy ul. Marsz. Pocha 189 skradziono z warsztatu 3 ctr. słoniny, 2 ctr. szynki solonej, 20 ft. smalcu i inne różne wyroby mięsne, łącznej wartości 1300 zł. — W kościele P. Jezusa skradziono p. Ławeckiej Łucji, zamieszkałemu przy ul. Cieszkowskiego 8, torbękę zawierającą 9 zł, wykaz osobisty, różnicę i inne przedmioty. — P. Jaszykowi Kazimierzowi, zamieszkałemu przy Rynku Śródeckim, skradziono 5 gołębi pocztowych. — P. Grzechowiakowi Bronisławowi, zamieszkałemu przy ul. Bydgoskiej 2, skradziono z podwórza koło zapędowe. — Do gimnazjum św. Jana Kantego przy ul. Strzeleckiej włamali się złodzieje i skradli ze szkodą dyrektora Opatrnego Jarosława 2 płaszczki, futro i rozmaite inne rzeczy, wart. razem 3800 zł. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Skarbonkę rozbito w Ujściu** w pobliżu wejścia na kalwarję ujską. Przepuszczają się, że w skarbonce nie było większej zawartości. Poszukiwania za złoconymi nie dały narazie pożądanego wyniku. (k)

— **Smutny dzień ślubu w Gębicach.** Dnia 20 bm. odbył się w kościele parafjalnym w Wylatowie ślub panny Joanny Filipczakówny z Łososów z panem Stefanem Łuczka z Gąsawy. — W domu weselnym zdarzył się bardzo smutny wypadek, bowiem w sam dzień ślubu zmarł ojciec młodej panny p. Jan Filipczak, liczący lat 78. — Ponieważ goście weselni przyjechali z daleka, więc ślub się odbył, jednakże bardzo spokojnie i w nastroju przygnębionym. Podobne smutne wypadki nie zdarzają się często. (rg)

JARMARKI

— **Ostrzeszów Wlkp.** Jarmark ogólny odbędzie się w czwartek, dnia 5 września br.

— **Koronowo.** Dn. 29 bm. odbędzie się jarmark ogólny. Przywóz świń jest zakazany.

Z WIELKOPOLSKI

— **Mosina** (Wycieczka na P. W. K.) W ub. poniedziałek wyruszyła stąd wycieczka, składająca się z około 70 osób, celem zwiedzenia P. W. K. Inicjatywa tej wycieczki wyszła z Tow. Przemysłowego, zaś zorganizowaniem jej zajął się miejscowy burmistrz. Podczas zwiedzenia przewodniczył wycieczce p. St. Cieśliewicz. Wielkość i piękność wystawy wywarła na zwiedzających ogromne wrażenie.

— (Z ochrony). Kurja Arcybiskupia przejęła z rąk Komitetu Ochronki, nie rozporządzającej odpowiednimi funduszami, budujący się od kilku już lat gmach ochronki i przystąpiła obecnie w szybkim tempie do ukończenia tegoż. Prace posuwają się naprzód, tak iż w niedługim czasie należy oczekiwać ukończenia tak bardzo pożytecznego dla miasta dzieła.

— (Wybory). Komisja Wyborcza na odbytym posiedzeniu naznaczyła termin wyborów do Rady Miejskiej na dzień 6. października. Tutejsze Tow. Właścicieli Domów i Nieruch. wystąpiło ostatnio do wszystkich towarzystw miejscowych zaproszenia na wspólne zebranie zarządów, celem ustalenia wspólnej listy kandydatów do Rady Miejskiej. Zebranie to odbędzie się dnia 26. bm. o godzinie 20 w sali p. Hoffmanna. (sc)

— **Gniezno.** (Z Zw. Pracodawców). W hotelu Centralnym w Gnieźnie odbyło się 21 bm. nadzwyczajne walne zebranie Zw. Pracodawców m. Gniezna i okolicy, które zajął wiceprezes p. M. Waberski. Przewodniczącym zebrania obrano p. Gustę, zaś protokół prowadził p. dyr. Margowski. Do nowego zarządu weszli pp. Bogajewski, Gust, Kotecki, dyr. Margowski, St. Różakowski, inż. Śmielecki i dyr. Scholtz. Po omówieniu sprawy regulacji plac robotniczych oraz wyborów do Rady m. Gniezna solowano zebranie. (br)

— **Rogoźno** (Wieniec). Staraniem tutaj Kola Spiewaczego jak i Bractwa Kurkowego odbył się w ogrodzie strzeleckim wieniec staropolski czyli dożynki. Po południu wyruszył orszak żniwiarzy, cyganów, służby folwarcznej oraz banderka konna z orkiestrą przez miasto. W obecności zgromadzonej publiczności odbyły się śpiewy tańce i inne popisy amatorów. Całość widowiska wypadła bez zarzutu, za co też publiczność amatorom nie szczędziła oklasków. Wieczorem odbyła się zabawa taneczna w sali Hotelu Centralnego. Dochód z imprezy przeznaczono na cele budowy nowej strzelnicy Bractwa Kurkowego.

— (Ofiara jeziora). 15-letnia służąca Zofia Stańczykówna utonęła w jeziorze miejskim. Zwłoki wydobyto niezwłocznie, lecz wszelka pomoc okazała się bezskuteczną. (kk)

— **Łobżenica.** (Strzelanie żniwne). W dniu 18 bm. odbyło się doroczne strzelanie Bractwa Kurkowego o godność króla żniwnego przy dość licznych udziałach członków. Godność króla żniwnego zdobył p. Wolff. Pierwszym rycerzem został p. Bogdan Urbański, drugim p. Kazimierz Kozłowski. Poza tem 10 członków zdobyło medale.

— **Żerków** (25 lecie Ochotn. Straży Pożarnej). Dnia 11 bm. obchodziła miejscowa Straż Pożarna 25-lecie swego istnienia. Już w przeddzień odbyła się w kościele parafjalnym msza św. na intencję straży, wieczorem zaś capstrzyk z pochodniami i orkiestrą. Następnego dnia zjechała się brać z pod znaku św. Florjana z okolicznych powiatów. Po nabożeństwie nastąpiło poświęcenie pomnika św. Wawrzynca na rynku. Defiladę przyjmował naczelnik miejscowej straży Zygmunt Jaksa w obecności ks. dziekana Chrzana, władz miejscowych i przedstawicieli korporacji miejskich. Następnie odbyło się uroczyste zebranie w sali p. Byrzykowskiego. Sprawozdanie z działalności straży złożył druha Rembikowski. Po złożeniu życzeń przez przedstawicieli bratnich organizacji i wbiściu gwóźdźki pamiątkowych nastąpiła dekoracja brązowym medalem zasługi druha Jana Galewskiego za 25-letnią gorliwą służbę. Po pokazie ćwiczeń nastąpił wymarsz do parku miejskiego, gdzie odbyła się zabawa letnia.

Tennis

O mistrzostwo Polski. W dalszym turnieju w ćwierćfinale gry podw. panów pokonali Liebling i Horan parę Lantner i Pohorylec 6:3, 6:4, 6:4; Warmiński i Tłoczyński po bardzo zaciekłej walce parę Loth i Tarnowski 16:14, 10:8, 3:6, 6:3; w półfinale Stolarow M. i Stolarow J. — Drewnowski i Szczerbiński 6:1, 6:1, 7:5. Łatwe zwycięstwo odnieśli bracia Stolarowowie którzy nie wysilając się zbytnio górowali przez cały przebieg gry. W pozostałym ćwierćfinale gry poj. pań Raciborska pokonała Bielecka 6:4, 6:0. Z powodu choroby ócz p. Dubieńska wszystkie swe gry skreśliła i dalszego udziału w turnieju nie bierze. Ćwierćfinali gry mieszanej: Raciborska i Tarnowski — Posseltówna i Steiner 6:4, 4:6, 6:2; Orzechowska i Nawratil — Pozowska i Jurczyński 8:6, 6:1.

W grze juniorów: Małcużyński — Altschueler 6:3, 6:2; oraz w drugim półfinale Człowski — Gajewski 4:6, 6:1, 6:4.

Półfinali gry poj. panów rozegrane zostaną dziś popołudniu, finały zaś jutro o godz. 15.

Z życia Towarzystw

Koło Absolwentów Miejskiej Szkoły Handlowej podejmowało wycieczkę składającą się z absolwentów szkół handlowych w Polsce, zwiedzają P. W. K., za bytki Poznania i okolice. Uczestnicy wycieczki byli z Warszawy, Łomży, Miawy, Białegostoku, Torunia, Inowrocławia i Bydgoszczy.

W dniu 17 bm. odbyła się konferencja przedstawicieli kół oraz reprezentantów Związku Abs. Szkół Handlowych z zarządem tutejszego koła. Konferencja zajął p. Fl. Kryszka w „Domu Katolickim” na Śródcie. Wygłoszono referaty: o równoprawieniu z cenzusem średnim, o ruchu zawodowym (p. Słubowski — Warszawa) i o biurze pośrednictwa pracy (p. Schmidt — Warszawa). W dyskusji zabierali głos protektor miejscowego koła p. J. Ligocki, dalej pp.: E. Salata, Okonek — Toruń, Rakowski Łomża i Switalski Białystok.

Po zebraniu miejscowe koło urządziło herbatkę z tańcami. W niedzielę wycieczka zwiedziła historyczny zamek w Kórniku.

Z Bractwa Strzeleckiego Poznań — Główna. W ubiegłą niedzielę obchodziło Bractwo uroczystość pięcioletnia istnienia, połączone z strzelaniem żniwnem. Strzelanie odbyło się do czterech tarczy i było bardzo ożywione. Strzelano o godność króla i rycerzy jubileuszowych króla żniwnego i rycerzy do kropkowej tarczy o medale jubileuszowe. Również strzelano do premyowej tarczy o premje. Godność króla jubileuszowego zdobył p. Stefan Pietruszyński (właściciel ogrodnictwa). I rycerzem został p. Ig. Kałużny, II Józef Stępiak. — Godność króla żniwnego zdobył p. Antoni Mandziak wł. majątku Koziegłowy, godność I rycerza Stefan Wegner, II Józef Stępiak. Premje zdobyli pp.: Dembiński, Bloch, Kasprzak, J. Stępiak, Pietruszyński i Kleist. Z kropkowej tarczy uzyskała poważna liczba braci medale pamiątkowe. Po strzelaniu odbyła się uroczysta akademia ku czci 5-lecia Bractwa oraz dekoracja króli i rycerzy. Po dekoracjach spędzono na sali miłe chwile do późnej nocy.

Z Tow. Czeladzi Lakierniczej. Walne zebranie Tow. Czeladzi lakierniczej na okręg Izby Rzemieślniczej — Poznań z siedzibą w Poznaniu, odbyło się w niedzielę 18 bm. na sali Kawiarni „Pawilon” przy ul. Podgórznej. Obrady zajął o godz. 10 i przewodniczył im pan Grawicki. Na wstępie powitał przewodniczący gości, składając podziękowanie w imieniu Towarzystwa p. cehmistrzowi Barankowi, mistrzom pp.: Następnikowi, Nowakowi i Kabatowi, za ich dobre rady i wskazówki.

Po rzeczowej, chwilami nawet ożywionej dyskusji, w której zabierali głos cehmistrz p. Baranek, pp. Następnik, Nowak i Gorzelańczyk, uchwalono, prawie jednogłośnie, że do Towarzystwa winien należeć każdy pracujący w zawodzie lakierniczym.

Dalej uchwalono, że zebranie odbywać się będą w pierwszym tygodniu po 1-szym każdego miesiąca. Następne zebranie odbędzie się w dniu 8 września, o godz. 10 rano na salce Kawiarni „Pawilon”. Prosi się wszystkich pracujących w zawodzie naszym, o łaskawe punktualne przybycie. **Zarząd.**

RADJO

Programy radjofonijne

Poniedziałek, dnia 26 sierpnia 1929 r. **Poznań** (335 m) g. 11.00—14.00 Akademia Związku Spółdzielni transmisja z Auli U. P. — I-sze plenarne zebranie Kongresu Unji Związków Spółdzielczych w Polsce. Program: a) Położenie finansowe Polski i rola Banku Emisyjnego — wyp. dr. Władysław Mieczkowski, dyr. Banku Polskiego; b) „Rozwój i przemiany międzynarodowego ruchu spółdzielczego” — wyp. Patron dr. Włodzimierz Seydlitz; c) „Ruch spółdzielczy w Polsce oraz znaczenie i zadanie U. Z. S.” — wyp. ks. prałat Stanisław Adamski; godz. 14.00 notowania giełdy pien. i zboż.-towarowej; godz. 14.15 komunikaty gospod.-rolnicze, PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 16.55 odczyt T. C. L. p. t. „Wystawa oświatowa na P. W. K.” — wygl. p. Kisielewski; godz. 17.15 lekcja gry szachowej wykl. p. Zygmunt Gaworski; godz. 17.35 odczyt p. t. „Opowiadania ludowe Wielkopolski” — wygl. p. Jerzy Sopotka; godz. 17.50 komunikaty P. W. K.; godz. 18.00 koncert popołudniowy. Wykonawcy: Felicja Krysielnicza (sopran), Adam Raczkowski, art. opery (tenor), Jadwiga Komorowska (akomp.); godz. 18.55 nadprogram; godz. 19.15 „Silva rerum”; godz. 19.30 pogadanka radjotechniczna — wygl. p. Marjan Rajewski; godz. 19.50 odczyt p. t. „Gimnazjum dla uzdolnionych w Rydzynie” — wygl. prof. Oskar Zawrocki; godz. 20.10 odczyt p. t. „Przyszłość Polski w przepowiedniach” — wygl. p. Józef Stańczyk; godz. 20.30 koncert wieczorny (transmisja z Doliny Szwajcarskiej z Warszawy).

Warszawa (1385,7 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 13.00 komunikat meteorologiczny, komunikaty przygodne; godzina 15.40 komunikat gospodarczy; godz. 16.30 „Kącik artystyczny”; godz. 16.40 koncert gramofonowy; godz. 17.25 odczyt p. t. „Współczesna matematyka z instruktorem wychowania fizycznego” wygl. prof. Zbigniew Lepecki; godz. 19.25 komunikaty rolniczy i meteorologiczny; godz. 20.05 lekcja języka francuskiego; godz. 20.30 koncert z Doliny Szwajcarskiej; godz. 22.00 komunikaty; godz. 22.45 muzyka taneczna z Krakowa.

Katowice (416 m) godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 17.25 pogadanka z tytułu „Radioamator Śląski” — wygl. p. K. Miłobędzki; godz. 18.00 transmisja muzyki lekkiej z Wilna; godz. 20.00 odczyt z cyklu „Nauka o Polsce” — wygl. p. Bronisław Górecki.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Wszelchstanowy Związek Rycerzy Orła Białego, Poznań-Tum.** W sobotę 24 bm. o godz. 19 zebranie plenarne, u p. Józwiaka, Chwaliszewo 57, po zebraniu wycieczka nocna na majątek p. hr. Dąbrowskiego w Jeziorkach.

— **Tow. Przemysłowców Jeżyce** zwiędza gremjalnie P. W. K. Zbiórka o godz. 8.00 przed pomnikiem Kościuszki. Bilety na miejscu.

— **Baczność Terminatorzy Krawiec.** Wspólna wycieczka odbędzie się w niedzielę 25 bm. Zbiórka przy Alei Marcinkowskiego 26. Uprasza się członków o zebranie instrumentów. Goście miłe widziani.

— **Poznański Klub Sportowy Głuchoniemych.** Plenarne zebranie odbędzie się dnia 25 bm. o godz. 15.30 w lokalu p. Jarrowkiego przy ul. Masztalarskiej 8.

— **Cechowa Czeladź Krawiecka w Poznaniu** urządziła dnia 25 bm. wycieczkę do Kórnika. Odjazd do godz. 7.30 autobusem z ul. Fr. Ratajczaka, narożnik Skarbowej.

— **Sodaliczka Marjańska Młodzieży i Uczniów Kupieckich** przypomina o jutrzejszej miesięcznej mszy św. w kaplicy sodalicyjnej o godz. 10-tej.

— **Zw. Niższych Pracowników Poczt.** Telegr. i Telef. Dnia 26. bm. o godz. 19.30 odbędzie się zebranie koła miejscowego w sali p. Jarrowkiego przy ul. Masztalarskiej 8.

— **Komitet Towarzystw Dzielnicy Willeckiej.** Plenarne posiedzenie odbędzie się dnia 26 bm. o godz. 19 w lokalu posiedzeń przy Górnej Wildzie 41.

— **Oddział Młodzieży Przedporobowej przy Tow. Powstańców i Wojaków, Poznań, Stare Miasto,** przyjmuje jeszcze kandydatów na nowy kurs przysposobienia wojskowego. Zapisy przyjmuje się u komendanta Kaczmarka, Poznań, Rynek Śródecki 13/14, III. p. codziennie od godz. 16—19.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożyło w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Rodzina I. K. 12 zł; Koło Młodzieży w Milnie 15 zł; K. H. z podziękowaniem za otrzymane łaski 5 zł; Antoni i Władysława Maciejowscy 5 zł; dyr. Arpad Czerwiński 20 zł; razem z poprzednie pokwitowaniami — 2.021.80 zł.

Sprostowanie: W nr. 386 Kurjera Poznańskiego mylnie wydrukowano Marja Misiakowa zamiast kwiatów na trumnę śp. radcy profesora Rychlickiego, zamiast Marja Misiakowa.

Na chleb św. Antoniego: Antoni i Władysława Maciejowscy z prośbą o wystuchanie 5 zł; N. N. z prośbą o odnalezienie skradzionej kaszyny do zycia 5 zł; razem z poprzednie pokwitowaniami 95 zł.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Helena Kozłowska, robotnica 23 l. Józef Janiszczak, malarz 50 l. Leon Stefanowski, dentysta 22 l. Konstancja Przybyłek z d. Marczakówna 52 l. Mikołaj Jarczykowski, robotnik 64 l. Bogdan Kruczkowski 1 m. 25 dni. Ignacy Stachowiak, inwalida 45 l. Marjanna Grobelna z d. Kosińska 82 l. Antoni Kaweck, kowal 51 l. Franciszek Frankiewicz, kowal 45 l. Paulina Brauer z d. Düsterhöftówna 87 l. Michalina Luźnińska z d. Meissnerówna 72 l. Gustaw Bender, mistrz siodlarski 59 l. Pelagja Kempa z d. Chelminiakówna 23 l. Jan Krause 3 dni. Stanisława Krystkowiakówna 1 r. 8 m. 18 dni. Petronela Marciniakowa z d. Chociakówna 74 l. Stefan Zieliński 45 min. Franciszek Szydłowski, restaurator 56 l.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dzisiaj, w sobotę „Polska krew”. W niedzielę 25 b. m. „Tosca” z pp. Bojar-Przemieniecki i Perkowiczem, kapelmistrz p. Wojciechowski. W partji Scarpia wystąpi p. Zygmunt Zaleski; będzie to przedostatni występ znakomitego artysty na naszej scenie. W poniedziałek 26. bm. „Halka” z pp. Marynowicz, Majem, Perkowiczem i Zathyem, kapelmistrz p. Leszczyński. We wtorek 27. bm. balet-opera „Tatry”. — W środę „Pomsta Jontkowa”.

— **Zygmunt Zaleski** wystąpi ostatni raz przed wyjazdem na występy w Barcelonie, Paryżu i Rzymie, w czwartek 29. bm. w operze.

— **Teatr Polski.** Dzisiaj jubileuszowe, 75 przedstawienie rekordowej krotoczwili Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia” na której ciągle teatr jest wyprzedzany do ostatnich miejsc, a publiczność frenetycznymi oklaskami przyjmuje sztukę i wykonawców. Jutro i w dni następne w dalszym ciągu świetna krotoczwila Siedleckiego „Maman do wzięcia”. W próbach ostatnia nowość z repertuaru scen warszawskich komedia Z. Kaweckiego „Para nie para”.

— **Antoni Fertner w Teatrze Nowym.** Dzisiaj w sobotę, dnia 24 bm. premiera kapitalnej komedji M. Hennequin’a i Veber’a p. t. „Kto kogo...?” z znakomitym artystą Antonim Fertnerem w roli „pana domu — Antosia”. Wielki ten artysta przyjmowany był w Poznaniu zawsze z entuzjazmem. Nie wątpimy, że występy jego w obecnym sezonie doznają znowu gorącego przyjęcia ze strony publiczności. Prócz gościa biorą udział w przedstawieniu zawsze mile widziane pp. Cieszkowska, Czarnačka, Peszyńska, Żeromska, oraz pp. Płonka-Fiszera, Mazanek, Stróżewski (nowopozyskani na sezon przyszły) nadto pp. Tyłczyński, Szarski i Kitka-Sokołowski. Sztukę reżyseruje p. Adam Bystrzyński.

Pałac dancinowy P. W. K. Wesołe Miasteczko.

Dzisiaj i codziennie od godz. 8—2 w nocy, występy pierwszorzędnych sił artystycznych. Kwartet Lanckoy, tancerka Baccarelli, wirtuozki na ksylofonach Palusa (cudowne dzieci), orkiestra Karasińskiego i Kataszka. Wstęp wolny. dw 1435

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dzisiaj i codziennie o godz. 19-iej min. 15, wielka rewja p. t. „Kulig” o godz. 22 min. 15 pełna humoru „Jazda na Wystawę”. 120 osób na scenie — 800 kostjumów. Bilety wcześniej nabywać można w składzie cygar p. Zygareńskiego, ul. Gwarna, narożnik ul. 27. Grudnia i w kasie teatralnej przy ul. Śniadeckich 12. dp 1586

Teatr Wielki

DZIS — „Polska krew”, operetka Nedbala Niedziela, 25. 8. „Tosca”, Puccini’ego Poniedziałek, 26. 8. „Halka”, opera Moniuszki.

Początek o godzinie 20. Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Polski

DZIS — „Maman do wzięcia” — po raz 75-ty. Niedziela, 25. 8. „Maman do wzięcia”. Poniedziałek, 26. 8. „Maman do wzięcia”.

Początek o godzinie 20. Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIS — „Kto kogo...?” — gościnnie występ Antoniego Fertnera — (Premjera). Niedziela, 25. 8. „Kto kogo...?” gościnnie występ Antoniego Fertnera. Poniedziałek, 26. 8. „Kto kogo...?” gościnnie występ Antoniego Fertnera.

Początek o godzinie 20.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dzisiaj i codziennie o godz. 19.15 wielka rewja polska w 19 obrazach „Kulig” — O godz. 22 arcywesoła rewja „Jazda na wystawę”.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygareńskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia i w kasie teatralnej, ul. Śniadeckich 12. Na P. W. K., Dwór Huggera. Centr. Restauracja P.W.K.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Spółdzielcza organizacja zbytu płodów rolniczych

W jednym z ostatnich numerów „Gazety Rolniczej” inż. Witold Okoniewski z Poznania rozwija ciekawy program organizacji zbytu płodów rolniczych, oparty na zasadzie spółdzielczej. Artykuł ten, który, naszym zdaniem, winien wywołać dyskusję, porusza zagadnienia szczególnie aktualne ze względu na rozpoczynający się w poniedziałek kongres Unji Związków Spółdzielczych. Oto, co pisze inż. Okoniewski:

Obecna chwila nader krytycznego położenia rolnictwa w Polsce winna zwrócić uwagę naszych rolników, że szczególnie organizacja zbytu ich produktów podnieść może opłacalność produkcji. Zabiegi w kierunku racjonalizacji eksportu polskich produktów rolnych są u nas również w toku, a obejmując coraz to szerszy zakres, nabierają większego znaczenia dla rolnika, jak wogóle dla gospodarki polskiej.

Na czoło tych starań postawić można organizację Syndykatu Polskich Eksporterów Trzody i Bydła, który przyczynia się w znacznej mierze szczególnie do racjonalizacji ilościowej, gdyż eksport był uprawiany do niedawna chaotycznie, rynki obelane nierównomiernie powodowały olbrzymie wahania cen polskiej trzody w kraju i zagranicą. Trzeba przyznać, że od chwili działania syndykatu zaznaczyć się dała zwykła, a szczególnie pewne ustabilizowanie cen trzody polskiej w kraju i zagranicą.

Racjonalizację jakościową wziął sobie za zadanie Polski Związek Bekonowy i przeprowadza dobrowolnie standaryzację polskiego bekonu.

Chaotycznie prowadzony eksport jaj racjonalizuje rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dnia 8 marca 1928 r., wprowadzające zasady standaryzacji i ustanawiające cło wywozowe od jaj, nie odpowiadających normom standaryzacyjnym.

Prace nad przepisami dotyczącymi standaryzacji wywozu polskiego masła, są na ukończeniu i ogłoszenia tych przepisów należy oczekiwać w najbliższym czasie.

W dziedzinie hodowlanej celem podniesienia eksportu polskiej szczeni, pierza i puchu oraz jelit powstał Związek Eksporterów Szczecińskich w Międzyrzeczu, fabryczna sortownia i bielarnia w Zamościu, w fazie konstytuowania się znajduje się Syndykat Regionalny Eksporterów Puchu i Pierza w Warszawie, a w Wielkopolsce utworzona ma być fabryczna sortownia oraz oczyszczalnia pierza. Również stworzono wzorowe szlamarnie jelit w Katowicach, Krakowie i Poznaniu. Zaznaczają się także usiłowania zorganizowania regionalnych syndykatów eksporterów skór w Katowicach i aukcyj skórnych w Toruniu.

Dla eksportu drobiu bitego powstała spółdzielnia „Drób Tucholski” w Kęsowie na Pomorzu, który już w bieżącym sezonie wysyła pierwsze próbné transporty drobiu bitego do Anglii.

Mamy także usiłowania racjonalizacji produkcji i organizacji zbiorowej eksportu skórek zwierząt futerkowych.

Państwowy Instytut Eksportowy, biorący w powyższych usiłowaniach racjonalizacji eksportu poważny udział, przykłada również starania do stworzenia odpowiedniej standaryzacji w sło-downictwie, w eksporcie zbóż i innych płodów rolniczych.

Jak z powyższego zestawienia wynika, zrozumienie dla odpowiedniej organizacji zbytu produktów rolniczych jest w Polsce dość mocno zaznaczone, lecz brak w postępowaniu tem tej szerokiej podstawy, jaką dać może spółdzielnia z organizacją zbytu produkcji rolniczej i dlatego chciałbym poniżej przedstawić szkic organizacyjny oparty na najszerszych warstwach, gwarantujący rolnikowi - producentowi największe korzyści, nie mniejsze również dla całokształtu naszej gospodarki.

Spółdzielcza organizacja zbytu produkcji rolniczej winna pójść drogą specjalizacji, więc przez organizację zbytu zboża, oddzielnie zbytu produkcji hodowlanej, warzywnej, owocowej itd., ponieważ tylko specjalizacja dać może najkorzystniejszy rezultat. Stanowczo sprzeciwiać się należy tworzeniu spółdzielni handlowych, handlujących wszystkim ze wszystkimi. Do spół-

dzieln specjalnej należeć mogą z temi samymi korzyściami tak mały, jak i wielki rolnik.

Spółdzielnie zbytu danego produktu rolnego powstać winny przede wszystkim tam, gdzie są nadwyżki produkcji ponad zapotrzebowanie lokalne, względnie najbliższej okolicy. Do spółdzielni zbytu należą w pierwszej linii producenci, lecz nie powinno się wykluczać możliwości należenia do spółdzielni także innych osób, szczególnie od dawna w tej dziedzinie pracujących. Teren działalności jednej spółdzielni zbytu powinien być ograniczony do granic powiatu lub jego części w zależności od warunków komunikacyjnych itp.

Poszczególne spółdzielnie zbytu poza przymusową przynależnością do związku rewizyjnego, posiadają związek wojewódzki, łączący wszystkie spółdzielnie zbytu danego województwa.

Związki wojewódzkie całej Polski posiadają w Warszawie lub w innym mieście, w zależności od tego, gdzie się znajduje punkt ciężkości danego produktu rolnego, swą centralę. Zadaniem centrali zbytu jest kierowanie produktem na odpowiednie rynki zbytu, w poszczególnych województwach, a na rynki zagraniczne przez ad hoc stworzone do takich tranzakcyj Syndykat Eksportowy.

Syndykat Eksportowy, jako spółka z ograniczoną poręką, lub spółka akcyjna, prowadzi swą działalność w porozumieniu i z pomocą Państwowego Instytutu Eksportowego, z którym winny współpracować wszystkie organizacje eksportowe Polski.

Wojewódzkie związki spółdzielczej organizacji zbytu produktów posiadają w miejscach zbytu swych komisjonerów, o ile niema tam organizacji spółdzielczej zbytu. Tak spółdzielnie zbytu, jak komisjonerzy przeprowadzają wszystkie transakcje komisowe dla spółdzielni, dającej zlecenie, informują związek wojewódzki szczegółowo o stanie danego rynku zbytu, jakości wymaganej dla towaru i wymaganiach, stawianych przez kupującego.

Zbytem poza granicami województwa względnie granicami działalności związków wojewódzkich kieruje centrala, reguluje go, przepisuje jakość towaru, przekazuje kontrolę towaru poszczególnym spółdzielniom zbytu i stara się szczególnie przez Syndykat Eksportowy o korzystny zbyt zagranicą.

Z powyższego szkicu organizacyjnego wynika, że właściwymi handlującymi są poszczególnie spółdzielnie, oddające swój towar spółdzielni rejonu zbytu w komisową sprzedaż.

Organem regulującym rynek zbytu w obrębie województwa jest Związek wojewódzki, a poza województwem centrala. Tak więc Związek wojewódzki z centralą są organami doradczymi, nie przeprowadzającymi właściwych tranzakcyj. Eksportem kieruje Syndykat jako S. A. lub Sp. z ogr. por., do którego należeć mogą tak poszczególnie spółdzielnie, jak i firmy eksportowe i fachowcy. W radzie Syndykatu zasiadać powinni przedstawiciele organizacji rolniczych i ewtl. instytucji kredytowych.

Poszczególne Syndykaty eksportowe produktów rolniczych tworzyć mogą Delegacje syndykatów rolniczo-handlowych, jako łącznik, celem kooperacji z Państwowym Instytutem Eksportowym, Związkiem Izby Przemysłowo-Handlowej, Związkiem Izby Rolniczej, a niemniej z Państwowym Bankiem Rolnym i Bankiem Gospodarstwa Krajowego, jako instytucjami, którym przypaść powinna główna rola finansowania eksportu.

Przy pomocy i współdziałaniu P. I. E. utrzymują Syndykaty Eksportowe zagranicą własnych agentów, wszędzie tam, gdzie okazuje się potrzeba, a agenci poszczególnych Syndykatów branżowych tworzą zagranicą Polskie Agencje Handlowe, oparte o nasze placówki konsularne. Polskie Agencje Handlowe, od obcych niezależne, przez łączne działanie jedynie mogą dać najkorzystniejsze podstawy aktywizacji naszego bilansu handlowego.

Eksport wymaga wielkiej sprężystości, jednolitego towaru, co u nas bardzo jeszcze niedomaga. Trudno to zrobić pojedynczym eksporterom, tem więcej, że brak nam sumiennego kupca, brak środków finansowych i dokładnej znajomości techniki eksportu i rynku zbytu.

Związki wojewódzkie, ograniczone terenowo, o ile możności do okręgów

Izb Przemysłowo-Handlowych względnie Rolniczych, powinny znaleźć w Izbach pomoc, poradę i współpracę fachową.

Branżowa organizacja zbytu wyklucza obce, a tak kosztowne dla nas pośrednictwo, da wobec instytucji kredytowych najlepsze gwarancje odpowiedniego zużycia otrzymanych kredytów, a jako organizacja zbiorowa, przeprowadzi selekcję towaru, nieodzowną w eks-

porcie, standaryzację i polskie znakowanie, kontrolowanego przez siebie towaru polskiego.

Nie potrzeba udawadniać, że tylko sprężysta organizacja dać nam może nie tylko najlepsze rezultaty, ale doprowadzi do tak pożądanego standaryzacji i normalizacji produktu polskiego dla eksportu zagranicę, bo tylko doborowy i jednolity materiał osiąga najlepsze ceny.

Znaczenie spółdzielczości na kresach wschodnich

W związku z odbywającym się Kongresem Unji Związków Spółdzielczych w Polsce dnia 25. i 26. bm. w Poznaniu zwróciliśmy się do dyr. wileńskiego oddziału Związku Spółdzielni Polskich p. Wł. L. Mazurkiewicza z prośbą o garść informacji na temat spółdzielczości na Kresach.

Dla rozwoju naszego gospodarstwa narodowego dla indywidualnego dźwignienia naszych warsztatów pracy, ruch spółdzielczy w Polsce ma b. doniosłe znaczenie — zwłaszcza na Kresach.

Ale nie ta spółdzielczość, której zadaniem jest według socjalistów — usunięcie pośrednika - kupca, ani też ta, która w państwie upatruje dojrą krowę przeznaczoną do jednostronnego faworyzowania pewnych warstw i to kosztem państwa — ale taka spółdzielczość pożyteczna, która uważa siebie za środek samopomocy obywateli, dążących do stałego pomnażania swych dóbr, a w rezultacie swego założenia uznająca konieczność pomocy poszczególnym warszatom pracy. Koroną jej rozumowania jest zasada „im bogatsi będą obywatele, tem lepiej rozwijać się będzie naród jako całość”.

Zwołany w okresie Powszechnej Wystawy Krajowej do Poznania kongres Unji — ma za zadanie poza sprawozdaniem z dotychczasowego rozwoju zastanowić się i wskazać delegatom kierunek dalszej pracy.

Jest rzeczą zrozumiałą, że w odniesieniu do placówek spółdzielczych naszych dzielnic zachodnich linja nakreślona b. mało odbiegać będzie od stosowanych obecnie już w praktyce kierunków rozwoju.

Jeśli chodzi o Kresy północno-wschodnie, tj. Wileńszczyznę i Nowogródzkię dalszy rozwój spółdzielczości posiada tam szeroki zakres i wdzięczne pole działania.

Indywidualna bowiem praca organizacyjno-gospodarcza napotyka tam na duże trudności tkwiące w braku prywatnych kapitałów u jednostek pochodzenia nie-żydowskiego. Zamożnych ludzi w całym tego słowa znaczeniu, poza b. licznym żydostwem — jest na Kresach mało. Do majątnych zaliczyć trzeba niewielu z pośród mieszczaństwa, oraz liczne ziemianstwo — jednak jedni i drudzy w rezultacie bądź zniszczeń wojennych, bądź też kilkakrotnych nieurodzajów musieli się nieraz b. poważnie zadłużyć dla ratowania siebie i dlatego, mając stosunkowo duże ciężary, nie mogą zbytnio albo i wcale angażować się w innych dziedzinach gospodarczych właśnie z powodu wspomnianej trudności zgromadzenia odpowiednich kapitałów.

Stąd też duże znaczenie należy przypisać kapitałom drobnym, zbiorowym, a gromadzonym na zasadach spółdzielczych.

Jeśli chodzi o dotychczasowy wynik pracy spółdzielczej w tych województwach — stan obecny uznać należy naogół za zadowalający.

Spółdzielczość kredytowa objęła tam, rzecz można, 85 proc. terenu działania i rozwija się aczkolwiek w wielu wypadkach zbył jednostronnie, wśród rolnictwa — naogół dobrze. Jeżeli spotykało się w tej dziedzinie nie-liczne załamania — to dlatego, że organizację bądź kierownictwo placówek obejmowali ludzie bezsprzecznie dobrej woli, ale za to mało przygotowani do tych obowiązków, lub też nie wyleczeni z „szerokiego gestu”, jaki tam wśród wielu działaczy do dziś jeszcze pokutuje.

W dziedzinie roln.-przemysłowej i roln.-handlowej ruch spółdzielczy biorąc w obronę interesy rolnika stara się zapewnić mu maximum korzyści z jego produkcji. Przejawia się to zarówno we formie bezapelacyjnego od-

sunięcia „pachciarza-pasorzyta” (właściwego b. często na majątek po kilku-nastu latach), jak i we formie dogodnego pośrednictwa w dostarczaniu potrzebnych rolnictwu narzędzi i artykułów rolniczych.

Obydwa północno-wschodnie województwa są obszarem prawie całkowicie rolniczym — nic przeto dziwnego, że spółdzielczość na tym terenie zorganizowała się w lwiej części na usługi i pomoc rolnictwu, by mu ułatwić wydzwignięcie się po zniszczeniach wojny i klęskach ostatnich nieurodzajów — a temsamem stwarzać z tego rolnika aktywniejszego konsumenta produkcji przemysłowej — bo dzisiejsza aktywność jest b. słabą.

Biorąc pod uwagę stopień doskonałości, czy też racjonalność gospodarki poszczególnych instytucji spółdzielczych tego terenu, stwierdzić naogół trzeba, że stan jest dobry, chociaż nad niektórymi trzeba jeszcze będzie popracować.

Jak z tego pobieżnego szkicu widać, przeważna część pracy i wysiłków ruchu spółdzielczego skierowaną była w stronę rolnictwa — czasami w wyraźnym pominięciu niejednokrotnie najżywotniejszych interesów miejskich sfer gospodarczych, a więc handlu i rzemiosła odczuwającego przewagę żydowską. Dlatego też — jeśli etap organizacji spółdzielczości rolniczej i dla rolnictwa należy uważać naogół za dokonany — to stanęło obecnie otworem przed nami pole działania dla miast kresowych wśród kupiectwa i rzemiosła polskiego celem niesienia mu skuteczniejszej pomocy, którą przedewszystkiem umożliwiła oswobodzenie się od zależności i przewagi żydowskiej.

Dalszym zadaniem spółdzielczości na Kresach jest organizacja Iniarstwa. Kresy produkują przeszło 10 razy tyle lnu, co cała Polska — stąd zagadnienie to jest dla Kresów bardzo ważne, a w przyszłości Iniarstwo będzie miało niewątpliwie duże znaczenie w rozwoju gospodarczym Kresów. Wadliwa dziś organizacja, a raczej brak organizacji Iniarstwa polskiego sprawia, że za len nasz nie osiągamy 50 proc. ceny rynku światowego. W tej dziedzinie dla spółdzielczości jest duże pole do działania.

Musi się ponadto zainteresować spółdzielczość rolniczo-handlowa handlem zboża. Na niewiele się przyda rolnikowi pomoc w czasie produkcji, a nawet i dobry plon, skoro nie będzie mógł uzyskać maksymalnej możliwej ceny za swe produkty. A to w dzisiejszych warunkach jest tam prawie niemożliwe ze względu na żydowski monopol w tym handlu, który dyktuje często takie warunki, jakie mu się podoba, a jakie rolnik, z braku innych odbiorców przyjąć musi.

W danym wypadku nie tyle chodzi o to, by spółdzielnie przejęły i to od razu całkowi handel zbożem. To byłoby niemożliwe z braku odpowiednich kapitałów, a może i środków technicznych. Początkowo „Rolnicy” występując na rynek również w charakterze odbiorcy zboża muszą stać się regulatorem ceny, by w tej konkurencji z kupcem-żydem rolnik ziemianin mógł mieć zapewnioną maksymalną możliwą cenę. Samo zaś przejmowanie handlu zbożem przez „Rolniki” w stopniu coraz większym nastąpić winno z biegiem lat.

Wdzięczne pole do działania ze względu na zniszczenia wojenne — będzie miała spółdzielczość budowlana i mieszkaniowa, oczywiście o ile poprawi się ogólna konjunktura kredytowa.

Niema poza tem prawie dziedziny gospodarczej, w której idea spółdzielcza nie będzie musiała przystąpić do organizacji, gdyż Kresy — jakkolwiek posiadają warunki rozwoju — pozbawione są poważniejszych kapitałów prywatnych.

Omawiając rozwój spółdzielczości na Kresach nie sposób ominąć czynniki, mające duże w rozwoju znaczenie. Wspomnieć tu więc trzeba o tych centralach finansowych i władzach administracyjnych. Jeżeli chodzi o centrale finansowe, stwierdzić należy, że Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Polski i Państwowy Bank Rolny całkowicie doceniają znaczenie spółdzielczości dla Kresów i dlatego ustosunkowują się do niej bardzo przychylnie. Jeśli znów chodzi o władze — to na terenie województwa wileńskiego i w wielu wypadkach na terenie nowogródzkiego wykazały bardzo daleko idące zrozumienie dla dźwignia gospodarczego Kresów i dlatego robią często bardzo wiele. Zdarzają się jed-

nak wypadki odmienne, które jednak traktować trzeba jako tylko przejściowe nieporozumienia.

Nakoniec stwierdzić i przypomnieć należy, że obecnie na Kresach spółdzielczość spełnia i spełnia to samo zadanie, co w byłej dzielnicy pruskiej spełnia i spełnia od kilkadziesiąt lat, podnosząc zamożność i ułatwiając postęp.

Na Kresach zaś dodatnie znaczenie spółdzielczości płynie jeszcze stąd, że umożliwiając organizowanie elementu polskiego na Kresach, umożliwia tym samym porozumiewanie kultury polskiej na niżej pod względem kultury stojących Białorusinów.

Wł. L. Mazurkiewicz.

Sprawa mleczna zagranicą i u nas

Przemysł mleczarski w niektórych krajach rozwija się nader szybko, w innych osiągnął już prawie punkt kulminacyjny. Do przodujących w tej dziedzinie państw należy przede wszystkim Danja. W r. 1900 krowa rasy czerwonej dawała przeciętnie rocznie 2500 kg. mleka o 3,4% tłuszczu, obecnie dzięki starannej i umiejętnej selekcji doprowadzono hodowlę bydła do tego stopnia, że przeciętnie otrzymuje się od krowy 4000 kg. o 4% tłuszczu. Do osiągnięcia tych zastanawiających wyników przyczyniła się doskonale zorganizowana kontrola mleczności, która służy obecnie dla wszystkich za wzór, dalej doskonale ujęta organizacja przerobu mleka i zbytu.

Również we Francji pomyślnie rozwija się przemysł mleczarski. Produkcja roczna w r. 1927 wynosiła 8.250.000.000 litrów, wartości przybliżonej 1.335.000.000 franków. Z produktów mleczarskich produkcja roczna masła wynosiła okragle 139.000.000 kg. Szybki rozwój mleczarstwa daje się również zauważyć w Niemczech, które przed wojną olbrzymie ilości masła sprowadzały z państw skandynawskich i Syberji, obecnie zaś pomimo wzrostu zaludnienia kraju import ten silnie zredukowały.

W Stanach Zjednoczonych konsumenci płacą obecnie za mleko i przetwory mleczarskie więcej niż 3 miljarde dolarów, czyli 30 dolarów na głowę. Wartość mleka i produktów mleczarskich przewyższa wartość produkcji pszenicy i żyta razem wzięwszy. W związku z wielką produkcją mleka prowadzi się w Stanach Zjednoczonych olbrzymią propagandę za rozpowszechnieniem konsumpcji mleka i to zarówno w interesie zdrowia publicznego, jak i w interesie przemysłu mleczarskiego. Punktem wyjścia dla tej propagandy jest zasada, że ze stanowiska ekonomicznego i ze stanowiska zdrowia publicznego spożycie mleka na głowę dziennie w społeczeństwie amerykańskim powinno wynosić około 1 litra, a ze stanowiska higieny odżywiania nie mniej, jak ½ litra.

Jak przedstawia się konsumpcja mleka w Europie, a przede wszystkim u nas? Według podanego przez dra Konopińskiego cytatu spożywa mleka przeciętnie mieszkaniec:

Antwerpii 0,75 litra, Bazylei 0,72 litra, Helsingforsu 0,65 litra, Zurychu 0,65 litra, Sztokholmu 0,55 litra, Wiednia 0,43 litra, Kopenhagi 0,40 litra, Poznania 0,36 litra, Bydgoszczy 0,31 litra, Berlina 0,25 litra.

Z powyższego wynika, jak wiele jeszcze mamy do zrobienia w kwestji zwiększenia konsumpcji mleka w kraju. Przypnać musimy, że dotychczas ani rząd, ani organizacje eugeniczne wzgl. charytatywne nie zdobyły się na poważną akcję w tym względzie. Słaba konsumpcja mleka w kraju oraz nieudolność naszej propagandy w tym kierunku pobudzały niejednokrotnie przedsiębiorstwa prywatne, zainteresowane jedynie pośrednio w danym wypadku do prób ujęcia akcji propagandowej w swoje ręce. I tak między innymi znane są wysiłki w tym kierunku Tow. Alfa Laval, spotkały się one jednak z brakiem zrozumienia ze strony producentów oraz nawet... konsumentów. Akcja ta zmierzała w dwóch kierunkach: z jednej strony do podniesienia przeciętnej konsumpcji mleka, z drugiej strony do podniesienia wymagań co do jakości mleka. Cała ta inicjatywa poszła na marne. Nie mamy dotychczas ani surowych przepisów policyjnych co do mleka, ani zorganizowanej propagandy.

Wobec powyższego uważałbym za wskazane:

1) aby towarzystwa rolnicze i związki hodowlane przystąpiły do zor-

ganizowania racjonalnej dostawy mleka do mleczarń wzgl. wywarcia presji na nie, aby w sposób higieniczny mleko przechowywały i konsumentom dostarczały;

2) rady miejskie powinny wykazać więcej aktywności w kierunku propagandy mleka, zabezpieczając w pierwszym rzędzie dostawę w wyborowej jakości szpitalom oraz szkołom;

3) zarówno rady miejskie, jak i reprezentacje rolnicze powinny zwrócić się do czynników miarodajnych z żądaniem obostrzenia przepisów policyjnych dotyczących mleka;

4) stwierdzona wysoka wartość odżywcza mleka musi być argumentem dla przekonania ministerstwa spraw wojskowych oraz oświaty o tem, że przykład państw skandynawskich, które zastępują kłopską kawę oraz herbatę w wojsku i szkołach mlekiem, jest godne naśladowania;

5) przybywających do Polski z zachodu cudzoziemców dziwi brak mleka na dworcach kolejowych. Powyższe daje się specjalnie odczuć latem podczas wycieczek szkolnych. Jako jeden ze środków do zastąpienia piwa oraz wody sodowej przez mleko uważam zastosowanie kubków papierowych, tak jak to widzimy w Niemczech, Czechach, Austrii, Szwajcarii i Holandji.

Poza kwestją zwiększenia i racjonalizacji konsumpcji mleka niesłychanie ważnym ekonomicznym zagadnieniem jest organizowanie eksportu masła. Znane nam są kompromitujące szczegóły fałszowania margaryną masła wysyłanego na najbardziej wymagający rynek świata — londyński. Kwestja ta jednak wymaga bardziej dokładnego omówienia, niż to mogę dziś uczynić i powróć do tego następnym razem. t. k.

Bezpośredni import kawy brazylijskiej

W jednym z ostatnich numerów „Gazety Handlowej” znajdujemy interesujące informacje o pomysłnym wyniku trwających od szeregu miesięcy pertraktacji nad zorganizowaniem bezpośredniego importu kawy brazylijskiej do Polski. Wskutek niezależnienia się od obcych pośredników zyskamy na tem niewątpliwie wiele. Cieszymy się, że tak pomysłny obrót tej dla naszych interesów gospodarczych tak doniosłej sprawy zawdzięczać należy w przeważającej mierze inicjatywie i sprężystości znanego kupca poznańskiego p. Piotra Michałowicza, któremu dzielnie pomagał nasz rodak z Rio de Janeiro p. Władysław Gellert. Oto, co pisze „Gazeta Handlowa”:

„Od kilku tygodni bawi w Warszawie p. Carniero, radca handlowy poselstwa brazylijskiego w Londynie i delegat Brazylii do Komitetu Ekonomicznego Ligi Narodów. Celem pobytu wymienionego dyplomaty jest sfinalizowanie pertraktacji, które od dłuższego czasu toczą się między polską grupą finansową i kompetentnymi czynnikami amerykańskimi w sprawie bezpośredniego importu kawy brazylijskiej do Polski i państw bałtyckich. Negocjacje są tak dalece posunięte, że już w pierwszych dniach września spodziewać się należy nadejścia do Gdyni pierwszego transportu kawy na pokładzie s/s „Światowida”. Z chwilą nadejścia do portu polskiego pierwszego tego ładunku kawy, zamknięta zostanie pierwsza faza starań o bezpośredniość stosunków handlowych między Rzplita i Brazylią, a zarazem pozytywnym rezultatem zostanie uwieńczona działalność wytrwała dwóch kupców polskich, mianowicie pp. Piotra Michałowicza

z Poznania i Władysława Gellerta z Rio-de-Janeiro, którzy poświęcili długie szereg miesięcy dla doprowadzenia do skutku tak niezwykle ważkiej dla gospodarstwa krajowego tranzakcji.

Pod koniec ub. roku wymienieni panowie wyjechali do Brazylii, celem nawiązania bezpośrednich stosunków z tamtejszymi kołami handlowymi. Jak wiadomo, kawa, jako główny artykuł eksportowy Brazylii, otoczona jest specjalną opieką tego państwa, które kontroluje handel kawą za pośrednictwem Państwowego Instytutu Kawowego, na czele którego znajduje się każdorazowy minister finansów stanu Sao Paulo; obecnym prezydentem jest p. dr. Rollin Telles. Kupcy polscy, mimo życzliwości, okazywanej im ze strony rządu i społeczeństwa brazylijskiego, pokonać musieli rozliczne trudności, spowodowane brakiem jakiegokolwiek kontaktu handlowego Polski z Ameryką Południową; po szczęśliwym ich przewyciężeniu doszło do podpisania umowy, mocą której powołana ad hoc Polsko-Brazylijska Spółka Handlowa S. A. z siedzibą w Gdyni i oddziałem na Polskę w Warszawie utrzymywać będzie stałe konsygnacje wszelkich gatunków kawy brazylijskiej na magazynach wolno-cłowych i tranzytowych w porcie gdyńskim.

Wielką tę imprezę handlową finansuje jeden z najpoważniejszych banków londyńskich Lazars Brothers Co. Ltd., zaś w kraju Bank Handlowy S. A. w Warszawie. Kapitał akcyjny spółki wynosi 1 000 000 złotych.

Na czele Rady Nadzorczej stoi p. Maksymilian Wizeł, wiceprezes R. N. fabryki „Kraj” w Warszawie, zastępcą jego jest p. Adolf Sturm, wiceprezes Stow. Kupców Polskich w Warszawie. Nadto w skład Rady Nadzorczej wchodzi: dyr. Banku Handlowego w Warszawie p. Jerzy Ścigalski, makler stołecznej giełdy pieniężnej p. Mieczysław Stypiński i znany przemysłowiec, senator Stefan Laurysiewicz. Komisja rewizyjna składa się z pp. Jana Krajewskiego, kupca z Poznania i Stanisława Lamberta z Gdańska, zaś Zarząd spoczywa w rękach pp. Stanisława Hirsza, Piotra Michałowicza i Władysława Gellerta. Jak z powyższego wynika, spółka jest w rękach samych Polaków.

Spółka zamierza w najbliższym czasie przystąpić do budowy wielkich magazynów portowych w Gdyni, specjalnie przystosowanych do przechowywania kawy. Budowa magazynów własnych jest koniecznością nie tylko z uwagi na przewidywane wielkie obroty krajowe, lecz i ze względu na eksport zagranicę.

Dzieło, które powołał do życia wspólny wysiłek kilku kupców polskich, zaliczyć należy do najpoważniejszych przedsięwzięć handlowych dziesięciolecia. Fakt nawiązania poraz pierwszy na większą skalę stosunków handlowych z Brazylią i usunięcia obcego pośrednictwa w dziedzinie handlu kolonialnego ma nad wyraz doniosłe znaczenie dla przyszłości naszego handlu zamorskiego i portu w Gdyni.

Prasa brazylijska wyraża się w słowach pełnych uznania o umowie kawowej polsko-brazylijskiej, witając ją jako zapowiedź aktywizacji stosunków między Polską a Ameryką Południową.

PODATKI I OPŁATY

(p) Artykuły spożywcze wyprodukowane w Gdańsku — a podatek obrotowy. Ministerstwo skarbu wyjaśnia, że produkty spożywcze pierwszej potrzeby wyprodukowane na obszarze Wolnego m. Gdańska, nie mogą być używane za artykuły pochodzenia krajowego, wobec czego do obrotów temi produktami nie mogą być stosowane ulgowe stawki podatku obrotowego.

KRONIKA GOSPODARZA

(k) Kongres Unji. Biuro Kongresu Unji Związków Spółdzielczych komunikuje nam, że obrady plenarne Kongresu nadawane będą przez radio. Należy też zaznaczyć, że sympatycy ruchu spółdzielczego będą mile widziani i mają wstęp wolny.

(k) Finansowanie polskiego eksportu mięsa do Francji. Niektóre poważniejsze firmy francuskie, importujące polskie mięso do Francji w początkach r. b. oświadczyły gotowość nawet wbrew obowiązującym we francuskich sferach kupieckich uzansom dawać polskim eksporterom mięsa zaliczki na finansowanie zakupu lub conajmniej akredytywy, płatne przy załadunku towaru do wagonu. W kilku wypadkach udało się rzeczywiście nakłonić importerów francuskich do wprowadzenia w życie tego systemu zapłaty za towar, jednak utrzymanie na dalszą metę zaliczkowania towaru uzależnił francuscy importerzy od regularności i punktualności dostaw. Niestety pod tym względem eksporterzy polscy popelnili wiele niedokładności,

nie można się przeto dziwić, że obecnie trudniej jest dla tego systemu pozyskiwać francuskich odbiorców. W każdym razie należy zaznaczyć duży postęp w szybkości załatwiania rachunków przez importerów francuskich, gdy bowiem w początkach r. b. okres od załadowania towaru do chwili wypłaty należności trwał 2-3 tygodni, to obecnie należności swą mogą eksporterzy polscy uzyskiwać już w ciągu 6-7 dni.

(k) Bezpłatne wizy paszportowe na Targi Wschodnie. Wszystkie zagraniczne targi korzystają w swej akcji propagandowej między innymi z momentu tak atrakcyjnego, jak bezpłatne wizy paszportowe, a nawet całkowite zwolnienie od obowiązku wizowania paszportów. Uczestnikom targów polskich przysługiwały dotychczas tylko opewne zniżki od normalnych opłat wizowych. Po raz pierwszy dopiero w roku bieżącym ministerstwo spraw zagranicznych w porozumieniu z ministerstwem skarbu, idąc za przykładem innych państw, udzieliło zezwolenia na bezpłatne wydawanie wiz zagranicznym uczestnikom IX. Targów Wschodnich. Jest to nowym dowodem jak wielką wagę przywiązują nasze rządowe czynniki do udziału obokrajowych interesentów w tej jedynej w roku bieżącym polskiej imprezie międzynarodowej o charakterze wybitnie komercyjnym i jak coraz silniej utrwała się zrozumienie potrzeby i racjonalności tej użytecznej placówki handlowej.

(k) Hartwig Kantorowicz nast. Spółka Akc. w Poznaniu. Zwyczajne walne zebranie akcjonariuszów odbyło się dnia 19. b. m. w Poznaniu w sali posiedzeń firmy, przy Grochowych Łąkach 6. Zebranie zgaił oraz przewodniczył wiceprezes rady nadzorczej p. Albin Glabisz. Sprawozdanie zarządu oraz bilans z rach. zysków i strat za rok 1928 przedstawił zgromadzonym członkiem zarządu p. Wł. Kontrowicz, zaznaczając, że w r. 1928 ogólna konsumpcja napojów wysokokwowych podniosła się wprawdzie, lecz przeważnie na korzyść wódek monopolowych, którym przybył nowy gatunek (Luksusowa), a prywatnym fabrykom drugi poważny konkurent. Obroty przedsiębiorstwa zwiększyły się nieco w stosunku do roku poprzedniego, a czynione wyniki w dziedzinie eksportu nie pozostały również bez rezultatu. Specjalnie należy zaznaczyć, iż fabryka mimo ciężkich warunków gospodarczych w kraju, dając do jaknajwiększej wydajności przedsiębiorstwa, uruchomiła dwa nowe działy i to wytwórnię win owocowych i wytwórnię soków. Bilans na dzień 31. 12. 1928 r., zamykający się po obu stronach sumą 2 846 491,59 zł. przyjęto jednogłośnie i udzielono absolutorjum zarządowi i radzie nadzorczej. Zysk w kwocie 42.398,07 podzielono w formie proponowanej, tak, że na dywidendę przypada 4 proc. Uchwaliła nadzwyczajnego walnego zebrania z dnia 7. 12. 28. podwyższono kapitał o 412.500 zł, tj. ze zł 825 tysięcy na 1.237.500 w drodze przerachowania stanu majątkowego. W ten sam sposób podwyższono fundusz rezerwy ze zł 139.716,74 na 309.012,74 zł. Ustupujących z kolei starszeństwa członków rady nadzorczej pp. dr. Fr. Kantorowicza i D. Lossowa wybrał przez akklamację ponownie. Zarząd spoczywa w rękach p. Wł. Kontrowicza.

Z ZAGRANICY

(z) Załamanie się wielkiego towarzystwa ubezpieczeniowego. Załamanie się Powszechnego Frankfurckiego Akcyjnego Towarzystwa Ubezpieczeń wywołało na giełdzie berlińskiej w dniu dzisiejszym duże przysięgnięcie i zniżkę kursu. Towarzystwo znalazło się w trudnościach finansowych i musiało zawiesić wypłaty. Jedną z najpotężniejszych instytucji ubezpieczeniowych niemieckich Alianz Konzern po całonocnych rokowaniach objąć miała gwarancje w stosunku do ubezpieczonych, natomiast cały kapitał towarzystwa, wynoszący ponad 20 mil. marek zostanie prawdopodobnie zaprzepaszczony. Prasa berlińska krytykuje ostro dyrekcję towarzystwa i radę nadzorczą, w których reprezentowanych było 10 poważnych berlińskich i frankfurckich instytucji. Poza tem prasa atakuje władze nadzorcze za niedostateczne wykonywanie kontroli, co umożliwiło towarzystwu wdania się w wątpliwe interesy.

(z) VII Międzynarodowe Targi w Tallinie (Rewiu). W czasie od 24 sierpnia do 2 września mr. odbędą się w Tallinie VII Międzynarodowe Targi. Interesenci otrzymują wizę bez kosztów jako też zniżkę w wysokości 25 proc. na kolejach polskich a 50 proc. na kolejach niemieckich, litewskich, lotewskich i estońskich. Zaświadczenia ulgowe i dalsze informacje można otrzymać w biurze Konsulatu Estońskiego w Gdańsku Domnikswall 13 I tel. 27585 pomiędzy 3-4 po południu lub też w prywatnej kancelarii Konsula estońskiego w Kolibkach tel. M. Kack 7.

(k) Niepowodzenie targów królewieckich (Deutsche Ostmesse). Jak donoszą z Królewca, ruch na tegorocznych targach królewieckich jest b. nieznaczny. Dokonane transakcje sprzedaży należą do rzadkości, a nawet najbardziej zwykle ożywiony dział rolniczy nie budzi większego zainteresowania. Liczba zarówno wystawców, jak i zwiedzających podpadająca mała.

(z) Amerykańska flota handlowa. Shipping Board ogłasza statystykę, dotyczącą amerykańskiej floty handlowej, z której okazuje się, że na 100 milj. tonn towarów, wywiezionych z Ameryki do portów zagranicznych, okręty amerykańskie przewiozły 40 proc. Na 1.750.000 pasażerów przewiezionych przez okręty w r. ub. z portów amerykańskich do zagranicznych, okręty amerykańskie przewiozły 28 proc.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

Wojna jako nauka

Rewję działu pamiątek naszej armii kończymy przechadzką po sali 10, poświęconej wydawnictwom wojskowym, przeważnie nakładom Wojskowego Instytutu Naukowo-Wydawniczego. Dział ten zasługuje na pełne uznanie z powodu sposobu urządzenia go. W miejsce wykresów, któreby zużyły, otrzymujemy przegląd wydawnictw wystawionych frontami okładek, niekiedy w postaci barwnej oprawy. Oko cieszy się kolorami, wołają tytuły. A że usługa informacyjna obdziela chętnych katalogiem Głównej Księgarni Wojskowej, więc w szeregu wypadków skończy się na kupnie tego i tego z licznych wydawnictw.

Zaraz natrafiamy na gablotkę: sport, wychowanie fizyczne i przysposobienie wojskowe, potem prasę wojskową. Śmieją się do nas grube opracowane roczniki „Żołnierza Polskiego” obok erudycyjnych zeszytów „Przeglądu Historyczno-Wojskowego”. Zaraz widzimy dział kultury i oświaty żołnierza, a po nim otrzymujemy przegląd celniejszych tłumaczeń przyswajających wojskowym polskim klasyczne dzieła z zakresu sztuki wojennej. A więc klasyczna rzecz Clausewita „O wojnie”, a obok niej dwa dzieła marszałka Francji, Anglii i Polski śp. Ferdynanda Focha, „Zasady sztuki wojennej” i „O prowadzeniu wojny”.

Z zainteresowaniem oglądamy dorobek naukowego wojska polskiego z doby po odzyskaniu niepodległości i w oparciu o materiał wojen polskich. Reprezentują ten dorobek tomy „Studiów operacyjnych” pod dalszym tytułem: „nasz wysiłek zbrojny 1914/21”, reprezentowane w pierwszym tomie przez monografię gen. Stachewicza pt. „Działania zaczepne 3 armii na Ukrainie” i w drugim tomie przez monografię gen. Kutrzeby pt. „Bitwa nad Niemnem” (wrzesień — październik 1920); obok tego liczne tomy studiów taktycznych. Niebawem cykle te obejmą i opracowania z zakresu powstania wielkopolskiego z lat 1918/9, pierwszy tom zapowiadany był nawet na styczeń.

W pozycji „dorobek naukowy wojska w ciągu dziesięciolecia” napotykamy wydawnictwa podręcznikowe fachowe, tutaj też zamieszczono niektóre studia historyczne m. in. i tutaj znaczą swoją obecność zeszyt „Przeglądu Historyczno-Wojskowego” o którym słów parę, jako że pisze te słowa nałogowy historyk.

Przeгляд ten ukazuje się jako Organ Wojskowego Biura Historycznego i ma zająć się naukowo i erudycyjnie historią wojen i wojskowości w Polsce. Posiadanie własnego wojska, zarazem zaś służba wojskowa szeregu wybitnych historyków (Tokarz, Kukiel) umożliwiła znaczne ożywienie tej gałęzi wiedzy. A pracy wiele, najwspanialsze bowiem wysiłki wojskowe dawnej Polski nie posiadają w szeregu wypadków opracowania historyczno-wojskowego. Pierwszy zeszyt „Przeglądu” (Warszawa 1929) daje materiał z zakresu całych dziejów Polski.

Otwiera go cykl wykładów J. Piłsudskiego wygłoszonych w r. 1912 w Szkole Nauk Społeczno-Politycznych w Warszawie pt. „Zarys historii militarnej powstania styczniowego”. Potem M. Małuszyński daje „Próbę analizy bitwy pod Płowcami”; W. Hubert szkic bitwy pod Oliwą, J. Staszewski artykuł pt. „Gwardje narodowe w czasach Księstwa Warszawskiego”. W dziale miscellaneów przyczynki pomieszczają B. Dembiński, J. Staszewski i B. Pawłowski. Artykuł dyskusyjny pt. „W sprawie organizacji historii wojskowej, badacze i archiwa”, pomieszcza J. Siemieński. Dział recenzji i sprawozdań obejmuje książki: Maliszewskiego, Tokarza, Harbuta i Laskowskiego-Płockiego omówione przez następujących autorów: Finkel, Płoski, Oppman, P. Simanski i O. Dąbrowski. Zamyka zeszyt dział kroniki.

Z uwagi na bliską rocznicę Płowiec (27.9.1931—27.9.1931) szczególnie interesuje powołany wyżej szkic Matuszyńskiego. Autor w oparciu o studia dawniejsze, przedewszystkiem Kaniowskiego, stara się zrekonstruować przebieg bitwy o której tak współcześnie, jak i dzisiaj krążyły i krążą najrozmaitsze wersje. Po krótkim wstępie o kooperacji krzyżacko-czeskiej w r. 1331 i marszu Krzyżaków na Wielkopolskę opisuje autor marsz powrotny z Kalisza przez Konin pod Radziejów, gdzie część armii pod dowództwem komtura Luteberga ruszyła na Brześć kujawski, a na pozostałość posuwającą się wolno w ilości 1/3 pełnej siły zbrojnej za ekspedycją brzeską urządził Łokietek zasadzkę pod Płowcami, bijąc i biorąc do niewoli tabory i jeńców, między zaś nimi zastępcę wielkiego mistrza, Dietricha von Altenburg.

Popołudniu, gdy gros wojsk królewskich skierowało się w stronę odwrotną wróciły oddziały Luteberga odbijając tabor. Wtedy doszło do wymordowania jeńców i ucieczki części wojska polskiego. Autor przekonująco stwierdza, że z kolei miało miejsce trzecie starcie pomiędzy Łokietkiem, który zawrócił, a nowymi oddziałami krzyżackimi. Między jeńcami znalazł się bowiem wedle źródeł niejaki szlachetny książę, imieniem Rus. Identyfikuje go autor z komturem Henrykiem v. Plauen, zwanym Rusinem, który jednak przybył dopiero z Lutebergiem, nie mógł się zaś dostać do niewoli w czasie popołochu po odbiciu taboru. Szybki odwrót Krzyżaków na Toruń i osoba owego Rusina wskazują, że musiało mieć miejsce trzecie starcie zakończzone nierozgraną, zmuszającą Krzyżaków do odwrotu. Stwierdzenie autor zaznacza, że największe znaczenie ma płowieckie zwycięstwo pod względem moralnym. Polacy sami bez obcej pomocy potrafili się oprzeć armii zakonnej, zadać jej ciężkie straty i nawet zmusić ją do odwrotu. Ludzie widzieli nienawistne białe płaszcze pokryte krwią i kurzawą pod kopytami końskimi na polach Płowiec. Widzie-

li ich śpieszny odwrót, byli świadkami zupełnego pokrzyżowania i zniweczenia ich zabobnych planów dzięki swemu zwycięstwu. Mieli wreszcie tych niezwykłych i pysznych mnichów w niewoli. Musiało to wywrzeć duży wpływ na impulsywnych ludzi średniowiecia. Ten nastrój radosnego triumfu i ufności we własne siły bije z rocznika Traski, który wręcz pisze, że gdyby część Polaków nie uszła przed bitwą, toby nikt z Krzyżaków nie ocalał”.

Warto zapoznać się z tym zeszytem. Kosztuje tylko 5 zł.

Poznań. Dr. Z. Wojciechowski.

Lot Poznań — Barcelona

Jutro rano o godz. 4, jeżeli dopisze pogodą, wystartuje z Ławicy do lotu propagandowego Poznań — Barcelona (1700 klm.) major Makowski na samolocie polskiej konstrukcji Plage Laskiewicza: silnik Wrighta 200-konny.

Mjr. Makowski weźmie ze sobą pozdrowienia Dyrekcji P. W. K. dla Dyrekcji Wystawy w Barcelonie.

Śmiały lot ma się odbyć bez lądowania.

Uczestnicy kongresu statystycznego

Dziś wieczór przybywa do Poznania na dwudniowy pobyt, celem zwiedzenia P. W. K., delegacja uczestników międzynarodowego kongresu statystycznego, który ostatnio obradował w Warszawie.

W skład wycieczki wchodzi przeszło siedemdziesięciu dyrektorów urzędów statystycznych całej Europy.

Wygrane loterii fantowej P. W. K.

Dziś przybył do Poznania szczęśliwy właściciel losu nr. 95 725 p. Ludwik Matczak ze Skalmierzyc, który wygrał fant wartości 10.000 zł.

Los, na który padło 75 000 zł (227 591) nie był sprzedany.

Wycieczka oficerska z Torunia

Dziś przybyła z Torunia, celem zwiedzenia P. W. K. wycieczka oficerów rezerwy, znajdujących się na kursie w Centralnej Szkole Strzeleckiej w Toruniu. Wycieczkę zorganizował i prowadzi kapitan rezerwy Stefan Prawowski.

Zabawa dla dzieci

Jutro o godz. 15 na arenie P. W. K. odbędzie się wielka zabawa dla dzieci. Jak nas informuje dyrekcja P. W. K., przewidziano szereg atrakcyj i nagród. Z licznych urozmaiceń dość wymienić taniec rusalek, motyli i wiele innych. Dla dzieci do lat 12 w towarzystwie rodziców wstęp wolny na arenę. Niezależnie od licznych atrakcyj, wstęp na arenę dla osób bez różnicy wieku zaledwie złoty.

Adresy gości P. W. K.

Kurzstyna:
Leśniewski Władysław i syn, „Continental”.

Kutno:
Strzyżewski, „Francuski”.

Lipsk:
Dr. Vollgurth, „Britania”.

London:
R. A. Butler z żoną, „Bazar”.
Hr. J. Łoś, „Bazar”.
Warzel Carl, „Bazar”.

Lwów:
Danish Z., „Britania”.
Longhamps Stanisław, „Polonia”.
Pollak Henryk, „Polonia”.
Verständig L., „Continental”.

Łódź:
Foischmann J., „Monopol”.
Huffer Joachim, „Bazar”.
Leiserowicz Henryk, „Polonia”.
Lisner Alfred, „Royal”.
Lisner Bronisława, „Royal”.
Stein L., „Royal”.
Wierciński z żoną, „Francuski”.

Malters:
Steiner F., „Bazar”.

Miłosław:
Kościelski Władysław, „Bazar”.

Niedergosgen (Szwajcaria):
A. v. Arx, „Bazar”.

Norwegja:
Fahlmark, „Francuski”.

Nowy Jork:
Redfern Gilrant, „Bazar”.
Pershing Henry, „Britania”.

Ostrowiec:
Ignatowicz Andrzej, „Polonia”.

Paryż:
Arciszewski Joachim, „Royal”.
Rohrmann L., „Continental”.

Pila:
Flatauer Leo, „Britania”.

Praga:
Dr. Lindner, „Britania”.

Różniewica:
Górski Tadeusz, „Polonia”.

Seiborze:
Ruszczyński Karol, „Bazar”.

Sosnowiec:
Muszyński, „Francuski”.
Ostrapowiczówna Karolina, „Royal”.

Stany Zjednoczone (Milwaukee):
Prof. Zwierzchowski St. z rodziną, ulica Podgórna 10 a.

Strzemierzyce:
Zys Bernard z żoną, „Polonia”.

Szczecin:
Böhm Heinrich, „Polonia”.
Luka Andrzej, „Monopol”.

Szwajcaria:
Raselhein Paul, „Polonia”.

Warszawa:
Aschkenazy Henryk, „Bazar”.
Berencwajg Leonora, „Polonia”.
Brzezińska Izabela, „Polonia”.
Brzozowski Eugeniusz z żoną, „Polonia”.
Cieślowa Zofia, „Polonia”.
Czaplicki, „Francuski”.
Czempieńska Jadwiga, „Royal”.
Czempieński Bolesław, „Royal”.
Frydmann Szaja, „Polonia”.
Galof W., „Continental”.
Jabloński Stefan, „Polonia”.
Dr. Jakesch Bronisław, „Continental”.
Józefowicz D., „Bazar”.
Krzyszowski Ignacy z żoną, „Polonia”.
Makarowski Wacław, „Royal”.
Michalski, „Francuski”.
Neumann Tadeusz, „Polonia”.
Olkiewicz Aleksander, „Bazar”.
Rajgrodzki Jan, dyrektor „Assicurazioni Generali”, „Polonia”.
Rękwiewicz Henryk, „Polonia”.
Rosental, „Britania”.
Schnebaum Maurycy, „Bazar”.
Schoenborn, „Francuski”.
Dr. Serkowski, „Francuski”.
Szeranos Klemens, „Polonia”.
Wapner, „Francuski”.
Weltmann E., „Monopol”.
Władysław P., „Monopol”.
Wojslun, „Francuski”.
Zabrzycki Kazimierz, „Polonia”.
Zbijewski Wiesław, „Polonia”.

Wiedeń:
Dr. Gewiss Józef, „Polonia”.
Kindler S., „Continental”.
Dr. Kronengold Edward, „Polonia”.
Taborstny Anna, „Bazar”.

Wilno:
Kayzer Aleksy, „Continental”.
Lachowicz Edward, „Polonia”.

Winterthur (Szwajcaria):
Dr. Sulzer O., „Bazar”.

Wrocław:
Königstein Feliks, „Continental”.

Zabłotów:
Ostrapowiczówna A., „Royal”.

Zakopane:
Zaremba W., „Britania”.

Zurych:
Faury C., „Bazar”.
Gunsch J., „Bazar”.
Jaberg P., „Bazar”.
Dr. Johr A., „Bazar”.
Dr. Pozzy A., „Bazar”.
Ruppert W., „Bazar”.
Ch. Shnyder de Wartensee, „Bazar”.

W mieście naszym bawij wycieczka wybitnych bankierów i przemysłowców szwajcarskich.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

„IDZIE MOLSKI, W RĘKU ODA“

Nie wiem, czy wspomiano kiedy o istnieniu poety, który urodził się w Wielkopolsce, do szkół chodził w Poznaniu a potem zasiadł powszechnie sławę poetycką tak wielką i rozgłosną, że rozblyszawszy jak rakietą, musiał też w końcu zgasnąć doszczętnie i nieodwołalnie. Żebyż tylko niezapamięć! Poetę tego dotknęła również wżgarda i lekceważenie, za to, że pokalał jakoby powołanie swoje, używając liry poetyckiej, która wielkim tylko sprawom służyć powinna, do małych spraw codziennych. Zamiast stanąć wśród wieszczów na wyższym Parnasie — tak brzmiał wyrok ogółu — zeszedł do rządu „prychlebnych winszujących wierszopisów”. Wykreślono go tedy z cechu prawowitych dzieci Appolina i przypieczętowano raz na zawsze złośliwym, czworowierszem, który miał żyć dłużej w świadomości ogółu, niż cała twórczość i praca imci pana Marcina. Uciniek brzmiał:

Idzie Molski, w ręku oda
Dla Pilata, dla Heroda,
A w zanadru wierszy trzysta
Na przybycie Antychrysta.

Jakże się w istocie przedstawiała sprawa i wina pana Molskiego?

Urodzony w województwie poznańskim r. 1751, chodził do szkół w Poznaniu. Gdy wybuchła konfederacja barska wraz z ojcem stanął pod chorągwią. Po trzech latach wstępuje do Korpusu Kadetów w Warszawie i ukończywszy studia wojskowe wraca do szeregów, gdzie dosługuje się stopnia majora. W Insurekcji Kościuszkowskiej walczy pod Warszawą, potem towarzyszy jen. Dąbrowskiemu w wyprawie wielkopolskiej (o czym szczegółly u prof. Skalkowskiego w monografii o Dąbrowskim).

W tuzinie wierszy panegirycznych, jakimi później Molski darzył swego wodza roi się o rozmaitych drobnych wspomnieniach z wyprawy wielkopolskiej. Powiada w jednym miejscu:

Po tej sztuce w Łabiszynie
Przeszliśmy tam, gdzie Brda płynie
I bez praktycznej blokady
Wzięliśmy bydgoskie składy,
Fordon, Toruń z powiatami
Wszystko wraz powstało z nami.

Kiedyindziej wspomni po latach ciekawą rozmowę Dąbrowskiego z królem Wilhelmem:

Kiedy Król Wilhelm generała winił
Po wzięciu Bydgoszczy z chwałą
Ześ mu tam szkodę nie miała
Przez porcelany zabranie uczynił.
Tyś odpowiedział skromnie,
zbił zarzut odrazu:
Nie wzięłem, prócz wielkiego
Fryderyka obrazu.

Kiedy niszczały wszystkie nadzieje, adiutant twórcy legionów emigruje z ziemi polskiej do francuskiej, skąd jednak wraca rychło i osiada w Warszawie z gorącym, zdawną życzoną zamiarem zamiany pałaza na lutnię. Czas jest niebardzo po temu. Stanisław August namnożył więcej poetów, niż trzeba było. Marcin Molski mimo to próbuje szczęścia i kropi ogromne epos panegiryczne ku czci nieszczęsnego króla: „Stanisłafa” (1796). Wybór tematu mocno spóźniony i niefortunny. Rękopis przepisanego na czysto panegiryku dosięga króla już w Grodnie, po złożeniu korony.

Rzadko z obozu pisma takie wychodzą — rzecze mu pomazaniec na audjencji — żałuję mocno, żeś cię dawniej nie poznał!

I wyjeżdża nad Nową. Molski zostaje z tabakierą złotą z brylantami w ręku i przez lat prawie trzydzieści szuka innych, skromniejszych mecenasów.

„Zasiedziały w Warszawie — tak pisano współcześnie — mając rozliczne stosunki, znajomości i przyjaźni z wielu osobami nie pominął najmniejszej okoliczności, ażeby zaraz stąd popohopu nie brał do napisania wiersza. Czy to imieniny, urodziny, śmierć nawet i szczególne zdarzenia, czy to proces, czy prośba za kim lub w własnym interesie, zaraz to wiersz to list przeplatany wierszem i prozą. Każda z osób obdarowanych takim utworem z radością udzielała go swoim przyjacielom i znajomym. Molski stąd wszedł w modę. Stał się popularnym wśród głębokiej ciszy literackiej

(1800—1810) i braku pism perjodycznych. Dziś wiersz napisany, w tydzień przelatał całe ówczesne księstwo warszawskie, a jako rarytas dostawał się do Litwy, Galicji i dalsze strony”.

W dwóch pierwszych dziesiątkach XIX stulecia nie było prawie wybitniejszej jednostki na widnokręgu z życia publicznego, którejby zapamiętały rymopis nie pochwalili wierszykiem. Uczcił przyjazd Napoleona w r. 1807 wielbił przy każdej okoliczności ks. Józefa, upamiętniwszy w końcu Elsterę w dość mocnym i starannie opracowanym poemacie żalobnym. Wiele tomów zapelnili wreszcie utwory Molskiego, do których się Polska tak przyzwyczaiła, jak my dziś do depesz Pata... Nie przywiązywała do nich wszelako żadnej wagi i dopiero K. Brodziński, dobrze tych spraw świadom, orzekł, że wartoby je ogłosić, bo „będą miały cechę, jako wierny obraz stanu i obyczajów”.

Stało się to dopiero po latach wielu. Staraniem rodziny wyszły z druku „Pisma M. Molskiego” w trzech tomach (Warszawa 1856—1864), Ani za życia ani po śmierci nie miał jakoś poeta szczęścia do sprawiedliwego osądu. Dziś można patrzeć obiektywnie. Cóż wart jest cały Molski, przynajmniej pod kątem dwu pierwszych tomów, które mam pod ręką? Był to wcale zręczny poeta dworski, który przyszedł na świat o dziesięć lat zapóźno i daremnie szukał klamki dworskiej i mecenasa, pod którego opieką mógłby żyć i śpiewać bez troski. Niesłusznie pomiatano tedy zapóźnionym typem rymopisa - dworaka, bo kunszt swój znał, władał wierszem wcale sprawnie a w rymotwórstwie kształcił się na Trembeckim. Gdyby autor „Zofijówki” nie był takim leniem zapamiętałym jak był, pisałby zapewne w tym rodzaju. W zapytaniach nie różni się prawie, obaj smakosze i wygodni, epikurejscy schlebacz. Nie trzeba jednak za dużo snuć porównań mistrza z czeladnikiem. Jest to Trembecki rozcieńczony gadulstwem, dukat obrączkowy rozmienny na grosze. Wśród tej drobnej monety znajdują się jednak czasami ciekawe informacje. Molski ma istotnie dziś pewne znaczenie, jako źródło obyczajowe.

Obdarzony ogromnym poczuciem aktualności, chwytal w strofy swych wierszyków życie bieżące, wesołe, lekko i po wierzchu. Stał się praocjem wszystkich tak licznych później wierszykarzy w pismach satyrycznych i codziennych. Czapkując możliwym i władnym, potrafił czasami zdobyć się na akcenty śmielsze. Umie być złośliwym i zjadliwym, gdy chodzi o wysmaganie biurokracji rozpanoszonej w księstwie, gdy wykpić trzeba okupację francuską, z którą wraz przyjechały dwie siostry - zmyry, rekwizycja i kwatery:

Z jakiegoż prozę wyroku
Mój domek w czasie przechodów
Od szóstego licząc roku
Dziewiętnaście miał narodów?

Wszystko to podane w formie starannej, w strofach rozmaitej miary, zawsze dźwięcznych, nieraz dowcipnych, z reguły z siebie zadowolonych. Na czoło wysuwają się jednak wierszyki gastronomiczne, pisane z równie wielkim zapalem jak i z nawiązką wszelkiej tajemnic kulinarnych, po czytnie dlatego, bo rozdził ysię w epoce rewolucyjnego wzrostu przewrotu w dziedzinie jedzeniowej: wprowadzano wówczas pierwsze jadłodajnie publiczne, do których nie mógł się zadomowiony Polus przyzwyczać.

W r. 1807 został członkiem warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, w r. 1814 uciął zupełnie, zrażony szykanami opinii, która zarzuciła mu przekupstwo równie pono niesłusznie, jak przedtem niesłusznie wynosiła pod niebiosa skromny talent „okolicznościowego rymopisa”, który po laury wyższe sięgać nie miał zamiaru. Umarł zapomniany w marcu w r. 1822 w Pęcicach pod Warszawą, jedyny chyba poeta - dworak z ziem zachodnich rodem.

Stanisław Wasylewski.
Poznań

ŻYCIE KULTURALNE

JESZCZE DYWAN Z WILANOWA

Z Warszawy piszą nam:

Cenny dywan turecki, który chciał p. Branicki sprzedać zagranicę, został jak wiadomo nabyty przez rząd polski i jest już w jego posiadaniu. Cena wyniosła 865.000 złotych. O tyle sprawa jest ukończoną. Nie wyjaśniło się natomiast parę ciekawych punktów, a mianowicie:

1) Czy dywan w istocie pochodzi od Jana III?

2) Czy rząd musiał go nabyć?

3) Czy cena nie jest przesoloną?

Co do pochodzenia dywanu, to tradycja mówi, że Jan III zdobył go pod Wiedniem i przywiózł do Polski. P. Branicki przez swego pełnomocnika twierdzi, że nie można było tego z pewnością ustalić — a jest to nie drobnotka. Jeżeli dywan pochodzi od Jana III, to jest cenną pamiątką narodową. Jeżeli nie — jest tylko kosztownym zabytkiem wschodniej sztuki tkackiej. W pierwszym przypadku nabycie go przez państwo byłoby bardziej usprawiedliwione, niż w drugim. W obu zaś trzeba rozstrzygnąć pytanie drugie: czy musiał być kupiony, jeżeli szło o zatrzymanie go w kraju?

Według komunikatu półurzędowego, przez Pata rozesłanego, „po wszechstronnem rozpatrzeniu sprawy władze państwowe doszły do przekonania, że jedynym środkiem, mogącym trwale zabezpieczyć dywan, o którym mowa, przed zagrażającym mu wywozem z granic państwa, może być tylko jego wykup. Samo wydanie zakazu może w skutkach praktycznych okazać się niewystarczające”.

Co to ma znaczyć?

Jasnym jest tylko jedno: rząd obawiał się, że p. Branicki, mimo zakazu wywozu, dywan cichaczem z Wilanowa zabierze i da go zagranicę przeszmygłować. Nie jest to dla p. Branickiego bardzo pochlebne, ale to już rzecz między rządem, a p. Branickim. Aliści w tym samym komunikacie powiada rząd, iż „dywan w okresie niepewności o jego losy był pilnie strzeżony przez organy policji państwowej”. Czy mamy stąd wnioskować, że w razie niezakupienia przez rząd nie byłby dywan dalej przez policję strzeżony? A może policja nie mogłaby go ustrzedz? A najważniejsze, to pytanie, czy w istocie musiałoby go się pilnować po wieki wieków, bo w razie zdęcia straży p. Branicki mógłby go dać do przeszmygłowania, nie będąc zagrożony żadną karą za to, iż zakaz przekroczył?

Wartoby ogłosić tekst ustawy o ochronie zabytków, abyśmy się dowiedzieli czy zawiera ona jakie sankcje karne, czy też jest bezsilną wobec tych, którzy z niej zadrwią. Jeżeli by tak było, trzeba ją jak najrychlej uzupełnić. Przecież nie można przy każdym zabytku ruchomym postawić policjanta, aby go ciągle pilnował.

Pozostaje kwestja ceny. Rząd zapłacił 865.000 złotych, albowiem p. Branicki na tyle się umówił z pp. V. Vahrem Isbirjanem i Calonadem S. Gulbenkhanem, którzy z nim kontrakt na tę sumę u rejenta spisali. Prawda, że ustawa daje rządowi tylko 3 dni czasu na wykonanie prawa pierwokupu, ale czy nie należało oszacować dywanu przez rzeczoznawców? Bo w przyszłości może się zdarzyć, iż jakiś posiadacz zabytku umówi się z antykwarzem zagranicznym o fikcyjną sprzedaż za niesłychanie wysoką fikcyjną cenę, doniesie o tem rządowi tak jak to p. Branicki uczynił, rząd znów kupi, a obaj filuci podzielą się zyskiem...

Wszystkie te niejasności trzeba by wyklarować, bo przykład bywa zaraźliwy, a tym razem był bardzo zachęcający.

W. Z.

NAUKA

Popularyzacja antropologii. Biblioteka eugeniczna Polskiego Towarzystwa eugenicznego udościłnia szerokim warstwom czytelników dobrą i instruktywną broszurę p. t. „Typy antropologiczne i metody ich ujmowania” docenta dr. Mydlarskiego. Autor daje popularne zestawienie niektórych wyników antropologii polskiej, wchodząc w takie metody statystyczno-antropologiczne. Książeczka przyczyni się zapewne do spopularyzowania w szerokich sferach antropologii.

(Dr. E. S.)

LITERATURA

Transplantacja wdzięku. Znany publicysta, autor kilku tomów poezji, Wł. L. Evert wystąpił z powieścią fantastyczną p. t. „Handlarze spojrzeń”. Młody i energiczny dr. Zhorski wpada wraz z narzeczoną Ireną w zasadzkę czarodzieja: „handlarza spojrzeń i uśmiechów”, profes. Merginta. „Profesor” poddaje Irenę przedziwnemu zabiegowi, polegającemu na odebraniu jej czarownego uśmiechu i płomiennego spojżenia, które to właściwości bardzo są potrzebne niebrzydkiej, lecz pozbawionej wdzięku baronowej Pa-pengolz-Papenberg, zakochanej w Zhorskim i daremnie usiłującej go przyciągnąć. „Operacja” odbywa się wśród wszelkich cudowności, metamorfoz, fruujących węzów, ropuch, jaszczurek o głowie dziecka i t. p. Naturalnie nazajutrz operowana i jej narzeczony o wszystkim zapominają. Irena pozbawiona jest wdzięku — zato baronowa staje się jego uosobieniem. Nie sążone jednak było podstępnej kobiecie zdobyć serce Zhorskiego. Bo choć rozkocharuje go w sobie, spotkaniu ich staje na zawadzie konkurent Merginta, niejaki bar. Olwing, który również przy pomocy czarów wkłada się do mieszkania Zhorskiego, gdzie poddaje kontr-operacji baronową i zwraca czar i uśmiech prawej właścicielce, Irenie. Zhorski poślubia Irenę.

Fantastyka autora, z wyjątkiem dobrze narysowanej i pomyslowo ujętej figury djabełskiego factotum, Zanulkiwicza, jest bujna, jednak dość łatwa. Dużo efektów, które kroją na barwność i tajemniczość, a nieznacznie tracą atmosferę gabinetów restauracyjnych (zresztą pierwszej klasy). Cały rozdział poświęcony jest dyskusji salonowej, podczas której jeden z obecnych sypie paradoksami. Ma się wrażenie, że autor przywiązuje do nich dużą wagę. Szkoda: nie dość powiedzień rzecz sprzeczną z opinią potoczną i nieprzyjemną dla rozmówcy, aby to zaraz był „paradoks”. Paradoks jest zawsze odkrywczy. Powieść Everta czyta się z zajęciem. (jes)

*) Wł. L. Evert — „Handlarze spojrzeń”. Warszawa. Nakł. Tow. Wyd. „Polska Zjednoczona”, str. 107.

POLONICA WŁOSKIE

Kurs języka polskiego w Turynie. W roku zeszłym prowadziła w turyńskim „Società pro cultura” trzymiesięczny kurs języka polskiego p. Dr. Zofja Szymtowa, wysłana w tym celu przez nasze Minist. Oświaty. Rezultaty osiągnięte nie pozwoliły poprzestać na bardzo udatnej próbie. W bieżącym roku wysłano w tejże misji do Turynu p. Zofję Gawrońska-Kozarynową, siostrę znanego lingwisty ś. p. A. Gawrońskiego i wybitną literatkę. Od stycznia a do końca czerwca prowadziła ona z wyjątkową wprost ofiarnością i zrozumieniem sprawę, 6-miesięczny kurs języka, pomagając przy pracach nad przekładem „Popiołów” Zeromskiego i pomnożyła znacznie rezultaty zeszłoroczne, zdobywając i dla siebie i dla naszej kultury bardzo wiele sympatji. (P)

KRAJOZNAWSTWO

Gdzie szumi Dunajec... Z Krościenka piszą nam: Ciągnąca się wzdłuż koryta Dunajca malownicza lecz niewygodna droga zmieniła się, dzięki staraniom polskich władz w Krościenku, na bardzo wygodny i porządnie utrzymany bulwar. Spacer w tej cudnej stronie jest teraz rokoszny. Od strony Dunajca ogrodzono go barjerami, porozstawiano ku wygodzie spacerowiczów ławeczki. W ten sposób nie męcząc się, podziwiać można malownicze, roztaczające się stąd górskie widoki. Zmienia się to po przejściu przez granicę. Na czeskiej stronie zamiast wygodnego bulwaru ciągnie się stroma, wąska drożyna. Dotarcie nią do Czerwonego Klasztoru przedstawia dużo trudności i niewygod. Stan ten wpływa stąd, że turyści czescy nie interesują się prawie wcale Pieninami, oddalonymi od głównych ośrodków turystycznych. Władze czeskie są praktyczne i nie chcą robić kosztownych wkładów w inwestycje, które nie będą się opłacać. Cierpią przecież na tem nie czescy, lecz polscy turyści, gdy chcą przejść na czeską stronę Pienin. (kr)

PISMA NADESLANE

„Tęcza”. Zeszyt 33. Treść: Od Redakcji. — K. Tymieniecki: „W trzechsetną rocznicę urodzin Jana Sobieskiego”. — F. Koneczny: „Rasa a cywilizacja”. — Bogatyński: „Siedziby króla Jana Sobieskiego”. — W. Dalbor: „W pałacu sztuki na P. W. K.” (II). — S. Punicki: „Szwecja, kraj i ludzie”. — D. F. Burdecki: „Na powietrznych szlakach”. — Świątłoczenie. — Życie teatralne. — Wśród czasopism. — Wśród książek. — Kronika. — Świat wczoraj, dzisiaj i jutro. — Powieść i nowela: Z. Kisielewski: „Doktor Paweł”. — J. Meissner: „Szkoła orląt”. — G. Marciniek: „Uśmiech zza płotu”. — Rozrywki umysłowe. — O. Kładka Z. Pronaszk.

Z podróży naokoło świata

Na przelaj przez Pacyfik — Noc hawajska — Burza — Ku krainie Wschodzącego Słońca

Akurat północ wybiła na pobliskim zegarze, kiedy okręt nasz cicho i niepostrzeżenie odbił od przystani, ciągniony holownikami, zakręcił się w miejscu i bez szelestu pomknął środkiem czarnych wód portowego kanału.

Początkowo przesuwaliśmy się koło nas pogrążone, jak we śnie, kadłuby zakotwiczonych okrętów i morze świąteł płynęło za burta. Później kanał rozlał się w zatokę, światła przygasły i tylko migające boje avant - portu towarzyszyły nam w drodze. Jeszcze chwil kilka, a ostatnie latarnie wjazdowe ujęły nas wśród siebie i szeroka, skąpiana w blaskach księżycy tafla Oceanu Wielkiego w cichym majestacie rozpostarła się przed nami. Stałem na samym tyle okrętu, wpatrzony w księżycowy szlak wlokącej się za nami piany i lowilem wzrokiem gasnące błyski latarni, które niby ostatnie pożegnania ginącego ładu biegly upoczywie ku nam w noc i bezmiar oceanu. ... Długo jeszcze dotrzymywały nam kroku, długo walczyły z przestrzenią... aż wreszcie i one utonęły w mrokach i wszechpotężne królestwo morza swem niepodzielnym władztwem objęło nas ze wszech stron.

W chwilach takich odnosi człowiek wrażenie, jak gdyby krag życia jego jał się nagle kurczyć, jak gdyby wszelkie, dotąd tak bliskie i wspomnień pełne zakątki przestały istnieć, jak gdyby wszystko w niewiadomy sposób przepadło i cały ogrom świata zmienił się w światek maleńki, osobny, dziwnie samodzielny... ot w okręt tylko z swym ciasnym pokładem i labiryntem schodów, korytarzy i kajut.

Dusza ludzka wywieziona z nienacka w próżnię nieba i wody błdzi, rzekłbyś, przez chwilę jako ten ptak wichrami zagnany na morze, później jednak szuka jakiegokolwiek, choćby najmniejszej wyspeki, by się móc schronić, wypocząć i nie błądzić w bezmiarze nicości. Nawet ci, którzy tam wśród owych pochłoniętych dałą światła pozostawili część swego jestestwa, wnet zrywają się z zadumy i, westchnawszy ciężko, rozpoczynają swe wędrówki po zakamarkach okrętu, by w nich odnaleźć nową bazę życia, nową, maleńką wyspekę w przeźrażliwej, nieuchwytej próżni.

Kiedy ocknąwszy się z zamyślenia zszedłem z pokładu do jasnej, gwarnej sali IV klasy, znalazłem się nagle w świetle odmiennym, obcym i dotąd nieznanym. Okręt, który nas ugościł, był okrętem japońskim i posiadał wszelkie cechy swej dalekiej, zamorskiej ojczyzny. — Na przedzie w przestrzennych apartamentach międzypokładzia umieszczono wraz z nami stopy skrzyń i kilkudziesięciu Chińczyków, reemigrantów z Ameryki, tyl zajmowali reemigranci japońscy, środek zamożniejsze rodziny chińskie i japońskie, załoga wreszcie rekrutowała się ta ksamo z Japończyków i malej domieszki Chińczyków.

Mała wędrówka po okręcie wykazała wkrótce, że w istocie byliśmy z Leonem dwoma jedynymi egzemplarzami białej maści, których „żółte niebezpieczeństwo” otoczyło zwariem kregiem i uprowadziło bezbronnych w bezludną pustynię Oceanu Wielkiego.

Cztery bite tygodnie z ogonkiem trwać miała ta bezapelacyjna nasza żółtaczka. Możeby człowiek przesądny i wrażliwy na poprawność obyczajów czuł się cokolwiek nieswojo w takiej sytuacji, nam jednak, stęsknionym oddawna za cudami Azji, otoczenie nowe dawało li tylko miły przedsmak przyszłych wrażeń i przyszłej tulaczki. Po trzech dniach byliśmy już otrząskani z najważniejszemi dogmatami chińsko-japońskiej kultury. Przystosowanie się do naszych chińskich współpasażerów było może trudniejsze, niż możnaby przypuszczać, przy dobrej woli jednak daje się przemościć i ta potężna przepaść, jaka panuje między konserwatywną Azją i niemniej konserwatywną Europą.

Wiecznie monotony i wiecznie pustoty obraz oceanu łączy niebawem serca ludzkie węzelem wspólnej pustelni. Wnet przestały nas razić zapachy cuchnących krabów i innych specjalów chińskich, wnet oswoiliśmy się z przeraźliwym mlaskaniem i żarłocznym nagarnianiem patyczkami ryżu do rozwarłych gęb, a nawet nieładzkie, gardłowe krzyki „Tsing - tsang!” przy dniem i nocą kontynuowanym madżongu przestały robić na nas wrażenie. Skośnoocy towarzysze nasi tak samo oduczyli się spoglądać z podębna na nasze kajety i ołówki, pootwierali kufry z konserwami „na czarną godzinę” i łamanym językiem hiszpańskim jęli nas pytać, po jakiego diabła u licha wlecmy się w stronę

ich i tak już zapelnionej po brzegi oceanu.

Na czterdziestym stopniu długości prysnęły dalsze dzielące nas lody. Oni nam przyznali, że widelec przy odpowiedniej wprawie jest praktyczniejszy od „fai-czi”, my im, że ryba jest tem smaczniejsza im dłużej wisi na słońcu, i ostatnie przeszkody serdecznej przyjaźni rozwały się w wzrastającym z dnia na dzień upale. Kiedy, czując się panami na swym okręcie Japończycy z tylnego międzypokładzia, zarekwirowali sobie bezprawnie wspólny gramofon IV klasy, tworzyliśmy już jednolity „chińsko - polski blok czubowy” i żaden umizg choćby jako takiej Japonki nie potrafił rozluźnić naszej solidarności ze sztandarem smoka.

Gdy raz poraz urządzano na pokładzie kino i japońskie hieroglify padały na ekran, mruczeliśmy z Chińczykami po chińsku różnorakie przekleństwa i coraz głośniej wyrażaliśmy zdanie, że zapachy na japońskim tyle są o wiele gęstsze i przykrzejsze, niż na chińskim czubie okrętu.

Tak mijął czas... Okręt dudniąc monotonię włożył się po lekko rozkołysanej toni Pacyfiku, log kręcił się zawzięcie i oficer dyżurny każdego południa przesuwiał o kilka centymetrów chorągiewkę, oznaczającą na mapie położenie okrętu. Po dwóch długich, jak wieczność, tygodniach czekała nas wreszcie pewna atrakcja. Na pustej dotąd tablicy okrętowej pojawił się japoński i angielski napis: „Jutro 6 wieczór... Honolulu”.

Nazajutrz istotnie wylonila się z bezmiaru wód wąska smuga ładu i rosnać wolno jąla przeobrażać się w fioletowy profil postrzępionych szczytów górskich. Kiedy ostatnie purpurowe blaski słońca utonęły w nurtach, okręt nasz kolysał się cicho u podnóża niebotycznych granic i jakiś świat nadziemsko piękny, niby różdżką zaklętą wyczarowany z pustkowiecia fal, w całunach zmroku wyrósł przed nami.

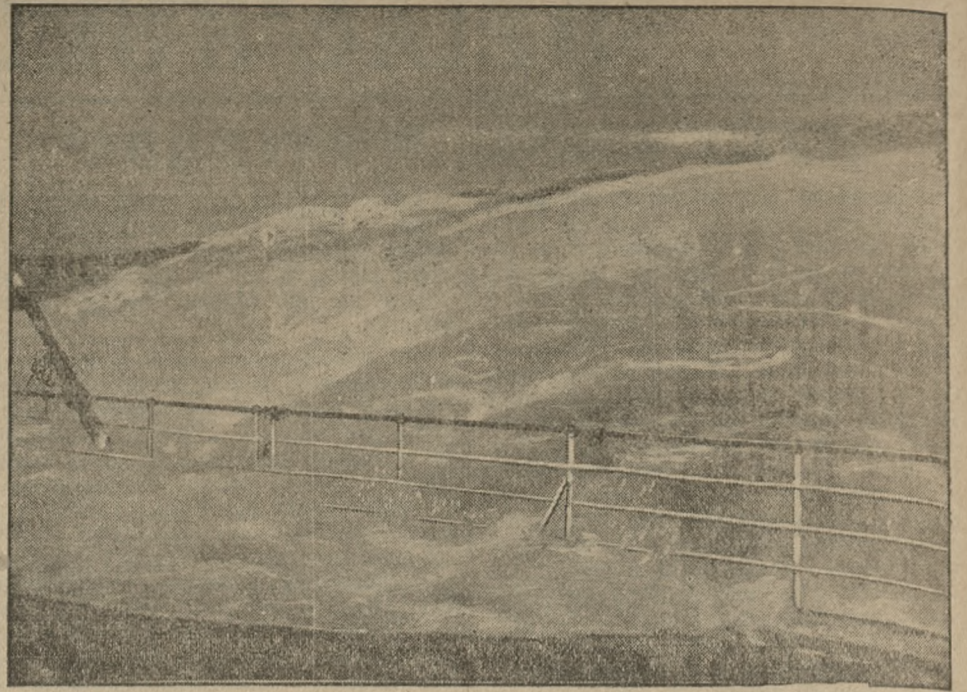
Hawai... wyspa wiecznej wiosny, wyspa kwiatów, miłości i słońca... Hawai... cud cudów, piękno piękna, zakątek rajy wyrocznią losu rzucony wśród bezmiaru mórz... Hawai otoczyło nas wiewem dusznej nocy, ukolysało graniem cykad, odurzyło wonią kwiatów i dusze uwiodło w zaświaty sennej uludy.

Kiedy w pierwszych, ledwo dostrzegalnych blaskach zorzy okręt nasz znów wypłynął na morze, zdawało mi się, że budzę się ze snu przedziwnego. Że owa noc hawajska bajką była tylko... złudzeniem... snem nocy letniej... nocy nad nocą! Długo jeszcze grały mi w uszach namiętne, rzewne skargi gitary hawajskiej, długo błyszczały przedemną czarne, płomienne, kuszące oczy Hawajek... długo majaczyły się ciemne parkowe aleje, kwiaty, ustronia, szczyty dalekiej mgławicą księżycy cicho otulone... długoniema, szarpiąca tęsknota za prześnioną nocą wlokła się za mną w rozpaczliwą próżnię. Później przebrzmiała cichym, smętnym akordem, jak wszystko piękno na świecie przebrzmiewa.

Okręt nasz skierował swój czub ku północy i otaczający nas świat jał się zmieniać z dniem każdym. Modra, dotąd łagodnie, rozkołysana toń oceanu traciła na blaskach, przybierała zwolna odcienie błękitne, stalowe - zielone i szare, ryby latające zniknęły z powierzchni, fale zaostrzyły grzebienie a niebo niedawno promieniujące nieskalanym lazurem zbladło, zciemniało, otulając się mrocznym całunem chmur i mgieł północy. Wnet lekkie, ciepłe zefir wód tropikalnych zmienił się w ostrą, zimną wichurę i czub okrętu począł z hukiem odrzucać klęby białej piany.

Nastał czas mglisty, szorstki i ponury. Pewnego dnia, kiedy wichurę wzmógł się nagle, załoga poczęła uszczelniać luki i przywiązywać wszystko co ruchome do pokładu, a w czwartej klasie, ku ogólnemu zdziwieniu, poraz pierwszy podano na obrusie. Istotnie, przecięcia Japończyków spełniły się niebawem. Ryk wichru wzmagał się z chwilą każdą, fale z wzrastającym grzmotem waliły o ściany okrętu, a o północy pierwszy strumień wody runął przez otwarty iluminator na śpiących Chińczyków. Padło kilka przekleństw, wyczerpano tuzin wiader słonej wody z łóżek, zaśrubowano szczelnie drzwi i okna i dalej toczył się okręt w ciemną, zagadkową otchłań buntujących się groźnie żywiołów.

...I w ową czarną noc pośród światu orkanu i trzasku ulewy zrodziła się burza...

Fala, uwidoczniiona na zdjęciu, zalała w następnym momencie fotografów i aparat.

Kiedy nazajutrz, chwytając się różnych skrzyń, pizam chińskich i reelingów wydostałem się szczęśliwie na wyższe piętra pokładu, ukazał się oczom moim obraz nad wszelkie opisy wielki, groźny i potężny. Nie morze, rzekłbyś, a jakaś dziwna kraina gór, szczytów, dolin i przepaści otaczała nas dokoła... nie jednostajna, równa powierzchnia wód, a coś, co rzeźbę swą i bujną formą linii przybrało wyraz plastycznego świata falistych pól, jarów, krętych dróg, szczelin i pagórków. Z szarych, zamglonych ulewą dali szły ku nam nie fale a góry ruchome, nie zwaly wody a olbrzymie grzebiety, przełęczę i granie... Szły nie wiadomo z kędy... stłoczone w szeregi, potężną lawą bez brzegów i krańców, szły zwartą falangą, jako hufiec husarii idzie na szaniec, z rozwierzonymi orkanem grzywami, paskając pianą, niepowstrzymane, wielkie, wszechwładne... Szły nie wiadomo z kędy, jedna za drugą, tysiąc za tysiącem, milion za miljonem, dzikie szałem buntu, bezwzględne, zło, dumne i ziejące śmiercią... Szły ku nam!... Jedne wdzierając się przemocą pod kadłub rzucały czub okrętu ku niebu, by usunąć się po chwili, zdradziecko zawiesić go w próżni i stracić w ziejące opodal przepaście... Inne, trafiwszy nie w porę, rozbijały się z grzmotem o wysoką ścianę okrętu, strzelały pianą w niebiosa i rozpylane wichurą były poprzez najwyższe piętra, komin i maszty. Najzuchwalsze wreszcie piętrzyły się nagle koło pogrążonej w otchłani poręczy, padały potężnym, spienionym grzebieniem na pokład, jako rozrukane potoki waliły w puste korytarze, wspiwały się na ściany i tłukły o szyby, by zakotłować się kilka razy bezzadnie, z trzaskiem i pluskiem spłynąć z powrotem za burta.

Nasz olbrzym oceaniczny, dotąd jak gdyby niewzruszony, powazny, ufny w swą wielkość i dumny, zmalął. Rzekłbyś, nagle spokorniał, zmienił się w lupinę mizerna, słabą i bezsilną wobec potęgi żywiołu. Przygnieciony parciem orkanu położył się na bok i to zawisając wysoko na grzbietach, to ginąc w otchłaniach, z trudem trzymał się w kursie.

Stałem przykuty do poręczy na wysokim pomoście i pełną piersią wchłaniałem w siebie rozkosz szalejącej burzy... Była to najpiękniejsza symfonia żywiołów, jakiej byłem świadkiem... Raz królujący na wysokim szczycie widziałem przedemną tafle bezbrzeżną sfaldowanych wód raz zatopionych w dole gniałem wśród przygniatających gór... Raz przewalająca się przez maszty rozbryzgana fala zasłaniała wszystko siekając w oczy mgławicą i tylko chmury olowiane w zawrotnym tempie toczyły się po niebie i tylko huragan targał, jęczał, wył i szalał w linach. Czasem pokład podmętną tonął w wirach białej, rozrukanej piany, czasem sterczał wymarły, pusty, mokry, wysoko nad falą... czasem stawał tak skośnie, jak gdyby zmęczony nieustanną walką, chciał runąć bezsilnie w przeraźliwą głębię.

Tak mijał dzień.

O zmroku dopiero zszedłem do kajuty. Jakaś dziwna, głucha cisza panowała na sali. Żaden gardłowy krzyk „Tsingsang” nie mącił spokoju, Chińczycy, rozrzućwyszy w nieladzie swe klocki madżonga, pokładli się na łóżka, przygasili światła... ucichli, jak gdyby obawiając się hałasem i gwarem bezczeszczyć wielką pieśń orkanu.

Gdy majestat żywiołów grzmieć zaczyna swym wszechwładnym głosem,

nicość ludzka milknie, nie wiedząc sama czemu!

Nastala noc...

Za żelazną ścianą grzmiały głuchą falę, o sufit siekły rozbryzgi. Chińczycy w równym taktcie toczyli się po łóżkach, miski z zapomnianym ryżem pomimo obrusa jeździły po stole... niemowleta raz po raz zaplakiwały żalownie, skrzyłnie skrzypiały miarowo... i tak... biedne, mizerne, na pastwę orkanów oddane jestestwa ludzkie wlokły się w swej marności poprzez bezmiar czarnej, rozszalałej nocy.

Przez trzy doby Ocean „Spokojny” trwał w swym strasznym gniewie, czwartego dnia dopiero wichur przycichł nieco, grzebienie znikły, fale wydłużyły się łagodnie i poprzez postrzępione chmury przedarło się na chwilę dawno nie widziane słońce. Chińczycy gremjalnie podnieśli się z łóżka i spoczywszy łapczywie ryż, zasiedli do madżonga. Wstali wszyscy!... Tylko jeden zapomniany, siwy jak gołąb staruszek pozostał na łożu... Cicho, niepostrzeżenie, bez skargi skonał podczas burzy... Po długich, długich latach tulaczki, udręki i cierpień na obczyźnie chciał wrócić do swej dalekiej, kochanej ojczyzny, by tam wśród swoich bez troski przeżyć kilka lat ostatnich... Czekał tam na mnie w maleńkim domeczku synowie, córka i wnuczka, a i półko ryżowe jest... i herbaciane gaje... — mówił kiedyś do mnie ze łzami w oczach. — „Oj będzie to radość po tylu, tylu długich latach!”... Lecz twarde wyrok losu odmówił mu i tej tak lichy, skromnej łaski. Skonał... akurat w chwili, kiedy z mrocznych dali jał się wyłaniać szary pasek ładu, kiedy miewy gęstą chmurą powitaly okręt... Kiedy Azja, ojczyzna kochana, rozwarła ramiona do swego biednego, stęsknionego wygnanca. —

Nazajutrz okręt wpłynął do zatoki, Japończycy, promieniując szczęściem, wybiegli na pokład. Jak gdyby zrządzeniem przychylnego bóstwa rozstąpiły się nagle czarne, gęste chmury i skąpiana w blaskach zorzy ukazała się oczom naszym cicha, dumna, milcząca, święta góra Japonji.

„Fudzi-jama! Fudzi-jama!” rozległ się głos płaczących z radości synów Wschodzącego Słońca.

Inż. Tadeusz Perkiński.

Wynalazek klejnotoskopu

Dotychczas nie umiano ustalić identyczności nieoprawnych kamieni, chyba, że odznaczały się one wyjątkowemi własnościami albo niezwykłą objętością. Kiedy w Paryżu zamordowano pewnego jublera, któremu zabrano bezcenną kolekcję drogich kamieni nieoprawnych, władze policyjne nie mogły wpaść na trop zbrodniarzy, gdyż nie potrafili ustalić identyczności klejnotów. Wówczas pojawił się wynalazek tak zwanego klejnotoskopu, t. j. przyrządu do rozpoznawania klejnotów.

Wynalazca opracował klejnotoskop, wychodząc z założenia, że podobnie jak niema dwóch jednakowych odcisków ręki ludzkiej, tak samo niema dwóch identycznych perel lub drogich kamieni. Każdy posiada wyraźną indywidualność charakterystyczne cechy, wady, skazy, oraz specjalne zabarwienie. Nadzwyczaj czuły aparat fotograficzny uwiecznia na kliszy fotografiję kamienną albo perły. Podobna zostaje wielokrotnie powiększona i porównana z odbitką innego kamienia, pozornie niczem się nie różniącego od pierwszego. Dzięki precyzyjnej fotografii ujawniają się najdrobniejsze skazy, cechy lub różnice zabarwienia i objętości, które pozwalają odróżnić klejnoty między sobą, nawet w wypadkach najwęższego podobieństwa.

Łuk.

W sprawie lotu Warszawa — Bagdad

Od ojca śp. por. Szalasa otrzymujemy następujące uwagi:

Wielce Szan. Panie Redaktorze! W związku z ogłoszeniem w niektórych pismach przez gabinet p. ministra spraw wojskowych sprostowaniem otwartego listu mego z dnia 30 lipca r. b. w sprawie niewyjaśnionych dotąd przez czynniki powołane przyczyn śmierci syna mego śp. porucznika - pilota Kazimierza Szalasa, pozwalam sobie jaknajprzejmiej prosić Pana Redaktora o umieszczenie w swoim poczytnym piśmie poniższych słów, prawdziwość których gotów jestem każdego czasu udowodnić przed sądem.

Przedewszystkiem zmuszony jestem stwierdzić z największym ubolewaniem, że gabinet p. ministra spraw wojskowych, ogłaszając wspomniane wyżej sprostowanie mego listu, nie uznał za stosowne udzielić odpowiedzi na żadne z postawionych przeze mnie czterech pytań, a ograniczył się do kilku niezbyt istotnych wywodów, popartych jedynym argumentem w postaci trzykrotnie używanego słowa „nieprawda”, w których nadto całą odpowiedzialność za bagdadzką tragedję, co się stała nad ranem dnia 31 lipca 1928 r. w Bagdadzie, usiłuje przypisać nieszcześliwemu wypadkowi, a nawet rzekomej niesubordynacji załogi płatowca.

Prawdopodobność uważam za jedną z najpierwszych cech charakteru człowieka uczciwego — obywatela cieszącego się dobrem imieniem, to też nie mogę przejść do porządku dziennego nad faktem publicznego zarzucenia mi kłamstwa w tej tak bolesnej dla mnie sprawie, zwłaszcza, iż przecież dotąd nikogo nie uczyniłem winnym, czy oskarżonym, a tylko szukam, względnie proszę o ujawnienie i o wymiar sprawiedliwości dla winnego, proszę o to w imię dobra naszego lotnictwa, w imię dobra i przyszłości kraju...

Z prawdziwym też żalem zmuszony jestem stwierdzić, iż umieszczona we wspomnianem sprostowaniu wzmianka, jakoby wszystkie zawarte w niem wyjaśnienia przyczyn katastrofy bagdadzkiej już były mi w swoim czasie udzielone osobiście przez szefa departamentu aeronautyki, oraz jakoby były przeze mnie zrozumieniem i bez protestu przyjęte do wiadomości, nie odpowiada rzeczywistości.

W dniu 25 września 1928 r. podczas wręczenia mi nadanego ś. p. synowi memu Złotego Krzyża Zasługi, szef ówczesnego departamentu lotnictwa, w obecności znanego mi osobiście oficera z tegoż departamentu i członków mej najbliższej rodziny, na zadane mu przeze mnie pytanie: „Co się stało z depezą adresowaną przez ś. p. syna mego do Bagdadu?”, oświadczył z całą stanowczością, iż depeza ta wyszła, co rzekomo miał stwierdzić osobiście w dzienniku, lecz „widocznie nadeszła do Bagdadu w kilka lub kilkanaście godzin po katastrofie...” i tu, istotnie, szef departamentu lotnictwa przytoczył wypadek opóźnienia się depezy, który miał miejsce podczas jego lotu z Konstantynopola do Warszawy. Cóż mogłem sobie pomyśleć, w jaki sposób bez cichego bodaj protestu i z najwyższym choćby zrozumieniem (jak twierdzi wspomniane sprostowanie) mogłem przyjąć do wiadomości tego rodzaju „wyjaśnienie”, gdyż już wówczas byłem w posiadaniu zaświadczenia władz angielskich, stwierdzającego w sposób kategoriyczny, że żadnej depezy z Warszawy ani w dniu 30, względnie 31 lipca 1928 r., ani też do dnia wystawienia zaświadczenia (11 sierpnia 1928 r.) dowództwo powietrznych sił brytyjskich w Bagdadzie nie otrzymało?

Ja jednak w stosunku do szefa departamentu lotnictwa nie użyłem słowa „nieprawda”, ani wówczas, ani później, gdy przed samem sprowadzeniem szczątek syna mego do kraju, oświadczył mi, że depeza istotnie nie była wysłana, albowiem już poprzednio przyjąć miał podobno do przekonania, że wysyłanie tego rodzaju depezy nie prowadzi do celu...

Rzecz to, zdaniem mojem, sporna. Rzecz następcząca bardzo poważnej wątpliwości, zwłaszcza gdy się weźmie pod uwagę fakt, że jednak, pomimo stwierdzonych rzekomo opóźnień w komunikacji radiotelegraficznej, o godzinie 14-ej dnia 31 lipca 1928 r. cały świat był poinformowany drogą radio-telegraficzną o tragicznym wypadku, który miał miejsce w Bagdadzie tegoż dnia o godzinie 5-ej nad ranem. A lotnicy nasi byli przecież

w powietrzu nie siedem, lecz prawie 24 godziny — czas chyba aż nadto wystarczający do nadejścia depezy.

W jakim sposobie mogłem przyjąć do wiadomości i to drugie wyjaśnienie, które zdaniem mojem, nie wytrzymałoby najsłabszej nawet krytyki, które, powiem wprost, nie znajduje najmniejszego bodaj uzasadnienia?...

W sprostowaniu mego listu gabinet p. ministra spraw wojskowych również przyznaje, że Bagdad nie został powiadomiony o wystartowaniu naszych lotników, gdyż tego rodzaju powiadomienia nie prowadzą do celu...

W jaki sposób mógłbym przejść do porządku dziennego i nad tem wyjaśnieniem powodów niewysłania depezy, gdy z drugiej strony zastępca szefa departamentu aeronautyki w piśmie z dn. 8 lipca r. b. L. dz. 664, skierowanym do mnie, stwierdza kategoriycznie, że zawiadomienie lotniska w Bagdadzie o przylocie płatowca należało do obowiązku jego załogi, i że wyłączną odpowiedzialność za wypadek lotniczy ponosi sama załoga?

Ja jednak w stosunku do zastępcy szefa departamentu aeronautyki nie użyłem słowa „nieprawda”, ani wówczas, ani teraz.

Pytam tylko gdzie wreszcie jest prawda?

Pytam, czy syn mój ś. p. Kazimierz Szalasa nie spełnił swego obowiązku, skoro w dn. 30 lipca 1928 r. wręczył dyżurnemu oficerowi na lotnisku w Dęblinie (przed samym startem) depezę adresowaną do Bagdadu, oraz kto, z czyjego rozkazu i w jakich faktycznie powodach zaniechał nadania tej depezy dalszego biegu?

Niestety, fakt to dla mnie, ani dla pozostałych przy życiu członków załogi Fokkera nie nowy, lecz niezmiernie bolesny, gdyż on to właśnie, śmiem twierdzić, był wyłączną i bezpośrednią przyczyną niepowetowanej straty mojej i straty lotnictwa naszego, nie mówiąc już o szkodzie materialnej, jaką poniósł skarb państwa.

Śmiem twierdzić, powtarzam, że lądowanie naszego płatowca w Bagdadzie odbyło się w warunkach sprzyjających katastrofie, bo tak świadczą pozostali przy życiu członkowie osady płatowca, że lotnisko Hinaidi nie było przygotowane do nocnego lądowania skutkiem niepowiadomienia władz angielskich o przylocie polskiego płatowca.

Niezrozumiałem jest, że doświadczony pilot por. Kalina nie zechciał skorzystać z wyłożonej rzekomo przez Anglików samorzutnie linii świetlnej, lecz zaczął lądować na otaczający lotnisko w dodatku nieoświetlony wał ochronny kilkometrowej wysokości, którym, jak się okazało otoczone jest lotnisko Hinaidi na wypadek wylewu Tygrysu, nie został przez Anglików oświetlony tak, jak to czynią zwykle przy nocnych lotach, ustawiając na nim szereg Hindusów z płonącymi czerwonymi ogniami pochodniami.

Pozwolę sobie jeszcze nadmienić, że gdyby radjodepesze często opóźniały się, to niedawało najmniejszego powodu do zaniechania wysłania w tym wypadku radjodepezy z powrotnym recepisem, bo raid ten był wielkim i niecodziennym i zaledwie trzecim w Polsce z rzędu w ciągu lat czterech.

Kończąc swe wyjaśnienia, do których zostałem zmuszony, pozwalam sobie jednocześnie dać wyraz przeświadczeniu, iż gabinet p. ministra spraw wojskowych nie może nie przyznać mi racji, że sam fakt przygotowania przez syna mego i wręczenia dyżurnemu oficerowi wspomnianej depezy na parę minut przed odlotem z lotniska w Dęblinie, w sposób najbardziej wymowny zaprzecza twierdzeniu, jakoby „kwestja nie liczenia przez lotników na uwiadomienie drogą radiotelegraficzną Bagdadu” została w najmniejszym bodaj stopniu ustalona.

Raczy Pan przyjąć, Panie Redaktorze, wyrazy należnego szacunku i poważania.

J. Szalasa.

Falenica, 20 sierpnia 1929 r.

latego, przypominały budowa swą zwykłą muchę, były od niej jednak kilkakrotnie większe. Zawiadomiony o tem zjawisku Wydział Rolniczy w Wilnie, wysłał komisję dla zbadania owadów. Ostatnio prasa grodzieńska dowiaduje się, że wspomniana chmura dziwnych owadów przeleciała na stronę litewską.

Wybitny emigrant rosyjski zakonikiem katolickim.

Prasa niemiecka donosi, że b. dyrektor petersburskiego Ermitażu, carskiej galerji obrazów, 58-letni baron rosyjski dr. Harald Koskull, wstąpił do opactwa benedyktynów św. Bonifacego w Monachjum.

KOMUNIKAT.

Bo w bokach i dołku podserowym (gdzie schodzą się zebra) Pobolewania w watrobie. Skłonność do obrakcy. Język obłożony Gorzka i niesmak w ustach Odbijanie Wzdęcia burzenie w kischkach Bóle i zawroty głowy Podenerwowanie Uryna ciemna i mętna. Są to początkowe objawy choroby watroby, wstępne objawy kamieni żółciowych Podczas ataków W dołku i watrobie silny ból, który się rozchodzi ku stronie tylnaj w oście, krzyżu i siega aż pod łopatkę Wzdecie brzucha rozszarpanie zebra parcie na kischke stolcowe Niekiedy wymioty żółcią. Zimne poty. Niekiedy żółtaczka Kuracja ziołami Cholekinaza uważa od tej ciężkiej dokuczliwej choroby Zioła Cholekinaza są do nabycia we wszystkich aptekach w składach aptecznych. Przy kupnie zadać przepis użycia (wedł Br. Niemcewskiego) Wzrost Laboratorium fizj. chemiczne „Cholekinaza” Sp. z o. o. Warszawa Nowy świat 5. Generalna reprezentacja na Stany Zjedn. Ameryki Północ. i Kanadę „IMICO” Box 68 Stevens Point Wis. U. S. A. Pw 3971-62-311

Proszę o paczkę oryginalnych nożyków Gillette

Wystarczy to, by dostać najlepsze nożyki na świecie. Najlepsza stal na świecie, dokładna kontrola jakości — oto powody dawczego nożyków Gillette używać świat.

Gillette

WŁASNY WYRÓB KONFEKCI MENKIEJ I CIEPIECZEJ

RZETELNE NAIITARZE

ZRÓDŁO ZAKUPU!

E. GRZEBIKOWIAK
POZNAŃ PRYNEK 83

Rozwój Biblioteki Watykańskiej

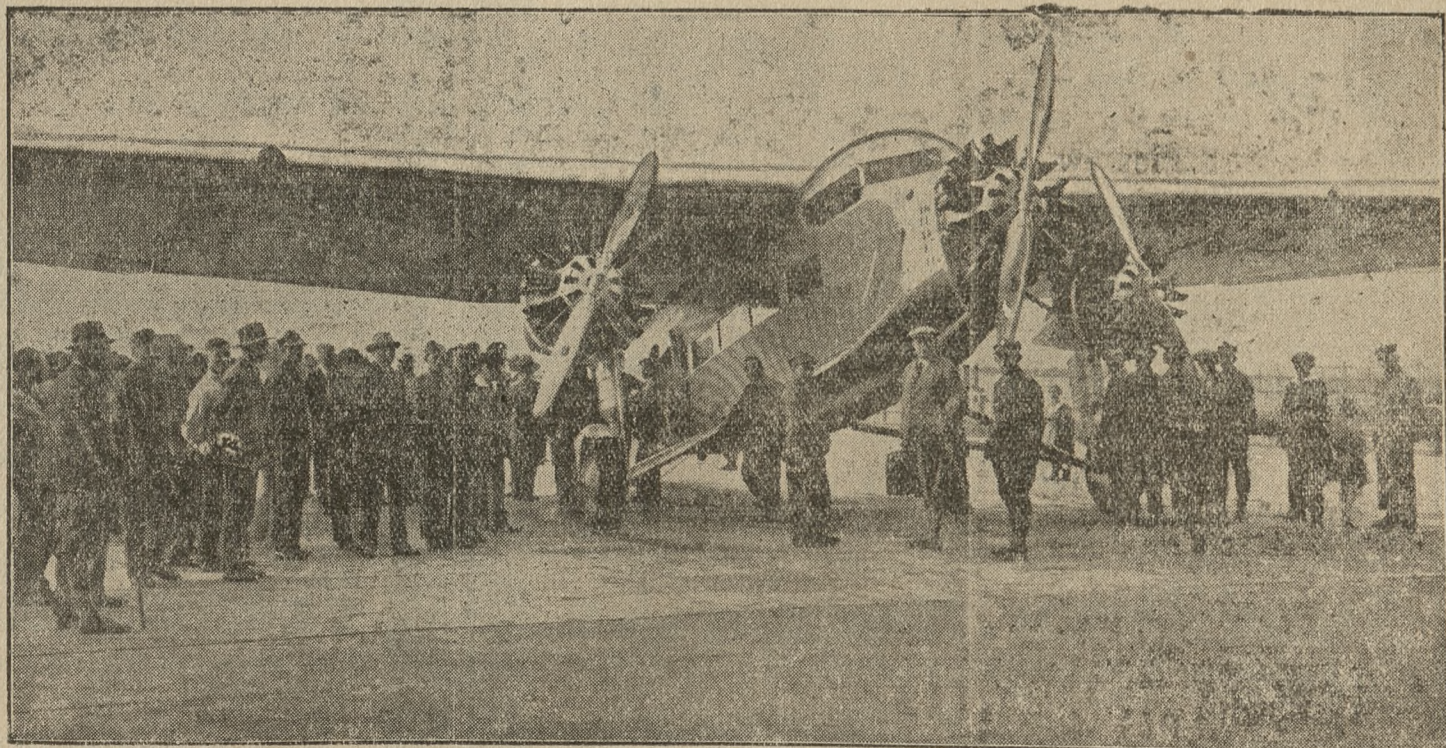
Ojciec św. Pius XI jeszcze jako Mgr. Ratti pracował w Bibliotece Watykańskiej od jesieni 1910 r. a urząd prefekta tej biblioteki sprawował od 1. 9. 1914 do 25. 4. 1918, t. j. do chwili wyjazdu do Polski w charakterze nuncjusza. Jako kierownik biblioteki Mgr Ratti przystąpił do reformy wielkiego ogólnego katalogu księgozbioru. Wkrótce po wstąpieniu na tron papieski Pius XI wzbogacił Bibliotekę Watykańską wielkim zbiorem de Rossi, zawierającym rękopisy, inkunabuły i bardzo rzadkie druki. W r. 1922 dołączono znów część zbioru Caprotti, składającą się z 320 rękopisów arabskich i kodeksu hebrajskiego. Pod koniec pierwszego roku pontyfikatu Piusa XI włączona została do zbiorów watykańskich wielka biblioteka Chigi, zapoczątkowana przez Aleksandra VII a powiększona i uzupełniona przez dary trzech kardynałów.

Nowy ten nabytek posiada więcej niż 3000 rękopisów w tem rzadkie kodeksy różnych opactw benedyktyńskich i 84 manuskrypty ze wspaniałymi miniaturami oraz 300 inkunabułów i 30000 druków. W r. 1926 markiz Gaetana założył bibliotekę szlacheckiej rodziny Fersoli, zawierającą cenne dokumenty z historii literatury fran-

cuskiej, włoskiej, łacińskiej, hiszpańskiej i angielskiej, razem 1200 niezwykle rzadkich rękopisów i 40000 tomów. Niezależnie od tych wielkich nabytków napływały do Biblioteki Watykańskiej bez przerwy dary drobne, niekiedy bardzo cenne. Dziś Biblioteka Watykańska liczy, okrągło biorąc, 450000 tomów. Szybkie powiększenie się zbiorów skłoniło Ojca św. do wzniesienia nowych budynków bibliotecznych. Godne uwagi, że Biblioteka Watykańska pracuje wespół z Instytutem Carnegiego i amerykańskimi rzeczoznawcami bibliotecznymi nad projektem całkowitego skatalogowania zbiorów i że część kosztów tej pracy ma ponieść Instytut Carnegiego. Obecnie rozpoczęto katalogowanie nabytków z ostatnich lat pod kierownictwem Mgra Tisseranda według najnowszych systemów amerykańskich. Całkowite skatalogowanie będzie trwało 20 lat. Znane jest ogólnie wzorowe, założone przez kardynała Ehrle T. J. laboratorium Biblioteki Watykańskiej dla odnawiania starych kodeksów. (K. A. P.)

Przełot dziwnych owadów.

Prasa grodzieńska donosi, że w okolicy Niemenczyzna nad łanami zboża pojawiła się od strony powiatu wołkowyskiego chmura dziwnych owadów, lecących na znacznej wysokości wzdłuż linii kolejowej w stronę Wilna. Owady te, koloru popie-

W rajdzie po stolicach Europy zawitał wczoraj do Poznania trzymotorowy samolot amerykański, zbudowany w zakładach Forda w Detroit. Fotografia nasza przedstawia jeden z największych samolotów pasażerskich świata na lotnisku cywilnym na Ławicy.

Chodzież

posiada codzienne pismo

»Kresy Zachodnie«

Polecamy się wszystkim interesantom

Administracja
Chodzież, ul. Krótka 1.

OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE
WZMACNIA POTĘGĘ RZECZY-
POSPOLITEJ POLSKIEJ.

SPORT

Boks

Pistulla, który poraz pierwszy wystąpił w piątek jako zawodowiec pokonał w Berlinie wysoko na punkty Huelsebuscha.

Hippika

„Faust“, koń stajni Szwajcera zawiódł pokładane w nim nadzieje i przybył w biegu (Fuerstenbergrennen) w Baden-Baden jako przedostatni. Zwyciężył Tantris, przed Metrodorusem i Atabante. (tel. wł.)

Kupujcie
najlepszą alpakę i platerę
wyrobu
B-ci Henneberg
Warszawa.

Do nabycia w pierwszorzędnym
magazynie. Pw 15-09262,516

Piłka nożna

„Ruch“ — „Warta“ niedzielne zawody powyższych drużyn zapowiadają się bardzo ciekawie gdyż obydwie drużyny wystąpią w swych najsilniejszych składach. Początek o godz. 17. Sędziować będzie p. Krukowski z Warszawy. Przedsprzedaż biletów odbywa się w firmie Camera oraz w sekretarjacie Al. Marcinkowskiego 26 w niedzielę od 10 — 12.

„Legja“ mistrz kl. A., spotyka się w niedzielę o godz. 15 na boisku „HCP“ z „Polonją“ mistrz. grupy kl. B.

Tennis

Austin, pokonał w turnieju w Newport Huntera 4:6, 6:3, 6:1, 8:6. Niespodzianką było pokonanie pary Allison — van Ryn przez nieznaną parę Philipp Neer — Bruce Branes już w pierwszym kole 7:5, 3:6, 10:8.

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu do kasy komitetu wpłacono w złotych

30		dw 1756	
Z przeniesienia 381,—	M. Tyłowa	1,—	M. Stasińska
Drażewska 3,—	M. Juszcukowa	1,—	J. Sobczakówna
W. Sobczak 1,—	T. Tuczyński	1,—	St. Magnuszewska
Z Kostrzewska 1.50	Dymłowa	1,—	M. Kaścielna
Kaczmarek 3,—	J. Krawczyk	1,—	W. Kostujakówna
Tarkowa 1,—	Liebhalsowa	1,—	Sipowa
T. Tuczyński 1,—	L. Kowalczykiewicz	1,—	Sarniewicz
St. Tuczyński 2,—	Hojnacki	1,—	Frackowiakowa
K. Tuczyńska 1,—	Derwich	1,—	H. Jaworska
K. Majewska 2,—	St. Makowiecka	1,—	J. Kuczyńska
St. Ertel 4,—	Młynarczyk	1,—	J. Leśniak
T. M. Pionczyński 4,—	Kühnel	2,—	M. Kuczyńska
Loncowa 1,—	Szulczyńska	1,—	Jankowska
W. Ciałzyńska 1,—	A. Juszcak	1,—	M. Korzeniewska
T. Jackowski 1.50	St. Malinowski	1,—	T. Horwaczyk
M. Brodówna 1,—	Bzdok	1,—	Staszakowa
A. Klonowska 1,—	Dylna	1,—	A. Ogrodowicz
Kubasik 1,—	M. Kozłowiczowa	1,—	J. Kurowska
Klaczewska 1,—	St. Grobelny	1,—	P. Grzegorzewska
Barańska 1,—	M. Gajewska	1,—	A. Żurawska
Wrzesińska 1,—	Szadzistka	1,—	A. Urbańska
Majchrzak 3,—	Wenzel	1,—	K. Jariczakówna
Małolepsza 1,—	Fr. Kuźnicka	1.20	A. Garbarczykówna
Wrobińska 4,—	A. Musiołowska	2,—	El. Antkowska
St. Skowronowa 1,—	L. Kuczyński	2,—	A. Piękiewska
Matyszewski 1,—	Cugier	1,—	Fr. Gronowska
J. Kuleszowie 1,—	W. Walerowicz	1,—	F. Szpunt
J. Darówna 1,—	M. Pawła	1,—	F. Erbertowa
Wawrzyńczakowa 1,—	L. Gronowski	1,—	E. Antczakówna
Witczakowa 1,—	R. Gryglowa	2,—	W. Orczykowska
St. Urbańska 1,—	Meliński	7.50	Fr. Kozłowiczowa
Janička 1,—	O. Durska	4,—	M. Magnuszewska
J. Sobczyński 1,—	Konopiński	3,—	E. Czerwińska
Magnuszewska 1,—	Smoliński	1,—	Pietzowa
Janiakowa 2,—	Lukaszewiczowa	3,—	A. Komorski
St. Antkowska 1,—	Korn	1,—	Nowotkowa
Fr. Gronowska 1,—	M. Tomaszewska	5,—	Derczyńska
K. Basińska 1,—	Pospieszyński	5,—	K. Kozankiewiczówna
Wyderkowska 1,—	W. Kaluźna	1.50	M. Vogt
Fr. Kozłowiczówna 1,—	Az. Żurawska	2,—	Fr. Kuczyński
X. M. Scherwentke 10,—	Bilińska	1,—	Jarzebowska
St. Wasielewska 5,—	Gielniakowa	1,—	J. Ligeziński
Świerkowska 10,—	K. Jaźla	1,—	M. Peręcowa
M. Wiśniewski 10,—	Bociańska	1,—	P. B.
Stobicki 10,—	Michalska	1,—	Witkowski
J. Hofmańska 50,—	Tomaszewska	1,—	St. Ratajczyk
Braun 10,—	Kobyłańska	1,—	J. Polzakiewicz
M. Jaensch 5,—	Grzybkowa	1,—	M. Szac
Fr. Skitkówna 1,—	Janiakowa	1,—	Korzerowska
Lukowska 1,—	Z. Białka	1,—	W. Wojtecka
Lukowski 10,—	W. Żurkiewicz	1,—	St. Paprocka
M. Piaszczyńska 5,—	M. Balcowski	1,—	M. Cebulska
M. Tycowa 2,—	St. Stragierowicz	1,—	J. Nowacka
St. Mariewska 1,—	I. Rempelwiczowa	1,—	Brzeziakowa
W. Warszczyński 1,—	F. Krukowa	1,—	C. Schneiderówna
M. Marciniak 2,—	R. Wysocka 3,—	1,—	W. Antkowski
			W. Antkowski
			Ryfowa
			H. Świeca
			N. Wojciechowski
			Z. Mann
			Radolonek
			Do przeniesienia 741,60

Do nabycia wszędzie. 8255/56-Bi 11/8

W sobotę, dnia 24 sierpnia r. b., o godzinie 9,30 rano, rozstał się z tym światem, po długich i z wielkim oddaniem się woli Bożej znoszonych cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, teść, dziadek, szwagier i wuj, ś. p.

Kazimierz Świerkowski

w 56 roku życia, o czym donoszą
w ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci i rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w Pleszewie, z domu żałoby, we wtorek, 27 b. m. o godzinie 9 przed południem.
Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Pleszew, Poznań, Toruń, Król. Huta, Osieczna.

zw 18417

Dnia 23 sierpnia r. b., zasnęła w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona i najukochańsza matka, ś. p.

Stanisława Bednarska

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 26 b. m., z zakładu św. Józefa, o godz. 5 po południu.
W ciężkim smutku pogrążony
mąż Józef Bednarski z dziećmi.

W piątek, dnia 23 sierpnia 1929, zmarł, opatrzony św. Sakramentami, mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, brat, kuzyn, szwagier, zięć, ś. p.

Franciszek Szydłowski

przeżywszy lat 56. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 25 b. m., o godz. 4,30 z domu żałoby.
Stroskana
żona z córkami i rodzina.

Poznań, Rynek Łazarski 4.

Dnia 23 sierpnia 1929 r., o godzinie 7 wieczorem, przeżywszy lat 61, rozstała się z tym światem, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, ś. p.

z Piotrowskich

Marja Goebel

Odprowadzenie zwłok z domu żałoby przy Górnej Wildzie 107, na miejsce wiecznego spoczynku do grobu rodzinnego na cmentarz parafji Bożego Ciała, odbędzie się w podniedziątek, 26. b. m., o godzinie 3 po południu.

Msza św. żałobna za spójność duszy, ś. p. Marji Goebel, odbędzie się w kościele parafjalnym OO. Zmartwychwstańców na Wildzie we wtorek, 27. b. m., o godz. 8 rano.

O smutnym tym obrzędzie zawiadamiają Krewnych i Znajomych

nieutuleni w smutku

córka i synowie.

zw 18419

Osobnych zawiadomień nie wysyła się

Podziękowanie.

Wszystkim Przyjaciółom i Znajomym mego męża oraz Wielbnemu Księdzu Dziekanowi Wilkowsowi, składam tą drogą serdeczne

Bóg zapłać!

za oddanie ostatniej posługi przez liczny udział w pogrzebie.

Puchalakowa.

Dnia 23 b. m., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Franciszek Szydłowski

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 25. 8. 1929, o godz. 4,30 po poł., z domu żałoby Rynek Łazarski 4. O liczny udział w pogrzebie prosi

Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu.
Wypadek 153.

W piątek, dnia 23 b. m., o godzinie 12,30 w południe, zmarł w szpitalu Przemienienia Pańskiego w Poznaniu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

ks. prob. Andrzej Świtała

proboszcz parafji Potarzycy, Prezes Rady Nadzorczej

instytucji naszej. W przedwczesnie Zmarłym straciliśmy szczerego doradcę, który wszystkie siły Swoje poświęcał dla dobra naszej instytucji.

Cześć Jego pamięci!

„Samopomoc“ w Golinie

Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z odpowiedzialnością ograniczoną.

Golina, dnia 23 sierpnia 1929 r. Zarząd i Rada Nadzorcza.

W drugą bolesną rocznicę śmierci najdroższego męża i ojca, ś. p.

Józefa Stenzla

odbędzie się

msza św.

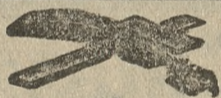
w poniedziałek, 26 b. m. o godz. 8-tej w kościele Ks. Salezjanów (Katarzynek).

Pw 4960-34,236

Kupię przesiewacz

(Sichtmaschine) 2 metrowy w dobrym stanie Secka
Zgłoszenia A. Głownia młyn Krzeszowice, koło Krakowa

zw 18418

W piątek, 23 sierpnia, zasnęła w Bogu, w 83 roku życia, nasza najukochańsza matka, babka i teściowa, ś. p.

Marja z Kosińskich Grobelna

Pogrzeb odbędzie się z zakładu św. Józefa w poniedziałek, 26 b. m., o godzinie 5.

W smutku pogrążona

rodzina.

Poznań, dnia 23 sierpnia 1929 r.

Dnia 24 sierpnia 1929 r., o godz. 7,30 rano, rozstała się z tym światem po krótkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka; ukochana teściowa i babcia, ś. p.

z Krzyżanowskich

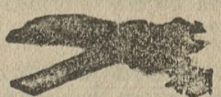
Joanna Mrozińska

przeżywszy lat 67. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, o godz. 5, z kaplicy św. Józefa na cmentarz św. marciński przy ul. Bukowskiej. Msza św. odprawi się nazajutrz o godz. 8, w kościele św. Marcina, o czym zawiadamiają Krewnych i Znajomych

w ciężkim smutku pogrążona

dzieci i wnuki.

Pszczyna, Września.

W czwartek, dnia 22 sierpnia 1929 r., opatrzony Sakramentami św., zmarł w 52 roku swego pracowitego życia, po ciężkich i długich z anielską cierpliwością znośzonych cierpieniach, mój najdroższy mąż, nasz ukochany brat, szwagier, wujek i kuzyn, ś. p.

Antoni Kawecki

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 25 sierpnia, o godzinie 5 po południu, z zakładu św. Józefa.

W smutku pogrążona

rodzina.

Poznań, ul. Poplińskich 12a.

Kursy kroju i szycia
W. Szpotańskiej
Zgłoszenia przyjmuje się codziennie
POZNAŃ, SW. MARCIN 18.
dw 1649

Oszukuje

się ten sam, kto kupuje za słabą maszynę do szycia. Jako doświadczony zawodowiec i z nakazu sumienia, prowadzę maszyny tylko takie, które przewyższają amerykańskie „Singer“ i tani je oddaję.

T. Konikiewicz, Poznań
plac Nowomiejski 1a, parter,
wejście z bramy.
Pw 8589/90-24, 193/4

Wielbnemu Duchowieństwu, współpracownikom warsztatu sygnałów D. K. P., wszystkim Krewnym i Znajomym za dowody serdecznego współczucia, liczne wieńce oraz za oddanie ostatniej przysługi, mojej najdroższej żonie i kochanej córce, ś. p.

Marji Seckingerowej

składamy najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Mąż i matka.

Dywany

K. Kuźaj

27 Grudnia 9

K.K.

P.

SADZONKI

TRUSKAWEK i RABARBERU

poleca dw 1794

J. MARCINIEC
Poznań - Starołęka.

Zamówienia przyjmuje również Fa J. Marciniak & Synowie, Poznań, ul. Pocztowa 29.
Tel. 32-02.

Wydzierżawię

sklep

ca 75 m² nadający się na składowanie owoców i t. p.

W. WAWRZYŃIAK,
Poznań, ul. Dąbrowskiego 76.
zw 18418

Dzielnym akwizytorów

z najlepszymi referencjami, poszukujemy do działu sprzedaży książek na raty. Wyczerpujące oferty prosimy nadsyłać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod nr 2877

ELEWA

z ukończoną szkołą handlową, z dobrej rodziny, przyjmie do oddziału kupiecko-handlowego. Zgłoszenia piśmienne

J. SPECHT Nast., BRONŃ, AMUNICJA, POZNAŃ
Fr. Ratajczaka 3. Pw 4655-34,231

Stenotypistka

biegła, z znajomością stenografji polskiej i niemieckiej, potrzebna do firmy techniczno-handlowej. Zgłoszenia z odpisem świadectw i podaniem wymaganej pensji pod nr. 34,215 do „PAR”, Aleje Marcinkowskiego nr. 11. Pw 4631-34,215

Młodsza stenotypistka

ze znajomością języka niemieckiego potrzebna zaraz.

ZWIĄZKOWA CENTRALA MASZYN
Poznań, ul. Ratajczaka nr. 16.
Pw 4632-34,216

Poszukujemy dwie młodsze, pierwszorzędne siły biurowe

z branży apteczno-drogeryjnej, biegłe również w rachunkowości. Zgłoszenia do „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 34,235 Pw 4659-34,235

Dzielny przykrawacz

na męską bieliznę poszukuje posady. Oferty Kurjer St. Rynek rw 6514

Do przedsiębiorstwa zbożowego potrzebny jest uczeń

z wiadomościami ukończonej szkoły handlowej zaraz. Oferty Kurjer zw 18411

DO NASZEGO ODDZIAŁU

trykotaży, pończoch i artykułów włóczkowych poszukujemy od 1 ewentl. 15 września

starszej ekspedjentki

pierwszorzędnej siły fachowej, z długoletnią praktyką i dokładną znajomością branży na stałą posadę. Oferty piśmienne z podaniem referencji prosimy skierować pod zw 18 399

Polska Centrala Sp. Sp. Kolejowych, Poznań
Plac Sapieżyński 2a.

Tapicer i Dekorator

na stałą pracę może się zaraz zgłosić pod W. B. 12.

zw 18407

PARCELE

na Łazarzu, przy ul. Chociszewskiego i Krauthofera pod dowolną budowę, sprzedajemy na dogodnych warunkach. Zgłoszenia reflektantów przyjmuje bpw 560

„BIURO PRACY”, POZNAŃ, plac Wolności 9.

Technika

dentystycznego

poszukuję zaraz lub później. zw 15884

MAŁECKI,
dentysta Żnina.

Oryginały

Juljusza Kossaka,

okazyjnie do nabycia. Informacje:

Odskok 3.

nr 1685

Letnisko P. C. K. Puszczykowo

Dojazd koleją lub autobusem 20 minut od Poznania. Poleca pokoje suche, higienicznie urządzone, z centralnym ogrzewaniem, kanalizacją, łazienki, elektr. światło, wielka oszklona weranda. Cena z utrzymaniem 4x dziennie 10 zł, dzieci do lat 5 zł dziennie. Przyjmują się tylko zdrowych i potrzebujących wypoczynku. Blizsze wiadomości Polski Czerw. Krzyż, Puszczykowo. Telefon 6 rwp 6612

Dzielnej biuralistki

zupełnie pewnej w podw. książk. i korespondencji polskoniem. — oraz

uczenicy

ile możliwości z ukończ. szkołą handlową, poszukuje pow. przed. w Poznaniu. Zgłosz. z odpisami świadectw do eksp. Kurjera Poznańskiego pod zw 18 413

Poważne Przedsiębiorstwo Przemysłowe

poszukuje

młodszej siły pomocniczej

do wydziału prawnego i windykacji oraz

dwóch elewów

z ukończoną szkołą handlową. Zgłoszenia do „Par”, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 34,173

Pw 4616-34,173

Do mojej kancelarii adwokackiej i notarialnej, poszukuję

siły biurowej

biegłej w obliczaniu kosztów i pisaniu na maszynie „Orzel”. Dr. Wojciech Wojden, adwokat i notariusz w Bojanowie p. Rawicz. dw 1791

HODOWLA NASION NA WSI

poszukuje zaraz

SEKRETARKI

znającej język polski i niemiecki. Oferty Kurjer zw 18404

Ekspedjentki

biegłe, rzetelne, z branży tow. galant., bielizny trykotowo-pończoszniczych potrzebne natychmiast. Zgłoszenia piśmienne osobiście z dołącz. świadectw. Jan Okopiński, Pocztowa 1. zw 18 391

Ucznia

syna uczciwych rodziców z Poznania, który miałby sposobność nabycia wiadomości w zawodzie drogerijnym poszukuje zaraz

Drogerja St. Chocieszyński

Pocztowa 16. Tel 21-33 zw 18410

Instytucja Rolniczo-Handlowa — poszukuje

książkowego

dobrze obznajmionego z książkowością rolniczo-gospodarczą. Reflektanci, którzy mogą się wykaazać kilkuletnią praktyką w książkowości rolniczo-gospodarczej jak i dobrymi świadectwami, zechcą swe zgłoszenia z dołączeniem życiorysu, odpisu świadectw oraz podaniem pretensyj nadesłać do „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 34,214 Pw 4635-34,214

Naszą tradycyjną zasadą jest zapewnienie klientom sprawniej obsługi technicznej samochodu

Dzięki posiadaniu obszernych warsztatów i wykwalifikowanych mechaników, bogato zaopatrzonego magazynu w przybory i części zamienne, możemy dać najlepszą gwarancję nabywcom samochodów niezrównanych w swej jakości Pw 4288-34,197

Fiat - Minerwa - Adler

długoletniego używania samochodu w idealnych warunkach. — Najnowsze modele posiadamy stale na składzie.

Wyłączna sprzedaż na woj. Poznańskie i Pomorskie

BRZESKIAUTO SP. ARC., Poznań

ul. Dąbrowskiego 29. Telefon 63-23, 63-65.

Najstarsze i największe przedsiębiorstwo branży samochodowej w kraju.

Potrzebna zaraz lub od 1. 9.

DYREKTRYZA

do poprawek. Reflektuję na fachowczynię z długoletnią praktyką. dw 1754

St. Ruciński

Specjalny Magazyn Odzieży Damskiej
Poznań, ul. Nowa 7-8. Tel. 11-12.

Ekspedjentki

pierwszorzędnej, z dłuższą praktyką, obeznaną z manufakturą i konfekcją, władającej językiem polskim i niemieckim, od 1. 9. 1929 — poszukuje się.

Oferty z odpisami świadectw oraz podaniem pretensyj przy wolnej stacji z utrzymaniem. zw 18 412

M. LIPPMAN, wd. WRONKI — Skład bławatów.

Maszynistka

z stenografją polską i niemiecką, siła pierwszorzędna, na stałą posadę zaraz potrzebna. Zgłoszenia z pod. pretensyj i odp. świadectw do „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 34,229 Pw 4652-34,229

Potrzebna na wyjazd inteligentna gospodyni

znająca się gruntownie na gospodarstwie domowym, ogrodnictwie i posiadająca zamiłowanie porządku. Pierwszeństwo Wielkopolanki. Wiek około 30 lat. Wymagane świadectwa kursów gospodarczych lub ogrodniczych i poważne referencje. Zgłoszenia: Poznań, Śniadeckich 18 — Kasprzak. zw 18 421

Agronom

z akademickim wykształceniem i długoletnią praktyką w intensywnych majątkach, oparty na poważnych referencjach, poszukuje od 1 października r. b. ewtl. zaraz odpowiedniego stanowiska. Łaskawe zgłosz. proszę kierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 18 346

Biuralistki

ze znajomością książkowości, koresp. polskiej, niemieckiej i francuskiej, piszącej biegle na maszynie „Ideal”, poszukuje zaraz. Zgłoszenia z dobrymi poleceniami do „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 34,230 Pw 4654-34,230

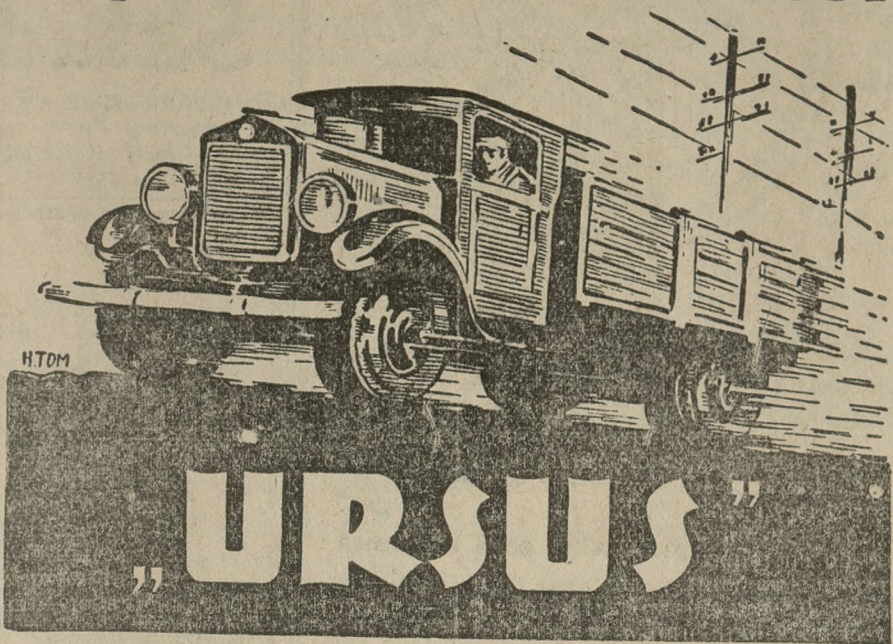
Sprzedam

fabrykację codziennego artykułu

świetna egzystencja jedyna w Poznaniu, dla większej rodziny, z wyrobioną stałą klientelą, egzystująca kilka lat, z powodu podeszłego wieku. Do objęcia potrzeba 40 000,— złotych. Adres wskaże eksped. Kurjera Pozn. pod zw 18 398

Całkowicie wykonane w kraju jedyne na nasze drogi,
niezrównane

CIĘŻARÓWKI i AUTOBUSY

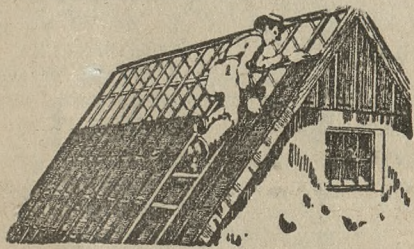

Centrala: Zakłady Mechaniczne „URSUS” S. A. Warszawa, Skierniewicka 27 29.

Przedstawiciele na województwa:

- Białostockie: W. Karłakin, Białystok, Kilińskiego 17
- Krakowskie: F. Nowotny, Kraków, Jabłonowskich 4
- Lubelskie: Biuro Techn. „Lech”, Lublin, Bernardyńska 9
- Lwowskie: Inż. B. i K. Neymanowie, Lwów, Chorążczyzny 6
- Łódzkie: H. Buczyński, Łódź, Piotrowska 112
- Pomorskie: K. S. Auto, Bydgoszcz, Gdańska 19
- Poznańskie: Zakł. Mechan. „Ursus” Odd. w Poznaniu 27 Grudnia 16
- Śląskie: Dr. L. Korczyński, Katowice, Gen. Zajączka 4
- Wileńskie: Inż. L. Janowicz, Wilno, Ponarska 55

Tw 710

Baczność właściciele domów!

Wykonuję wszelkie prace dekarские i blacharskie, pokrywanie nowych i naprawy starych dachów papą, dachówką, blachą i wszelkim innym materiałem po cenach przystępnych i na dogodnych warunkach.

Wysyła cenniki bezpłatnie!

Wystawiam na Powszechnej Wystawie Krajowej!

IGNACY MANDOWSKI

mistrz blacharsko-dekarski

Przemysł polski pokrywania dachów
Poznań, Grobla 3, telefon 34-69.

Pw 4619-56 43

Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu

ZAPROSZENIE.

Firma Inż. Fr. Dominik, Lwów

ma zaszczyt zaprosić: Władze rządowe, samorządowe, wojskowe, P. T. Właścicieli dóbr, Przemysłowców, i t. p., o łaskawe zwiedzenie

Pomp studziennych najnowszej konstrukcji

patent zgł. nr. 24781

demonstrowany w ruchu na stoisku nr. 30 — dział maszyn rolniczych, vis a vis wiatraku.

Pompy te nie naśladowują wzorów obcych, masowo zaprowadzonych na rynkach polskich, są one myślą twórczą polskiego przemysłowca i pracą rąk polskiego robotnika, godne zwiedzenia i zainteresowania. Objasnienia i prospekty na miejscu.

Zastępowo na Wielkopolskę i Pomorze

Jerzy Kwieciński - Poznań,
ulica Długa 12, tel. 20-55.

Kw 2310

Najnowszy światowy wynalazek!

Świeca dezynfekcyjna FUMIGATORE „CIMEX” jedyny radykalny środek kompletnego oczyszczenia mieszkań z robactwa, pluskw i bakterij, w ciągu

5-ciu godzin,

wypróbowany i polecany przez Ministerstwo Spr. Wewnętrznych. Dep. V. Służby Zdrowia stosownie do orzeczenia z 11/7. 1929 Z. Z. 4479/29.

Gwarancją skuteczności środka jest nagroda wysokości jednego dolara, wypłacana w gotówce, za każdą żywą pluskwę znalezionej w mieszkaniu po dokonaniu dezynfekcji preparatem „CIMEX”.

Biura dezynfekcyjne w większych miastach w organizacji. Dalsi organizatorzy biur poszukiwani.

Zadajcie wszędzie FUMIGATORE „CIMEX”. Prospekty i wyjaśnienia wysyłamy gratis.

Tw 227

Zakłady Chemiczno-Dezynfekcyjne „SALVATOR”, Katowice, Kościuszki 12.

Do mego magazynu białawców, jedwabiu, dywanów i firan poszukuję od 1. X. albo wcześniej, bardzo dzielnego i dobrze poleconego

ekspedjenta

możliwie ze znajomością dekoracji okien. Także może się zgłosić uczeń na trzyletnią praktykę. — Łask. zgł. upr. z pod. pretensyj oraz załączeniem fotogr. i odp. świadectw do Kurjera pod nw 2923

Zwiedzając P. W. K. w Poznaniu

zajdź do Pawilonu 61 i spróbuj wódek i wyborowych win krajowych

GENELEGO

OBUWIE!

Nadzwyczajna okazja.

300 par damskich bucików det. i hurt. za bezcen sprzedaje. Zgł. od 1-3 i od 7-9 wiecz

MADER, Poznań, Wały Zygmunta Starego 6 obok Dyrekcji Kolejowej. Pw 545

SAMOCHODY

- 10/40 Chevrolet 6 cyl. z kar. 4 osob. kryty
- 6/30 Steyr z kar. 4 osob. otwarty
- 4/16 Praga z kar. 2-3 osob. otwarty
- 6/30 Fiat Mod. 503 z kar. 4 osob. otwarty
- 13/55 Minerva z kar. 6 osob. Kabriolet

bardzo mało używane i nadzwyczaj dobrze utrzymane na warunkach rzadko korzystnych polecamy

Pw 34232

Brzeskiauto Sp. Akc. Poznań
ul. Dąbrowskiego 29. Tel. 63-23, 63-65.

Po ukończeniu prac budowlanych polecamy murywane

Garaze

w Oddz. III przy ul. J. Wujka 8 koło pl. Drwęskiego na warunkach najkorzystniejszych. Stacja benzynowa, telefon na miejscu. czynne bez przerwy całą dobę

BRZESKIAUTO Sp. Akc., Poznań
ul. Dąbrowskiego nr. 29, telefon 63-23, 63-65
ul. J. Wujka 8, telefon 40-56. Pw 4584-84, 26

MUSZTARDA

Palmo

Kopalnia złota

sieczkarnia i śrutownia, handel węgla i drzewa, zaraz do sprzedania. Cena 30 000,— zł (wolne 5-pokojowe mieszkanie). Zgłoszenia: Bydgoszcz, Nowy Rynek 3. Pw 4653-63, 839

800 — 1000 mórg

dzierżawy w okolicy Gniezna, Środy, Inowrocławia. Jarocina, Leszna, poszukuje przy wpłacie 80 000,— zł. reszta do 1. 4. 1930 r., lub tamże i na tych samych warunkach kupna 400 — 500 mórg. Spieszne zgłoszenia do Reklamy Polskiej, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 6, pod nr. „5419”. Kw 759

Adamaszki
Brokaty
Gobeliny
Plusze

POZNAŃSKI
DOM DYWANÓW

TEL. 1486

M. MINDYKOWSKI

Poznań, ulica Żydowska 33.

Pw 4089-0, 1102

SKŁAD

białawców, konfekcji i obuwia, w dużej uprzemysłowionej wsi kościelnej, egzystujący przeszło lat 20, jest zaraz korzystnie do sprzedania. Do objęcia potrzeba 10 — 15 000,— złotych. Zgłoszenia „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 34,227 Pw 4646-34,227

1.000 zł nagrody!

wypłace szoferowi auta, który w nocy z 22 na 23, około godziny 3 rano zajechał na ul. Zamkową 3, jeżeli tenże przyczyni się do uzyskania skradzionego mi w tejże nocy towaru. zw 18 397 Jan Okopiński, Pocztowa 1.

RENOMOWANY
SKŁAD WIN
KAROL RIBBECK
 WŁ. ALEKSY LISSOWSKI

 POZNAŃ - POCZTOWA 23
 Pw 7904-0.5356

Bracia Waberscy, Gniezno
 Telefon 57
 polecają z natychmiastową dostawą
Samochody FORD
 osobowe,
 autobusy,
 ciężarowe
 i podwozia.
Dogodne warunki spłaty.
 Pw 10245

Lokale fabryczne
 do wdzierżawienia, masywny budynek na warsztaty fabrykę lub skadnicę ca 343 m², oprócz sklepów i strychu, z odpowiednią salą na maszyny i z przynależnymi 8 ubikacjami na biura, magazyny, z możliwością użytkowania bocznic kolejowej w Poznaniu na Jeźycach, z a r a z. Oferty do eksp. Kurjera Poznańskiego pod zw 18394

Ubikacja handlowa
 ca 200 m², przy pl. Wolności w podwórzu, zaraz do odstąpienia. Poważni reflektanci zechcą złożyć oferty do Kurjera zw 18396

Objekt przemysłowy
 przy centrum m. Poznania, farbyka i willa z terenem, połowa willi wolna, spiesznie okazynie na sprzedaż, przy wpłacie 75 000,— zł, cena 150 000,— zł. Łaskawe zgłoszenia poważnych reflektantów przyjmuje bpw 561 „BIURO PRACY“, POZNAŃ, plac Wolności 9.

Nieruchomość fabryczna
 śródmieście Poznania, ubikacje biurowe, stajnia i garaż, gaz, elektryczność i woda, zaraz wolne sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zw 18395

WILLA
 solidnie zbudowana, piętrowa w Grodzisku Wielkop. z centralnym ogrzewaniem, z kanalizacją, z ogrodem, celem podziału spadku na sprzedaż dw 1792
 Informacyj udziela Dr. RABSKI, Gniezno,

50 — 100 000 zł
 wypożyczę natychmiast na I hipotekę tylko solidnej osobie. Zgłoszenia z podaniem wartości obiektu i wysokości procentu do eksp. Kurjera Poznańskiego pod zw 18359

Szafranek i Roszczyk
 Fabryka Budowy Ogrzewań Centralnych i Wentylacji
 Rok założenia 1898.
 Warsztaty: ul. Dąbrowskiego 83/85 z bocznicą kolejową. Telefon 66-37.
 Biura: ulica Fredry nr. 6 Oddział ogrzewań, tel. 5922 Oddział instalacji, tel. 5929
 Oddział w Warszawie: Inż. T. Nowiński ul. Mokotowska 24, telefon 188-22
 Ogrzewania parą niskiego ciśnienia — Ogrzewania parą odłotową
 Ogrzewania parą wysokiego ciśnienia — Ogrzewania mieszkaniowe
 Ogrzewania wodne — Suszarnie drzewa — Suszarnie mydła — Łaźnie parowe — Wodociągi i kanalizacje
 Ciepłarnie — Fabrykacja bojlerów, rezerwoarów i t. p.
 Kw 758

LANZA
 najlepsze wszechświatowej sławy
 Parowe i motorowe garnitury do młócenia
 możemy przy spiesznej zamówieniu zaraz na dogodnych warunkach odpłaty dostarczyć
 Używane maszyny przyjmujemy w zaliczenia.
 Gen. reprez. **NITSCHÉ i SP.** Fabryka Maszyn w Poznaniu ulica Kolejowa 1-3, telef. 6043, 6044 i 6906.

Rabka-Zdrój
 Zakład leczniczo-wychowawczy dra med. Józefa Olszewskiego
 przyjmuje chłopców od lat 6-10-ciu przez cały rok, najmniej na pobyt 4-ro tygodniowy. Nauka w zakresie 4-ch klas ludowych na miejscu. Prospekty na życzenie. zw 18401

Pneumatyki samochodowe
 najlepszych fabrykatów jak Goodyaer, Goodrich, Michelin we wszelkich rozmiarach, masywy, przybory i części zamienne polecamy po cenach konkurencyjnych.
BRZESKIAUTO Sp. Akc. POZNAŃ,
 ul. Dąbrowskiego 29. Tel. 63-23, 63-65.
 Pw 4472-83,87

SZCZĘŚLIWE LOSY
 Losy do 5 kl. Loterii Państwowej już nadeszły. Mam jeszcze kilka wolnych do oddania.
 Cena 1/1 los zł 200,—, 1/2 100,—, 1/4 50,—
 Wysyła tylko za zaliczką. Ciągnięcie od 7.8. — 9 10. 29.
 Najwyższa wygrana w szczęśliwym wypadku 750.000 zł
Stanisław Jankowski,
 Długa 1. BYDGOSZCZ P. K. O. 209-580. Pw 7858

Kursy Maturyczne i Doksztalcające
„WIEDZA“
 Kraków, ul. Studencka 14. I. p. Tw 219
 przyjmują wpisy na nowy rok szkolny 1929/30.

Lekarz na Pomorzu poszukuje
zastępcy
 na 4 do 6 tygodni zaraz, lub później. Znajomość języka niemieckiego potrzebna. Oferty przesać do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 1767
Skład
 dobrze prosperujący w Poznaniu przy ulicy Nowej sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. rw 6511

TYLKO
 Lakiery - Emalie - Farby marki
„SMOK“

 są najlepsze i najtrwalsze. Kto „Smokiem“ maluje, Nigdy nie żałuje. Kw 1829

Skład
 blawatów, konfekcji damskiej, męskiej, bielizny itd., istniejący od lat 40. lokal bardzo obszerny, o 2 dużych oknach wystawowych, z kompletnym urządzeniem, wraz z 3 pokojem mieszkaniem i kuchnią w najlepszym położeniu, w rynku, w mieście powiatowym, gdzie gimnazjum, seminarjum nauczycielskie itd., pozatem miasto wysoce uprzemysłowione. Wdzierżawie zaraz lub od 1 października r. b. na korzystnych warunkach. Ze względu na bardzo dobre położenie nadaje się również na każdą inną branżę. — Zgłoszenia skierować: zw 18 052
A. DOBROWOLSKI,
 Czarnków n. Notecią, Rynek 12.

SALI
 dla urzędz. kina w miejscowości conajmniej 9000 miesz. poszukuje celem dzierżawy. Władarski, Toruń-Mokre, Podgórna 22 a. zw 18889

Już 2 tygodnie
 głoduje na Wesołem Miasteczku
Głodomór-Fakir
 Wstęp 1 zł. Pw 4648-34, 326
 Najwyższe zainteresowanie publiczności!

Poradnię dla chorób zwierzęcych otworzyłem
 w Poznaniu, ul. św. Marcin 3, II. p. Ambulatorjum weterynaryjne czynne od godz. 9-11. Pp 4540-55,464 Telefon 59-95
 prakt. lek. wet. Fryderyk Łagoński.

Remonty domów
 przeróbki sklepów, nadbudówki i t. p. wykonuje na dogodnych warunkach spłaty
JÓZEF CIEPŁY,
 przedsiębiorca budowlany
 Poznań, Grobla 3, I. p. Pw 4648-55,407

Specjalne Warsztaty Reparacyjne Ford-Fordson
 Zapasowe części na składzie, na życzenie wysyłam monterów. Opony, oliwy i garaże. Ceny niskie. Dogodne warunki.
A. Królak
 ul. Jeżycka nr. 27. Telefon 78-49. zw 1-890

Wyjechałem
wracam 10. 9. 1929
Profesor Kowalski
dw 1792

Powróciłem
Dr. med. Stanisław Okoniewski
lekarz specjalista Pw 4542-33,33
w chorobach skórnych i moczopłciowych
Poznań, św. Marcin 39. Telefon 53-99.
Ordynuje od 10-1 i od 4-7.

Józef Maciejewski, dentysta
(dawniej w Dreźnie) przyjmuje od 9-1 i 4-6
tylko Słowackiego 4/6
telefon 61-94 dw 1799

dla PP. Urzędników na dogodnych warunkach,
dla członków kasy chorych odpowiednie ulgi.

Popieraj cel szlachetny i kupuj Losy
I. Wielkiej Loterii Fantowej

Związku byłych Więźniów Ideowych na Poznańskie
i Pomorze — Poznań, Al. Marcinkowskiego 19, III.
Ciągnięcie, dnia 28 września 1929.

5000 Cennych Fantów Wygranych.

Losy do nabycia: 1. w Fa. Fr. Zygarłowski, Poznań,
ul. Gwarna 12, narożnik 27 Grudnia 10. 2. A. Szrej-
browski, ul. Gwarna 20. 3. St. Centkowski, Poznań,
Al. Marcinkowskiego 5. 4. A. Kędziora, ul. Sieroca 5-6.
6. H. Szymański, pl. Św. Krzyski 3. 7. St. Swornowski,
ul. Wjazdowa 10. 8. Skarbowy Zakład Sprzedaży Wy-
robów Tytoniowych, Poznań, ul. 27 Grudnia, narożnik
Kantaka. 9. K. Dybicki, ul. Wrocławska, narożnik Sta-
ry Rynek. 10. E. Linette, pl. Wolności 2. 11. St. Maj-
cherek, św. Marcin 5. 12. Mańkowska, Al. Marcinkow-
skiego 19, skład papieru. zw 18 382

Używane SAMOCHODY
okazyjnie, tanio, na dogodnych warunkach na sprzedaż:
otwarty PICCOLO Praga — 3 osob.
otwarty PICCOLO Praga — 4 osob.
karetka PICCOLO Praga — 4 osob.
karetka DION BOUTON — 6 osob.
karetka PEUGEOT — 4 osob.
otwarty PEUGEOT — 4 osob.
otwarty FORD — 4 osob.
otwarty PIAT 9/34 HP — 6 osob.
„PRAGA“ AUTOMOBILE, Poznań,
Plac Wolności 11, tel. 5533.
Pw 4629-84, 207

Oryginalne części zamienne

„od kurka chłodnicy do tłumika“
wszystko natychmiast ze skład. Zamiejskowe
zamówienia wykonuje się w przeciągu 8 godzin.
Ł. Stadie - Automobile
Gdańska 160 Bydgoszcz Telefon 16-02

Motosacoche

czołowy, światowej
sławy motocykl
Motobecane Jap.
najtańszy w całej
Polsce.
CENY ZNIŻONE
Dogodne spłaty.
T. Koszczyński,
Poznań
Pasaż Kino Apollo.
tel. 52-03.
Pw 4617-84, 228

Na raty
miesięcznie
18 zł.
Pierwsza wpłata 36,00 zł

Kromczyński
Poznań
Aleje Marcinkowskiego 3.
npw 551/52
Dzielnych i sumiennych
agentów
ikolporterów
znających Poznańskie, Pomor-
rze i Śląsk, przyjmie na wy-
soką prowizję a także ewentual-
nie na stałą pensję miesięczną.
Wielkopolska Księgarnia Nakładowa
w Poznaniu, Piekary 7.
dw 176/2

Motory elektryczne sprzedam tanio.

Motor A. E. G. nr. 2841, 220 wolt, 4 konny
Motor dr. Max Lewy 4,4 kw. 6-cio konny, 400 obrotów, 220 wolt, 25 amper
Motor S. S. W. 220 wolt, 17,5 amper, 2000 obrotów, 3 kw., typ. G. 35
Motor A. E. G. typ E. G. 25, 220 wolt, 12 amper, 3 konny, 1470 obrotów
Motor A. E. G. typ E. G. 20, 220 wolt, 8,6 amper, 2 konny, 1320 obrotów
Motor S. S. W. typ G. 35, 220 wolt, 17,5 amper, 2000 obrotów 3 kw.
Motor Schwarz & Co. 220 wolt, 6-cio konny, 1550 obrotów
Motor A. E. G. typ H. N. 110, 230 wolt, 34,8 amper, 8 kw. 1220 obrotów
Motor A. E. G. typ E. H. G. 200, 220 wolt, 96,5 amper, 800 obrotów, 18,3 kw.
Motor S. H. typ G. A. 200, 110/150 wolt, 227/166 amper, 770/960 obrotów
Motor Helios, 220 wolt, 31 amper, 1130 obrotów
Motor Pöge 220 wolt, 38 amper, 1000 obrotów, 10-cio konny
Motor Lahmayer 220 wolt, 186 amper, 50-cio konny, 750 obrotów
Generator Hansa, prąd zmienny, D. D. 50, 1000 obrotów, K. V. A. 220/380 w. 132/76 amper
Motor typ E. G. 25, 220 wolt, 6,45 amper, 750 obrotów, 1,5 konny amper
Motor typ N. M. 4, 115/160 wolt, 19, 2/13, 8., 1950 obrotów
Motor na prąd zmienny, dr. Max Lewy typ S. D. 321, 220/380 wolt 147/85 amper, 970 obrotów

ELEKTRO-INDUSTRJA właśc. Inż. Podkowiński
Poznań, 27 Grudnia 18 — Telefon 31-33. Pw 4663-34, 244

OD 7. DO 19. WRZESNIA
IX. TARGI WSCHODNIE
WE LWOWIE
DOROCZNY ZJAZD WYSTAW-
CÓW. NABYWCÓW I ZWIEDZA-
JACYCH Z CAŁEJ POLSKI
I 24 PAŃSTW OBCYCH. :: :: ::
DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH, DZIAŁ SAMO-
CHODÓW OSOBOWYCH I CIEŻAROWYCH,
DZIAŁ BUDOWNICTWA BETONOWEGO, DZIAŁ
PRZYBORNICTWA I URZADZEŃ DLA WARSZTA-
TÓW REKODZIELNICZYCH, GRUPA JAPONSKA
(138 FIRM), TARG HODOWLANI KONI REMON-
TOWYCH I LUKSUSOWYCH BYDŁA ZAROD-
WEGO, RASOWEJ TRZODY CHLEWNEJ I OWIEC
TARG DROBIU, GOŁĘBI I KRÓLIKÓW. :: :: ::
50% zniżka kolejowa w drodze powrotnej ze
Lwowa dla przyjezdnych za okazaniem karty
stałego wstępu na Targi. 25-procentowa
zniżka na polskich liniach lotniczych. Stale
karty wstępu do nabycia po cenie zł 12.—
w biurach „Orbisu“ i Targów Wschodnich.
Przydział kwater na głównym dworcu we
Lwowie. Informacje w Zarządzie Targów
Wschodnich, Lwów, plac wystawowy. Te-
lefon 9-64, 77-97 i 77-98.
nw 3344/5

Mieszkanie
w Bydgoszczy 5 pokojowe,
częściowo umeblowane, z
wygodami i komfortem,
przy przyneypalnej ulicy na
I piętrze, od gospodarza do
wynajęcia. Zgl. do eksp.
Kurjera Pozn. pod dw 1798

Beczkwóz
na ropę, o pojemności około
2000 litrów, lekki i silnej kon-
strukcji, na zaprzęg 2 koni,
używany lub nowy, zakupi
Magistrat miasta Wielenia
nad Notecią, dokąd oferty z
dokładnym opisem należy skie-
rować. dw 1780

Dla Lekarza, dobra prak-
tyka, w mieście, na prowinc-
ji, okolica około 30 000
mieszkańców,
5 pokojowe wspaniałe
mieszkanie,
w centrum cena 130 zł mie-
sięcznie. Oferty Kurjer
zw 18362

Przedsiębiorstwo
wyróbów tekturowych i papierowych w Poznaniu, na dogod-
nych warunkach do sprzedania. Zgłoszenia „PAR“, Aleje
Marcinkowskiego 11, pod nr. 55,499 Pw 4658-55,499
Majętność Brzostków, poczta Żerków, powiat Jarocin
ma na sprzedaż:
1. króliki rasowe (angory, hawany, wiedeń-
skie i srebrzyste);
2. psy - wyżełki 8-tygodniowe;
3. kanarki. dw 1795

Składu
z pokojem, ubikacją
w miejscu poszukuje za-
raz. Zgłoszenia Kurjer
zw 18365

Plug parowy
Fowlera korzystnie na sprzedaż.
THE REX L. Poznań,
św. Marcin 64. Telefon 12-72.
zw 18415

Parcele
budowlane za Bramą Warszawską korzystnie na
sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego
zw 18414

Przetarg przymusowy
We wtorek, dnia 27. 8. r. b., o godz. 10, w Grodzisku, ul.
Poznańska 64, sprzedam publicznie za gotówkę: dw 1786
motocykl „Sarolea“
Wdowczyk, komornik sądowy w Grodzisku.

Przetarg przymusowy
We wtorek, dnia 27. 8. r. b., o godz. 11, w Grodzisku, ul.
Rakoniewicka 17, sprzedam publicznie za gotówkę: dw 1787
samochód, szafę żelazną i biurko dębowe
Wdowczyk, komornik sądowy w Grodzisku.

PRZETARG PRZYMUSOWY
We wtorek, dnia 27. 8. r. b., o godz. 12, w Grodzisku,
ul. Szeroka, sprzedam publicznie za gotówkę: dw 1788
cr. 100 ubrań męskich i cr. 100 mtr.
materjału na ubiory.
Wdowczyk, komornik sądowy w Grodzisku.

Licytacja masy upadłościowej
We wtorek, dnia 27 sierpnia r. b., o godz. 10 przed poł.,
przy ul. Mylnej 18 (Jeżyce), sprzedam publicznie największej
dającemu za gotówkę: zw 18 423
różne przybory do okien i drzwi jak: zawiasy
(łapki) różnych wymiarów, zamki gotowe
oraz niewykończone półfabrykaty, antaby,
oliwki, bolce (łebki), narożniki do chat, druty
— żelazo użytkowe ca 60 ctr., złom ca 160
ctr., szmelc ca 30 ctr., różne oliwy (5 beczek)
i inne przedmioty.
T. Bartkowiak, kom. sąd. z pol., Poznań, Wały Jagiello 3.

PRZETARG
Wojewódzki Zakład Psychiatryczny Owińska odda w dro-
dze przetargu piśmiennego:
a) dostawę mięsa, okras, smalcu i wyrobów mięsnych,
b) dostawę maki i pieczywa jak chleba i bułek na czas
od 1 października 1929 do 30 września 1930 r.
Oferty należy oddać w zapieczętowanych kopertach z na-
pisem: „Oferta na.....“ do dnia 4 września 1929, do go-
dziny 12, w biurze Inspektora Zakładu, o godzinie 13 nastę-
pi otwarcie ofert.
Tamże są wyłożone warunki dostawy i tam udziela się
również wszelkich potrzebnych wyjaśnień, według których
należy wypełniać oferty. dw 1757/8
Wadjum w wysokości 500.— zł należy złożyć w kasie
Wojewódzkiego Zakładu Psychiatrycznego w Owińskach.
Wojewódzki Zakład Psychiatryczny zastrzega sobie pra-
wo wyboru ofert.
Kaucja 4 000.— złotych powinna być wpłacona w 10
dniach po przyznaniu dostawy.
1. Nn 1/29. Na skutek wniosku kupca Władysława Ka-
sprzaka — skład białawotów i krótkich towarów — w Barcinie
powiat Szubin, o odroczenie wyplat, wyznaczono termin do
rozpoznania sprawy przed niżej podpisanym Sądem na dzień
20 września 1929, g. 10. nw 2998
Na rozprawę mogą przybyć wierzyciele celem udzielenia
Sądowi wyjaśnień.
Łabiszyn, dnia 22 sierpnia 1929.
Sąd Grodzki

Napisowe słowo (tusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo).

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ.

Kapelusze
filcowe najgustowniejsze, najtańsze poleca „Regina” św. Marcin 78. zdw 35 705

Artykuły tapiearskie
szpagaty, gurtę, płótna, włosie, poleca Giergiewicz, Mała Garbary 9. zdw 40 808

1 SPRZEDAŻE

Worki
raz używane od cukru, większa ilość korzystnie do oddania. K. Chrzanowski, Poznań, ul. Łakowa 13. zdw 40 857

Kawiarnię
z ogrodem w Bydgoszczy z 5 pokojem mieszkaniem sprzedam korzystnie. Oferty pod 8477 do Biura Ogłoszeń Iro. Bydgoszcz, Hermana Frankego 3. nw 3352

Odciążenie
dobrze prosperująca rozlewnia piwa i fabryka wód mineralnych. Dzienny obrót 500 zł. Oferty pod 8478 do Biura Ogłoszeń Iro. Bydgoszcz, Hermana Frankego 3. zdw 3351

Wózek
reklamowy sprzedam. Praina. — Piekary 3. bpw 558

Łóżka metalowe
materace sprężynowe i wyszczelane, leżanki, łóżka polowe oraz wózki dziecięce. Dogodne warunki spłaty poleca najtaniej Pokrzywa, Półwiejska 22, telefon 58-76 bpw 559

Beczki
średziówki, większa ilość sprzedam. Adres Kurjer zdw 40 932

Wilka
łańcuchowego, młodego sprzedam. Grunwaldzka 22 b. zdw 40 933

Okazyjnie
na sprzedaż wózek 2 kołowy, piec kuchenny żelazny, maszynka do mięsa nr. 10, waniarki emalowane, wagę 5 kl., 2 wiadra i dzbanek 5 ltr., zwykły stół z desek, wszystko mało używane, wyprzedaż dnia 26. 8. od godziny 3 do 7. ul. Poznańska 1/3 podwórzu. zdw 41 051

Sprzedam
skład kolonialny towarem magłem i mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 41 003

Futra karkulowe
i sealowe prima damskie, długie okazyjnie. Wiadomość Kurjer zdw 41 009

Sypialnia stylowa
bardzo elegancka okazyjnie. Adres wskaże Kurjer zdw 40 008

Pianino
zaraz do sprzedania. Piekary 5, II, lewo. zdw 41 050

Skład
obuwia z mieszkaniem i towarem lub bez towaru sprzedam. Adres Kurjer zdw 41 018

Parcele
1/2 morgowa, gotowa do zab. na cele przemysłowe lub mieszkaniowe, położona w Miasteczku sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer zdw 41 017

Parcela
przy Grudziem 5 800 metrów kwadratowych tania. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70, front. zdw 41 004

Willa
wielkopolska (parkiety, łaźienki, elektr. światło) w dużym parku ogrodzie, przy dworcu, blisko Poznania, gotówki potrzeba 95 000. Zgłoszenia Wyrzykowski, Grobla 9. zdw 41 019

Domek
maszynowy tania na sprzedaż. Zgłoszenia Oleszak, Poznań - Górczyn, ul. Sielska 19. zdw 41 035

Sprzedam
w Puszczykowie parcele blisko dworca. Informacje Wierzbiciele 29, III, pietro, lewo. zdw 41 038

Pierzyne, poduszkę
sprzedam tania, pierze gesie. Wskaże Kurjer zdw 41 037

Samochód
taksówka, mało używany, z koncesją, z powodu wyjazdu natychmiast na sprzedaż. — Zgłoszenia Kurjer zdw 40 908

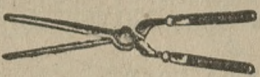
Gospodarstwo
92 morgi, ziemia dobra żytnia, pełne żniwo, kompletne inwentarze, sprzedam za 30 000 zł, wpłaty 18 000. Walenty Kossmann, Fredry 6. Telefon 32-13. zdw 40 907

Kucyk
z wózkami dla dzieci i uprzążą zaraz do sprzedania. Szymandera, Puszczykowo, willa Jasna. zdw 40 915

Salon
wykwintnej konfekcji dziecięcej, Poznań, Podgórna 7, I, poleca sukienki i płaszczyki dla dziewczynki, również garderobę dla matki, w gustownym wykonaniu, w celach umiarkowanych. Sukienki dla pensionarek. zdw 40 914

Leżanki
nowe na sprzedaż. Matejki 11, Czujewicz. zdw 40 899

Resztówka
200 móg jeden plan, osobno położone przy terenach Poznania, pełne żniwa, kompletne inwentarze, gotówka za 120 000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 906

Przybory
dla fryzjerów, korbówki, grzebienie, szczotki, maszynki spryskujące i do strzyżenia. Pudry, pomadki najtaniej St. Wenzlik, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 19. dw 1564

Zegarek
złoty, męski, wartości 500—600 złotych sprzedam za 250 zł spieszenie. Adres wskaże Kurjer w 6498

Brogerje
w obrotach Wystawy sprzedam tania. Kurjer zdw 32 297

Balony
do wyrobu wina poleca Drogerja „Pod Złotą Kulą” Wielkie Garbary 38. zdw 33 268

Mebel
w wielkim wyborze z suchego materiału, na spłaty poleca Magazyn Mebli K. Bakos, Poznań, ul. Wielka 19, tel. 23-63. Zamieszczeniem odbieram odsyłam własnym samochodem ciężarowym. zdw 38 223

Wózki
dziecięce tanie i dobre „Gumy”, 27 Grudnia 15, podwórzu. zdw 38 485

Majątek
1.200 móg z inwentarzem żywym i martwym, młynem wodnym, łąkami, park, las w kulturze ziemi żytnia Wielkopolska, budynki maszynowe, całkowicie zblony zamieniam na dom lub sprzedaż. Cena 400.000 zł. Oferty Kurjer zdw 33 408

Nadal 35 złotych
kosztuje serwis obiadowy porcelana 6 osob. Za 55 zł ładny serwis 12 osob. obiadowy, porcelana. Za 8.50 serwis do kawy porcelana. Alpa Henneberg tania lecz tylko w hurtowni, Wroniecka 24, w podwórzu. zdw 38 944

Dom
willa w mieście powiatowym, głównej ulicy dużym садem sprzedam. Szubin, Koryńska 3. zdw 39 206

Restauracje
trzy ubikacje w śródmieściu dobrze zaprowadzona, sprzedam z powodu choroby ewentualnie zażalenie na mała wilkę lub domek z ogrodem w okolicy Poznania. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 39 253

Okazjal
Plac budowl. 600 kwadr. metrów przy ulicy św. Wawrzyńca zaraz sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 39 575

Jadalka
duża kompletna z zegarem jak nowa bardzo korzystnie. Oferty Kurjer zdw 39 581

Samochód
„Talbot”, 4 cyl., 10 CV., 4 osobowy, otwarty, o pięknej modnej linii, jak nowy, sprzedam tania „Polimpex”, Fr. Ratajczaka 27, telefon 32-14. zdw 40 549

Motory
od 1—5 koni, 220 i 380 volt, na prad stały i zmienny, tania do oddania. Ginther, ul. Przemysłowa 27, zakład elektrotechniczny. Telefon 29-46. zdw 40 897

Skład
dwupokojowe mieszkanie śródmieście Poznania sprzedam. Oferty Kurjer zdw 41 029

Palto
raglan dwustronne, używane sprzedam między 3—5. Dabrowskiego 41a, I, p., lewo. zdw 41 027

Dom
z placem na większe przedsiębiorstwo w większym mieście powiatowym gdzie wyższe uczelnia, zaraz korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 924

Domek
w Zabikowie sprzedam W. Tomiak, Zabikowo, ul. Kolejowa. zdw 40 923

Składy
poleca także poszukuje „Informator”, Ratajczaka 13. zdw 40 922

Skład
kolonialny towarem, urządzeniem, magłem, mieszkaniem, 5 000. Szczepański, Wierzbiciele 30, parter, lewo. zdw 40 917

Antyki
salon mahoniowy inkrustowany w stylu Biedermeier i rozmaite odziane meble, świeczniki na sprzedaż. Ul. Skarbowska 4, pr., lewo. zdw 40 846

Koloniarka
przygłęb mieszkanie centrum, z powodu wyjazdu za granicę, korzystna sprzedaż. Dudek, Wielkie Garbary 24. zdw 40 849

Dom
ze składem kolonialnym, morga ogrodu, cena 7 000, wpłaty 4 000 złotych sprzedam Argus, Poznań, Piekary 18. zdw 40 807-8

Bryczki
lekkie gospodarskie używane tania na sprzedaż. Dabrowskiego 58, jw 2428-9

Pieska
Radler sprzedam tania. Adamiak, Łakowa 19. zdw 40 775

2 konie
sprzedam. Simiński, Marszałka Focha 81. zdw 40 792

Maszyny
do szycia rozmaite, zepsute i stare kupuje, naprawie przyjmuje. Marszałka Focha 176 (podwórzu) zdw 40 753

Skład
kolonialny z towarem, magłem, z mieszkaniem sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 40 763

Dom
dwupiętrowy z składem w rynku nadający się na każde przedsiębiorstwo Zgłoszenia u właściciela. Rakoniewicz, Rynek 125. zdw 40 734/5

Wózki
ręczne, 2 i 4 kołowe, nowe i półwózka używana na sprzedaż. — Krauze, Za Grobla 3/4. zdw 40 713/4

Materace
sprężynowe nakładki, leżanki, kanapy najtaniej tylko w pracowni materaców Wielkie Garbary 9. zdw 40 876/7

Pierze
świeże, darte, nie darte, puch poleca Stanisław Dyczkowski, Wierzbiciele 13. zdw 40 608/9

Gospodarstwa
domy w wielkim wyborze do kupna lub dzierżawy poleca Argus, Poznań, Piekary 16, telefon 37-28. zdw 40 811

Gospodarstwo
prywatne 100 móg, jednym planie, zabudowania maszynowe, dom 4 pokoje kuchnia, pełne żniwa. Cena 18 000 złotych. „Spółdzielnia Osadnicza”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 17a, III. zdw 40 870-1

Sprzedam
fabrykację codziennego artykułu, świetna egzystencja, jedyna w Poznaniu dla większej rodziny, z wyrobioną stałą klientelą, egzystująca kilka lat z powodu podległego wieku, do objęcia potrzeba 40 tysięcy zł. Adres wskaże Kurjer zdw 40 726

Wóz
rzeźniczo-handlarski na resorach na sprzedaż Poznańska 1/3. A. Torzyński, dawniej p. Rube. zdw 40 661

Pokój
frontowy, światło elektryczne, wynajme zaraz lub później Freyerowa. Składowa 11, III. zdw 40 665

Bufet
i kredens do sprzedania w dobrym wykonaniu. Ul. Poplińskich 2, stolarnia. zdw 40 669

2 wozy
3 cal. tania sprzedam. Jeżycka 24. zdw 40 607

Skład
kapeluszy damskich tania sprzedam. Oferty Kurjer zdw 40 612

Maszyny trykotarskie
„piatkę” nową oraz „siódemkę”, mało używana sprzedam dogodnie. Wielkie Garbary 16, III, pietro. zdw 40 611

Sprzedam
tania kompletne wywiązanie drzewa na budynec 13 mtr. długo i 8 szeroko, około 3 000 dachówek, drzwi od okna różnych rozmiarów. Młyn Parowy, Borek. zdw 40 615

Dom
nowy na przedmieściu z dwoma lokatorami, z wolnym mieszkaniem 2 pokoje, kuchnia, w tem 1.000 kwmetr. ziemi, Wiadomość skład kolonialny, ul. Marszałka Focha 278. zdw 40 587

Skład
bławatów i tow. krótkich, z mieszkaniem dwupokojowym przy ul. Marszałka Focha zaraz do oddania. Do objęcia circa 9—10 tys. Spieszne oferty do Kurjera zdw 40 972

Ślubne obrączki
sprzedaje najtaniej Zygmunt Kutzner, św. Marcin 50. zdw 40 961

Okazyjne brylanty
Najtaniej źródło zakupu Zygmunt Kutzner, św. Marcin 50. zdw 40 963

Wózki
dziecięce i budki obciążam cera i naprawie. Gumy, kółka na składzie. Siódmiarna Szewska 11 bpv. 555-6

Wózek
dziecięcy na sprzedaż. Nowak, Żydowska 22. zdw 40 923

Maszyna
krawiecka mocna na sprzedaż. Św. Wojciech 25, skład. zdw 40 590

Lustro
orzechowe z konzolką tania, antyczne lustro jasne brzozone, para damskich nowych bucików nr. 38 tania na sprzedaż. Górna Wilda 24, Friedel. zdw 40 630

Bardzo
dobry interes. Obrazy warszawskich art.-malarzy po zwinieję wystawie, akwarele, pastele, sprzedam za bezcen hurtem lub detalem, bez ram bardzo ładne, ul. Maleckiego 23, Kozielscy, parter, prawo. zdw 40 634

Motor
elektryczny 1.5 P. S. 220 V. sprzedam tania. Poznań, Ostrowska 10/11. zdw 40 640

Sprzedam
natychmiast dziesięć stołów japońskich bilardów z kompletnym urządzeniem i żywą, wyretrowaną malpę, dwuletnia, na bardzo korzystnych warunkach. „Nowy Sport” Wesole Miasteczko, P. W. K., Poznań. zdw 40 639

Plac
pod budowę domu w porcie Gdyni ca 600 kw. sprzedam. Oferty do Kurjera zdw 40 645

Sprzedam
skrzydło artystyczne. Czartoria, 9, suterena. Fr. Kukwiz. zdw 40 647

Lustro
duże ruchome nadające się do konfekcji i p. krawców. Futro do podróży lub dla starszego pana sprzedam Gryca, Matejki 40/41. zdw 40 654

Dubeltówkę
cał. 16 z eżektorami, bezkorkówkę lufy Kruppa prawie nieużywaną sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 678

Katarynę
wagi 4 centny sprzedam za 1.000 złotych. Loba, wystawca, pl. Rozrywkowy, ul. Strzelecka. zdw 40 687

Ogródek
działkowy z altana w kolonii im. J. Chociszewskiego sprzedam tania. Oferty Kurjer zdw 40 690

Jadalnie
Męskie pokoje
Sypialnie
jesion polerowane oraz salony brzozone. Bidermajer, mahoniowe w angielskim stylu wzorowo wykonaniu na dogodnych warunkach poleca Stolarnia, Górna Wilda 17. zdw 40 591

Jadalnie
sypialnie kanapy leżanki materace nakładki najtaniej za gotówkę na raty. Ludwiz Dolna Wilda 76. bpw 3 439 40

Pończochy
piękne dobre tanie. A. Szymański, Poznań, św. Marcin 1, specjalny skład pończoch. bpw 517-8

Mebel
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Szpryngacz Wielka 13. Klienteli zamieszko wej odstawiamy własnym samochodem. Pw 3115/16-0.4762

Sprzedam
skład bławatów i tow. krótkich w bardzo dobrym punkcie, w mieście z powodu przejęcia innego przedsiębiorstwa. Zgłoszenia do Kurjera zdw 40 429-30

Pianino
zagraniczne tania sprzedam. — Półwiejska 2, I, pietro. zdw 40 945

Bufet
przejmie dobry fachowiec na własny rachunek — kaucja. Oferty Kurjer zdw 40 950

Wiatrak
ogród 2 1/2 morgi, II. ptr. dom, wolne 3 pokoje, kuchnia, 2 km. przy Poznaniu, cena 38 000, wpłata według ugody, sprzedam Zielke, Gen. Umińskiego 7. zdw 39 781

Pieseczka
prześlicznego, malutkiego, starszego sprzedam. Ratajczaka 40, sklep wielki. zdw 40 594

Męskie
pokoje debowe, stylowe po 1.900 zł na dogodnych warunkach poleca. Stolarnia, Górna Wilda 17. zdw 40 593

Zakład fryzjerski
w powiatowym mieście zaraz tania na sprzedaż. — Zgłoszenia agencja Kurjera Pozn., Międzychód. nw 3349

Garncezarowi
sprzedam ewtl. wydzierżawie wskutek podległego wieku/ dobre zaprowadzony warsztat praktyczny z własną fabrykacją kafli i wyrobów ceramicznych. Do tego dom mieszkalny i duży ogród, wolne 3 pokojowe mieszkanie, własne pokłady gliny. Zgłoszenia Kazimierz Tarkowski, mistrz garncarski, Gehlca, powiat Mogil. zdw 1783

Restauracje
w pełnym biegu sprzedam, wolne mieszkanie, cena 10 000 zł. Zielke, Gen. Umińskiego 7 a. zdw 39 784

Dom
o 6 ubikacjach i ogrodem korzystnie na sprzedaż. St. Małona, Junikowo, p. Poznań. zdw 39 818

Skład
kolonialny towarem, maglą z powodu wyjazdu sprzedam 3.500. Adres Kurjer zdw 40 006

Bufet
orzec bardzo dobry, stół wielki do rozciągania, małe stoły różne inne sprząty tania sprzedam. Degorska, Nowy R. nek 14-15, III, p., tylko po południu. zdw 40 057

Zegarki
złoto, srebro alfenida, nagrod sportowe, poleca Gasiorowski i Frankowski, św. Marcin 34 telefon 55-28. bpw 3

Futra
damskie różne polecam najtaniej. Naprawiam, przefasonuję futra damskie i męskie podług najnowszych modeli. Praca solidna, fachowa E. Pałkowska, Maszalarska 7 I. bpw 419

Cukier
nieczysty dla pszczoł, lub innych podobnych celów po 90 zł za 100 kg poleca Piotr Michałowicz Poznań, ul. Szyperska 14. Przeladownia Miejska tel 28-81, 28-82, 28-85. Pw 3823-30.31

Dom
piętrowy, 2 składy, 18 ubikacji, dochód roczny 4 000 zł, natychmiast do sprzedania. Cena 30 000, wpłaty podług ugody. Zgłoszenia przyjmuje A. Szweida, Rogoźno, dw 1781

4 konie
robocze, silne, zdrowe sprzedam korzystnie. Adres Kurjer zdw 40 935

Auto
ciężarowe, 3 1/2 tonny, z przyczepką, gotowe do jazdy, bez jakiegokolwiek remontu, sprzedam bardzo korzystnie albo zamieniam na mieszkanie 3—4 pokojowe, ewtl. z dopłatą. Adres Kurjer zdw 40 934

Pianino
czarne bardzo korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Woźna 12, u portjera. zdw 40 941

Skład
żelaza, sprzętów kuchennych, szkła i porcelany w centrum miasta powiatowego na razie z 2 pokojowym mieszkaniem, później więcej zaraz z towarem i urządzeniem za 6 000 zł na sprzedaż. Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Pozn. zdw 40 840

Dom w Lesznie
przy ulicy przynajmniej do objęcia rzeźnictwo z mieszkaniem, przy wpłacie 20 tysięcy złotych, resztę podług umowy. Zgłoszenia Poślednik, Leszno, ul. Wschowska 14. Pw 4638-66.9

Dom
z placem pod budowę przy przystanku tramwajowym i rzeźnictwo na sprzedaż Informacyj udzieli: Majewski, ul. Półwiejska 36. jw 2433

Dom
z placem pod budowę przy przystanku tramwajowym korzystnie na sprzedaż. Informacyj udzieli: Mroczek, ul. Wjazdowa 8. jw 2432

Szpice
młode psiki na sprzedaż. Kapsprzak, Dabrowskiego 42, II, pietro. jw 2430

Rower
wyscigowy sprzedam Dabrowskiego 35/37, Krych. iw 2435

Dwie powózki
amerykańska na gumowych kołach i parkowiec na sprzedaż. Fr. Jarzemowski, Kraszewskiego 15. jw 2438

Skład
kolonialny z mieszkaniem zaraz na sprzedaż. Ul. św. Wawrzyńca 20, agencja wykluczeni. Gospodarz. zdw 40 782

Rower
jak nowy sprzedam. W. Konieczny, Staszica 19. zdw 40 785

Pojedyncze
używane łóżka sprzedam. Św. Marcin 29, III, front. zdw 40 773

Plac
budowlany 8 000 kwadr. metrów blisko ul. Dabrowskiego w części lub oddzielnie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 40 693

Kanapa
stół, krzesła umywalnie sprzedam tania. Piotra Wawrzyńca 32, III, lewo, od 5—7. zdw 40 656

Sprzedam
stała koncesja samochodowa. Wielka 15, p. Ostrowski. zdw 40 652

Urządzenie
składowe, nadające się do każdej branży sprzedam. Zgłoszenia Górna Wilda 17, I, prawo. zdw 40 625

Wille
10 pokojowa, ogród warzywny i owocowy, obszerna ubikacje przemysłowe i gospodarze blisko tramwaju, śródmieście Poznania z powodu stosunków rodzinnych sprzedam. Mieszkanie 5 pokoi i budynki fabryczne natychmiast wolne. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 710

54 morgi
ziemi buraczanej zabudowanie maszynowe z pełnym żniwem i inwentarzem przy mieście powiatowym, gdzie wyższe szkoły sprzedam z powodu wyjazdu za 24 000, Kaczor, Poznań, Gen. Prądzyńskiego 49. Pw 4292-55.489

Sprzedam
okazyjnie w mieście pow. koło

Nowy Ford
mod. 1929 okazijnie sprzedana
Komna" Sp. z o. p. Automobile
Poznań ul. Dąbrowskiego 83-85.
Tel. 77-67 i 54-78. nw 3 133

Skład
kolonialny 2 pokoje kuchnia kor-
zystnie sprzedam. Adres Kur-
jer zdw 39 183-4

Gdynia
Mam do sprzedania w Grabów-
ku przy Gdyni parcele różnej
wielkości. Cena 7 zł gotówką za
m kw. 8 zł na spłaty. Komunika-
cja autobusowa co 15 minut.
Zgłoszenia do Agencji Kurjera
Poznańskiego w Gdyni, nw 2918

Meble
we wielkim wyborze za gotówkę
i na miesięczne spłaty poleca Sta-
nkowski. Woźna 12 (Butelska).
bpw 550

Dereń
do smarzenia naewki 12 zł. młod-
lipcowy kuracyjny 20 zł melony
gruski 11 zł wysyłam pięciokilo-
gramowe opakowanie franko
zaliczka S. Wenkert. Zaleszczyki
dw 1724

Restauracja
dobrze prosperująca do sprzeda-
nia z powodu wyjazdu. Adres
wskaże Kurjer Poznański
zdw 40 021

Radjoamatorzy
pamiętajcie
najkorzystniejsze źródło zakupu
dla Was nawet ratami to Elek-
troax. Półwiejska 30.
zdw 40 256

Skład rzeźnicki
3 pok. kuchnia przy bardzo ruch-
liwej ulicy od zaraz z powodu
choroby. Adres Kurjer
zdw 40 198

Smalec
wleprzonego pod gwarancją.
kilka centarów ma do oddania
Czwojdziski Górna Wilda 116.
zdw 40 209

Gospodarstwo
150 morgowe. pełne żniwa, komple-
tne inwentarze, cena 70 tys.
sprzedam. Żeh. Kamionna, pow.
Miedzyschód. zdw 40 318

Skład
obuwi z mieszkaniem. dobrze
zaprowadzony przy rynku, do ob-
jęcia Klein. Koronowo. Sien-
kiewicza 3 zdw 40 369

Zarybek
i kroczi karpia, lina i karasia
mam większą ilość do oddania K.
Paczyński. Miedzyschód.
zdw 40 423

Gościniec
z stałymi koncesjami, 18 morga-
mi pszennej ziemi do tego 15 mrg
dzierżawy, żywy i martwy inwen-
tarz, budynki maszynowe z salą w
dużej wsi kościelnej, odległość od
miasta Wagrowca 11 km, do stacji
kolej 2 km, sprzedam natych-
miast. Cena podług umowy. Agen-
cja wykluczeni. Jadwiga Jakubow-
ska. Podlaski Wysokie, poczta
Popowo kośc., pow. Wagrowiec.
nw 3336

Meble
tanie i na spłaty poleca Kalkus.
Wrocławska 19. przy Placu świe-
tokrzyskim zdw 38 814

Dom
spichrzem, chlewiami, w mniej-
szym mieście, w którym się znaj-
duje skład kolonialny i handel
ziemiopłodów, zaraz do sprzeda-
nia, nadaje się także na handel
bydła. Oferty Kurjer zdw 40 565

Samochód
„Falbot“ 4 cyl. 10 CV, 4 osobo-
wy, otwarty o pięknej modnej
linji, jak nowy sprzedam tania F-a
„Polimpex“ Fr. Ratajczaka 27.
telefon 32-14. zdw 40 549

5 KUPNA

Kamienica
oficyna piętrowa druga oficyna
z sklepem kolonialnym bardzo
tanie sprzedam zaraz Włocia
wek. Zamcza 4 Olszewska.
Pw 3552-63 668

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego ro-
dzaju rzeczy Dom Komisowy
Podgórna 2 Pw 3075

Poszukuje
postaw walcowych w dobrym
stanie 600x300-800x300 Zgło-
szenia do ekspedycji Kurjera
zdw 40 306

Fortepianino
lub fisharm., nadające się do
lokalu celem kupna poszukuje.
Zgłoszenia Kurjer zdw 39 182

Parcele
kupię pod wille. Bukowska.
Grunwaldzka Oferty Kurjer
zdw 39 578

Parcele
w Debcu kupię. Oferty Kurjer
zdw 39 579

Drylownik
używany 3 metrowy kupię, J.
Dekowski. Środa. zdw 40 319

Boczki
(celluloidowe szyby) do samocho-
du Matthes lub Citroen kupię.
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 40 584

Inwalida
woj. poszukuje miejsca do posta-
wienia kiosku towarowego na ru-
chliwej ulicy, możliwie z ogród-
kiem. Oferty Kurjer zdw 40 401

Wille
3-6 pokoi w Debcu, Solaczu,
itp. kupię przy wpłacie gotówk.
15.000 Zgłoszenia Kurjer
zdw 40 488

Poszukuję
kupna składu z mieszkaniem w
dobrym położeniu lub zamienie 3
pokojowe mieszkanie na skład z
mieszkaniem. Zgłoszenia do Kur-
jera Pozn. zdw 40 844

Pianino
kupię. Oferty z ceną Kurjer
zdw 40 696

Skład
komisowy Strzelecka 2. kupuje
używaną męską garderobę. Mo-
żna zgłosić pisemnie. zdw 40 695

Skład
z 3 pokojowym mieszkaniem za-
raz kupię. Zgłoszenia do Kurje-
ra zdw 40 708

Motocykl
nowoczesny z dokładnym opisem i
podaniem ostatecznej ceny kupię.
Oferty Kurjer zdw 40 653

Wojskowe
umundurowanie gabardyna lub
kamgarn kupię. Oferty Kurjer
zdw 40 684

Majatek
500-700 mórg kupię. Dokładne
spisane oferty do Kurjera
zdw 40 664

Polowczyka
psa tylko dobrego w drugim lub
trzecim roku zaraz kupię. I. Śle-
dziński, Poznań, Wroniecka 16.
zdw 40 951

Karmelarz
kupię tanio walce na dropsy wlo-
sennie i jagódki. Oferty z ceną
ewentl. wzorem cukierków do A-
gencji Kurjera Trzemeszno.
nw 3 854-5

Znaczki
polskie Port Gdańsk kupuje Wit-
kowski. Przecznicza 7.
zdw 40 968

Złoto
srebro, brylanty kupuje Zygmunt
Kutzner. św. Marcin 50.
zdw 40 962

Dzierżawy
kilka gospodarstw
dla poważnych reflektantów po-
szukujemy 300-2 000 mórg. „Spół-
dzielnia Osadnicza“ Poznań, A-
leje Marcinkowskiego 17a. III.
zdw 40 872-3

Maszyny
do szycia rozmaite zepsute i sta-
re kupuję naprawę przyjmuje
Marszałka Focha 176 (podwórze)
zdw 40 750-1

Dla Amerykaninów
z gotówką 3-30 000
dolarów
poszukujemy gospodarstw celem
kupna lub dzierżawy, od naj-
mniejszych do największych
„Spółdzielnia Osadnicza“ Po-
znań, Aleje Marcinkowskiego 17a
III. zdw 40 874-5

Aparat
fotograficzny 10x15 podwójny.
wyciąg kupię Oferty Kurjer
zdw 39 599 600

Szukam
kupna domu z wolnym mieszka-
niem lub małej wille 5-6 pok.
albo mieszkan. wprost od gospo-
darza dzierżawę do 2 lat zgóry. w
Poznaniu lub okolicy. Zgłosze-
nia Schachtmeyer. ul. Jasna 13.
II. ptr., lewo. zdw 40 928

100
krzesel do kina, używanych, kupię.
Oferty Kurjer zdw 40 880

Teren
na peryferiach blisko tramwaju
pod budowę dwóch domków po
przystępnej cenie kupię zaraz.
Zgłoszenia Kurjer zdw 41 023

Motor - dynamo
110 volt około 8 koni, wolne obroty
poszukuje. Oferty Kurjer
zdw 40 889

6 KAMIENICZ

Kamienice
w śródmieściu dochód 5.500 zł, ce-
na 53.000 zł sprzedam Zielke. Gen.
Umińskiego 7a. zdw 39 774

Kamienica
przy ul. Dąbrowskiego, 15 okaj-
torów, dwa składy, wjazd,
czynsz obecny 13.200 zł rocznie,
wolne 4 pokoje kuchnia, cena
110.000 zł, wpłaty 35.000 zł resz-
ta do 4 lat. Spieszenie zgłoszenia
„Pawilon“ ul. Marszałka Focha
15, tel. 62-80. zdw 40 233

Kupię
kamienice w Poznaniu, dobrze
procentująca, wpłaty 25.000,
ewtl. więcej Zgłoszenia Kurjer
zdw 40 740

Kamienice
Bydgoszczy komfortowa, dochód
roczny 22 000. Cena 210 000 spr-
zedam. Dutkiewicz, Poznań, Chwa-
liszewo 70. zdw 41 005

Dom wydzierżawię
lub sprzedam
z powodu wyjazdu wydzierżawię
dom miesiąc powiatowem. Po-
morsze w rynku, wolnym sklepem
2 oknami wystawowymi, 15 x 7
mtr., nadający się do każdej bran-
ży. Do dyspozycji jeszcze 2 po-
koje kuchnia, 4 pokoje kuchnia,
prócz mieszkań zajętych przez lo-
katorów. W całym domu urza-
dzenie elektryczne, gazowe, la-
zienki itd. Dzierżawa płatna
zgóry na czas dzierżawy 3-5 lat.
Pożądane zabezpieczenie gwaran-
cyjne. Wskaże Kurjer zdw 40 887

Kamienica
gmach czteropiętrowy, centrum
Poznania, dochód 22 000, cena
220 000, wpłaty 100 000 reszta na
dodatkowych warunkach sprzedam
„Komis“, Sew. Mielżyńskiego 28.
zdw 40 969

Kamienice
centrum Poznania, dochód roczny
24 980. Cena 250 000. Zgłoszenia
Dutkiewicz, Chwaliszewo 70.
zdw 41 010

Kamienice
kupię w Poznaniu składem,
wpłaty 42.000 zł. Pośrednictwa
niewykluczam. Szczegóły uprasz-
dam. Oferty do Kurjera Pozn.
pod 1779

Kamienice
III. piętrowa, 3 składy, mieszka-
nia 3, 2 pokojowe sprzedam przy
wpłacie 30.000 zł, reszta hipote-
ka, pośrednicy wykluczeni. Zgło-
szenia Kurjer zdw 40 181

Kupię
dom w Poznaniu Wpłacie gotów-
ka 100 000 zł. Warunek wolne
4-5 pokojowe mieszkanie. Zgło-
szenia Kurjer zdw 40 891

7 PIENIADZ

Po 15%
5-10.000 dolarów dam na I. hypo-
tekę kamienicy Oferty Kurjer
zdw 39 666

5-6.000 zł
poszukuje celem powiększenia
przedsiębiorstwa za dobrem pro-
centem i pewną gwarancją. Łaskawe
Oferty pod zdw 40 272

Wspólnika
do założenia fabryki nowoczes-
nych aparatów reklamowych po-
szukuje. Oferty Kurjer
zdw 40 552

30.000 zł
na pierwszą hipotekę kamienicy
Poznaniu wypożycz. Dokładne
proponuje. Kurjer zdw 40 598

Poszukuję
wspólnika (wspólniczki) do naby-
cia gospodarstwa 120 morgowego
z kapitałem 8 tys. złotych. Oferty
Kurjer zdw 40 675

400-500 zł
wysoki procent, poszukuje wdo-
wa, pianina, mieszkanie własne.
Kurjer zdw 40 731

10.000
zł i więcej mieszkanie posia-
dam, proszę propozycje przemy-
słowo-handlowe ewtl. wspólni-
ctwo. Oferty Kurjer zdw 40 701

Dla
nowo otwierającego się składu
konfekcji damskiej w bardzo
dobrej dzielnicy Poznania poszukuje
wspólnika lub wspólniczki Oferty
„Par“, Aleje Marcinkowskiego 11
pod nr. 55.492. Pw 4640-55.492

200 zł
pożyczki poszukuje na 3 miesią-
ce. Gwarancja zapewniona. Of-
erty Kurjer zdw 40 827

Pożyczki
10 000 zł szukam, dam pewną
gwarancję i dobry procent. Zgło-
szenia do Kurjera zdw 40 927

Wspólnika
z dorobka samochodowa i cośkol-
wiek gotówki na prowincję po-
szukuje. Oferty Kurjer
zdw 41 015

20-40.000 zł
poszukuje na hipot. pierwszorzęd.
kamienicy w Poznaniu. Zgłoszenia
do Kurjera Pozn zdw 41 053

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
5 pokojowe z łazienką światło
elektr. gaz I piętro zaraz w Ra-
wiczu do wynajęcia Zgłoszenia
J. Kulawska. Rawicz, ul. 17 St-
cznia 536 zdw 39 569

Mieszkanie
2 pokoje kuchnia Dzierżawa 3
lata zgóry, miesięcznie 150 Ad-
ministratorka. Baranowska (Pro-
sna) 17 zdw 39 576

Mieszkanie
7 pokojowe, kuchnia, 2 balkony,
duży hol, pierwsze piętro, w wili
w ogrodzie, nadające się dla
weterynarza etc., w mieście 3
tysiące mieszkańców do wynają-
cia. Komunikacja dogodna. —
Zgłoszenia do Kurjera
zdw 40 994

Odstąpię
ładne dwa pokojowe mieszkanie
z meblami, łazienką i balkonem za
gotówkę 7 000 zł. Adres wskaże
Kurjer zdw 40 404. Pośrednicy
wykluczeni.

Mieszkania
3 i 2 pokojowe w nowym domu
wprost od gospodarza za czyn-
szem zgóry Focha 121.
zdw 40 419

Odstąpię
zgoda gospodarza 4 ewtl. 5 pok.
wygodny piętrowy IV od 15. w zrl.
1 10. okolicach Górnej Wildy.
Pośrednicy wykluczeni. Oferty
Kurjer zdw 40 496

Mieszkanie
5 pokojowe wspaniałe, słoneczne,
rynku pod Poznaniem, dogodna
komunikacja, cena 130 zł miesię-
cznie. Oferty Kurjer
zdw 40 361

Mieszkanie
4 pokoje kuchnia oraz pokój dla
dziewczyny z meblami z powodu
wyjazdu, ulica Mickiewicza 3,
piętro odstąpię za zezwoleniem
gospodarza za 15 000 złotych. Of-
erty Kurjer zdw 40 487

Mieszkanie
6 pokoi z komfortem w nowo-
wybudowanej wili w najlepszym
położeniu Solacza zaraz wprost
od gospodarza do wynajęcia. Zgło-
szenia upraszam tylko od re-
fleksantów (fatygą pośredn. zby-
teczna) do Kurjera zdw 40 644

Skład
14 pokoje w centrum miasta na-
dający się na każdą branżę bez
odstępstwa zaraz do oddania
Zgłoszenia do Kurjera Poznań-
skiego zdw 40 704

Sprzedam
4 pokojowe mieszkanie z kuchnią
meblami w tem czynsz za 1/4 ro-
ku, cena 6.000 zł, zdatne na bio-
ro. parter. Wielka. Oferty Kur-
jer zdw 40 651

Mieszkania
1 2 3 4 5 6 8 pokojowe za
dzierżawę, niejedne z meblami
odda „Komis“, Sew. Mielżyń-
skiego 28 zdw 40 586

Willa
w Solaczu 6 pokoi i ogród zaraz
do wynajęcia, warunek 10 000 zł
na dwa lata zgóry wprost od go-
spodarza. Zgłoszenia z podaniem
zawodu Kurjer zdw 40 721

Mieszkanie
3 pokoje, hol, kuchnia, łazienka,
meblami, 6.500 złotych odstąpię
zezwoleniem gospodarza. Kurjer
zdw 39 946

Mieszkanie
5-cio pokojowe, komfortowe w
Debcu od 15. 10. 29 wprost od
gospodarza do wynajęcia. Adres
wskaże Kurjer zdw 40 701

Mieszkanie
2 pokoje kuchnia 2 x pokój i ku-
chnia za dzierżawę rok zgóry.
Zgłoszenia Chwaliszewo 64. reszta
urajca. zdw 40 767

Mieszkania
1. 2. 3. 4 pokojowe za dzierżawę
wskaże „Fratu“, Kozia 21.
zdw 40 948

Gospodarz
wydzierżawi zaraz 2 pokoje z
kuchnią, dzierżawa zgóry. Po-
znań Wschodni, ul. Smolna 9.
zdw 40 946

Mieszkanie
3 pokojowe kuchnia za dzierż-
awę 1 000 zł lub 2 pokojowe, ku-
chnia 800 zł Czech. Paszczyk-
wo. zdw 40 977

Kilka 2 pok. mieszkań
od października wydzierżawię po
135 miesięcznie, dwa lata zgóry.
Zgłoszenia: administrator, Kret-
ta 24. zdw 40 820

Za pożyczkę
1 000 zł dostarczę mieszkanie 1-2
pokoi (gwarancja). Oferty Kur-
jer zdw 40 328/9

Mieszkania
4 pokoje kuchnia 4 000 w śródmie-
ściu, 3 pokoje kuchnia 2 500, 2
lata dzierżawy, przedmieście,
Szczepański, Wierzbicice 30, par-
ter, lewo. zdw 40 916

Mieszkania
poleca „Informator“, Ratajczaka
15. zdw 40 919

3
pokoje komfortowe, objęcie 6.000,
wskaże „Nowość“, św. Woj-
ciech 2. zdw 40 862

9 SZUKA MIESZK

Poszukuję
mieszkania 2-3 lub 4 pokoje z
wygodami. Czynsz płacę zgóry
za 2-3 lata Oferty Kurjer
zdw 38 600

Mieszkania
2-3 pokojowe z łazienką poszu-
kuje w dobrej dzielnicy. Zapłać
odstępne lub czynsz zgóry. Oferty
Kurjer zdw 39 957

5.000 zł
czynsz zaplać zgóry za miesz-
kanie 3 pokojowe Oferty Kurjer
zdw 40 416

Poszukuję
mieszkania 4 pokojowe kuchnia
przynależności wprost od gospodar-
za z gotówką zgóry. Oferty
Kurjer zdw 40 816

Pokoju
z kuchnią lub większym pokojem
poszukuje bezdzietne małżeństwo
wprost od gospodarza za rocz-
nym czynszem zgóry. Zgłoszenia
Kurjer Pozn zdw 40 315

Poszukuję
mieszkania bezdzietne małże-
ństwo 1 rok zgóry dzierżawa. Of-
erty Kurjer zdw 40 703

Mieszkania
2-3 pokojowe poszukuje u-
rzednik bankowy wprost od go-
spodarza. Czynsz zgóry za 2 la-
ta. Oferty Kurjer zdw 40 650

Stolarz
inwalida, obejmie administrato-
rstwo z reperacjami. Zgłoszenia
Kurjer zdw 40 683

Bezdzietne
małżeństwo szuka pokój umeblo-
wanego z urządzeniem kuchni u
samotnej osoby. Oferty Kurjer
zdw 40 679

Mieszkania
3-4 pokoje poszukuje od właścici-
ela. Oferty Kurjer zdw 40 633

Poszukuję
komfortowego mieszkania 3-4
pokojowego, zaplać trzyletni
czynsz. Oferty Kurjer
zdw 40 632

Mieszkania
3-4 pokojowe z meblami lub
bez w czystym domu poszukuje.
placę gotówką. Oferty Kurjer
zdw 40 631

Mieszkanie
2 lub 3 pokojowe z komfortem w
Jeżycach wprost od gospodarza
poszukuje za odstępem i dzierż-
awą za 1 lub 2 lata zgóry. Oferty
Kurjer zdw 40 684

Mieszkania
4 pokojowe od gospodarza po-
szukuje. Matejki 55, trzebie pie-
tro, lewo. zdw 40 624

Prof.
gimn. bezdzietny, poszukuje od
zraz lub później wprost od go-
spodarza 3-4 pokojowe mieszka-
nie z komfortem. Oferty Kur-
jer zdw 40 613

2-4
pokojowe mieszkania poszukuje
młode małżeństwo wprost od
gospodarza Zgłoszenia do Kur-
jera zdw 40 604

Poszukuje
portjerstwa z mieszkaniem. Of-
erty Kurjer zdw 40 698

Bankowiec
żonaty poszukuje 1-2 pokojowe-
go mieszkania ewentl. pobliżu
Poznania, dzierżawa zgóry. Oferty
Kurjer zdw 40 748

Mieszkanie
4 pokoje, bliżej centrum, wprost
od gospodarza poszukuje. Oferty
Kurjer zdw 40 758

Mieszkanie
3 pokoje, dzielnica obojętna, po-
szukuje wprost od gospodarza. —
Zgłoszenia Kurjer zdw 40 757

Od gospodarza wprost
wynajmie młode, bezdzietne mał-
żeństwo 2 pokoje z kuchnią od 1.
względnie 15. 10. 29. za opłatą
jednoroczną, umiarkowanego
czynszu. Oferty Kurjer
zdw 40 787

Tylko od gospodarza
poszukuje od 1. względnie 15. 10.
29. 2 pokoi z kuchnią młode, bez-
dzietne małżeństwo za miesięcz-
ną dzierżawę do 100 zł. Oferty
Kurjer zdw 40 788

Mieszkania
1 lub 2 pokojowe z kuchnią po-
szukuje placę czynsz do dwóch
lat zgóry. Zgłoszenia Kurjer
zdw 40 829

Mieszkania
jedno lub dwupokojowe z ku-
chnią od gospodarza poszukuje.
Czynsz zgóry według umowy. Of-
erty Kurjer zdw 40 933

Portjerstwa
szuka solidna wdowa. Zgłosze-
nia Kurjer, Stary Rynek rw 6518

Poszukuje
4 pokoi z łazienką, I. w śródmie-
ściu, czynsz na dwa lata zgóry.
Zgłoszenia Kurjer zdw 40 804

Mieszkania
dwa lub więcej pokojowe po-
szukuje b. dobra rodzina zaraz
lub później. Oferty Kurjer
zdw 40 852

Poszukuje
mieszkania bezdzietne małże-
ństwo, 1 rok zgóry dzierżawa. —
Agencji wykluczeni. Oferty Kur-
jer zdw 40 703

Mieszkanie
o dużej pokoiu i kuchni w Jeży-
cach zamienie na dwa lub trzy
pokoje z komfortem za dopłatą i
dzierżawą na 1 lub dwa lata zgó-
ry Oferty Kurjer zdw 40 851

**10 ZAMIANA
MIESZKANIA**

Zamienie
2 pokoje kuchnia na 3-4 przy
św. Marcynie lub Ratajczaka z
dopłatą. Oferty Kurjer
zdw 39 558

Zam

Wynajem
dla dwóch pań (pensjonarek lub studentek) pokój z dobrym utrzymaniem od 1. lub 15. 9. Portepian w domu. Zapewniona opieka rodzicielska. Własna pościel. Pożyczona Maria Kozłowska. Ratajczaka 15. I. zdw 40 890

Mieszkanie
pokoje wynajmujące. Hotel Francuski. zdw 40 605

Pokój
wynajm od 1 października w śródmieściu widny, słoneczny z elektrycznym oświetleniem, wejście z przedpokoju, z prawem korzystania z łazienki. Pięknym ogłoszenia Kurjer Poznański zdw 40 745

Pokój
kulturalnemu małżeństwu używaniem kuchni wynajm. Spokojna 29. wejście brama, parter, front. zdw 40 747

1 pokój
1 łóżko, 1 pokój 2 łóżka, elektr. tylko panom. Matejki 66. III. I. zdw 40 742

Pokój
dla 2 spokojnych pań ul. św. Czesława 13. II. prawo. zdw 40 739

Pokój
do wynajęcia. Wielkie Garbary 33. przy ul. Wielkiej IV., prawo. zdw 40 737

Pokój
wspólny panu. Szamarzewskiego 34. w podw., lewo. III. I. zdw 40 727

Pokój
dla dwóch osób lub małżeństwa wynajm. Maleckiego 35. II., lewo. zdw 40 762

Inteligentne
panienki na wspólny pokój. — Wielkie Garbary 21. Filarska. zdw 40 755

Pokój umeblowany
frontowy eventl. z używaniem fortepianu do wynajęcia. Strzelecka 6. wysoki parter, Kiełczewska. zdw 40 759

Pokój
balkonowy frontowy z osobnym wejściem do wynajęcia zaraz lub od 1. 9. 29. Szamarzewskiego 32. III. pr., front, lewo. zdw 40 780

Debrze
umeblowany front, pokój od 1. 9. do wynajęcia. Wielkie Garbary 50. II. lewo. zdw 40 781

Pokój
z całym utrzymaniem dla pań do wynajęcia. Dąbrowskiego 2. III. prawo. zdw 40 786

Pokój
do wynajęcia. Kwiatowa 10. I. prawo. zdw 40 771

Pokój
wynajm. panu. Grobla 6. podwórzu. lewo. I. prawo. zdw 40 770

Przyjmę
pana na wspólny pokój od 1. 9. 29 r. ul. Wielkie Garbary 13. IV. pr., lewo, front. zdw 6507

Pokój
dla pań Pawlicki, Stary Rynek 43, II. piętro, w podwórzu. r. w 6506

Próżny
pokój do wynajęcia. obszerny, suchy, jasny, ciepły. Reflekt. się na starsze panie z intel. Oferty Kurjer jw 2437

Ładny
czysty pokój lepszej osobie, ewentualnie małżeństwu wynajm. Półwiejska 24. VI., lewo. zdw 40 942

Pokój
dwóm inteligentnym panom lub małżeństwu. Marszałka Focha 41. III., lewo. zdw 40 952

Pokój
umeblowany zaraz. Wielka 8. wchód z Szewskiej 1. III., prawo. zdw 40 953

Pokój
z używaniem kuchni oddam. Napieralski, Maleckiego 31/32. II. zdw 40 947

Panienki
inteligentnej na wspólny pokój od 1. 9. Zgłoszenia 7—8 wieczorem, ul. Marii Magdaleny 1. II. piętro, lewo. zdw 40 949

Pokój
umeblowany, słoneczny, elektryczność, spokojnemu inteligentowi do wynajęcia. Kwiatowa 6. III., lewo. zdw 40 964

Pokój
panom utrzymaniem. Wrocławska 13. IV., prawo, front. zdw 40 959

Pokoje
wspólne wynajm. Gwarna 8. III., prawo. zdw 40 881

Frontowy
słoneczny, umeblowany wynajm. inteligentnemu panu od 1. 9. — Półwiejska 13. II., lewo. zdw 40 800

Pokoje
przyjeźdnym (stałe) utrzymaniem (bez). Półwiejska 2. III., prawo. zdw 40 931

Przyjmę
panienki kształcące się, utrzymanie dobre, opieka staranna, fortepian. Oferty Kurjer zdw 40 930

Gimnazjastów
przyjmę na stancje, opieka, pomoc w nauce zapewnią. Polaczk, Podgórną 14. zdw 40 975

Pokoik
wynajm. Wszystkich Świętych 3. II., prawo. r. w 6513

Balkonowy
pokój zaraz wynajm. Chronik, Zielona 7. III. zdw 40 744

Pokój
wspólny dla małżeństw wynajm. ul. Niegolewskich 16. IV. zdw 40 970

Umeblowane
piękne pokoje wynajm. Sołacz, Mazowiecka 5. zdw 40 973

Pokój
2 panienkom lub małżeństwu bezdzietnemu. Polna 3, boczny dom, II., lewo. zdw 40 806

Pokój
do wynajęcia dla przyjeźdnych. Ul. Grunwaldzka 30. Sobik. zdw 40 805

Pokoik
oddam z utrzymaniem kuchni z wypożyczeniem 500 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 976

12 SZUKA POKOJU

Umeblowanego pokoju
absolutnie niekrepującego, najchętniej z wejściem z klatki schodowej poszukuje ziemianin. Zgłoszenia Kurjer zdw 39 974

Inteligentna
skromna pani poszukuje sympatycznego pokoju z pościelą. Oferty z ceną Kurjer zdw 40 398

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje pokoju z używaniem kuchni. Oferty Kurjer zdw 40 252

Dla małżeństwa
pokój umeblowany lub próżny z używaniem kuchni. Czynsz za pół roku z podaniem warunków. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 697

Pani
szuka skromnego spokojnego pokoju. Oferty Kurjer zdw 40 702

Pani
na stanowisku poszukuje pokoju umeblowanego na Wildzie od 1. 9. 29. (pościel własna). Zgłoszenia do Kurjera zdw 40 686

Pan
z własną pościelą, poszukuje pokoju od 1. 9. w cenie 30 zł. Najchętniej okolica Starego Rynku. Łaskawe oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 40 648

Pokoju
umebl. z utrzymaniem lub bez poszukuje panienka, okolica św. Marcina lub Fr. Ratajczaka. Spieszne zgłoszenia Kurjer zdw 40 658

Młode
małżeństwo szuka pokoju umeblowanego. Oferty Kurjer zdw 40 623

Pokoju
próżnego z używaniem kuchni w śródmieściu zaraz poszukuje bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer zdw 40 621

Pokoju
czysto umeblowany z całym utrzymaniem, cena 125—135 zł. Okolica Łazarz lub Jeźyce, szuka pan od 1. 9. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 40 738

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje pokoju z używaniem kuchni w śródmieściu w spokojnym domu. Oferty Kurjer zdw 49 718

Poszukuje
pokoju na Wildzie od 1. 9. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 752

Małżeństwo
poszukuje pokoju częściowo umeblowanego, czynsz 300 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 776

Małżeństwo
poszukuje pokoju większego lub 2 mniejszych z używaniem kuchni w okolicy Jeźyc. Oferty Kurjer jw 2427

Pokoju
umeblowanego z utrzymaniem poszukuje spokojny pan. Oferty „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod 34.225. Pw 4642-34.225

Dwie
panienki poszukują pokoju umeblowanego lub próżnego tylko w śródmieściu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 40 991

Kupiec
z żoną poszukuje ładnego dużego pokoju przy placu Wolności lub placu Nowomiejskim od 1. 9. 29. możliwe raz na dzień, używaniem kuchni. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 990

Dwie
urzędniczkę państw. poszukują wspólnego pokoju umebl. najchętniej śródmieściu. Spieszne zgłoszenia Kurjer zdw 40 925

Poszukujemy
umeblowanych pokoi dla stałych, także przyjeźdnym. Zgłoszenia bezpłatne. „Informator”. Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo). zdw 40 918

Pokoju
niekrepującego, wygodnie umeblowanego, poszukuje na stałe ziemianin, średnim wieku, u osoby samotnej, inteligentnej. Oferty Kurjer zdw 41 038

Panienka
inteligentna szuka pokoju z fortepianem od 15. 9., najchętniej okolicy ul. Jasnej, Wodna 8. — Stow. św. Zyty. zdw 40 804

Pokoju
skromnego przy inteligentnej rodzinie poszukuje panienka. Zgłoszenia Kurjer zdw 41 034

Poszukuje
małego solidnego pokoju w okolicy Wrocławskiej. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 996

150 zł
zapłać miesięcznie za duży pokój telefonem parkietem centrum na stałe. Kurjer zdw 40 987

13 LOKALE

Skład
w śródmieściu ładny w dobrym biegu, bardzo dobre położenie, z powodu objęcia większego przedsiębiorstwa do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 39 113

Stajnia
do wynajęcia (Lazarz). Zgłoszenia Oredownik zdw 40 406

Ubikacja
dla koloździa do wynajęcia (Lazarz). Zgłoszenia Oredownik zdw 40 407

Poszukuje
składu cukierków wzgl. ubikacji nadającej się na to branżę. Oferty Kurjer zdw 40 083

Skład
okolica obojetna potrzebny zaraz Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera zdw 40 523

Ubikacje
nadające się na składnice lub warsztat przy ul. Przemysłowej zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia tel. 78-49 zdw 40 659

Biurowe
duży pokój parter, front, centrum miasta do wdzierżawienia. Adres wskaże Kurjer zdw 40 644

Sklepu
poszukuje w podwórzu lub od frontu na składnice w centrum lub na Jeźycach uprasza się o podanie ceny wraz z adresem do Kurjera zdw 40 673

2—3 pokoje
ewtl. z kuchnią na biura w śródmieściu za czynszem miesięcznym poszukiwane. Oferty z ceną do Kurjera zdw 40 667

Poszukuje
pokoju umeblowanego na spokojne biuro przy ruchliwej ulicy. Zgłoszenia z warunkami Kurjer zdw 40 719

Lokale
biurowe, ubikacje przemysłowe poleca, także poszukuje, „Informator”. Ratajczaka 15, zdw 40 921

Skład
bielizny, centrum Poznania, poważnym reflektantem sprzedam. Oferty Kurjer zdw 40 944

Szukam
składnicy w podwórzu lub sutereny suchej i widnej. Kasperki, Półwiejska 10, telefon 41-85 zdw 40 885

Stajnia
do wynajęcia (Lazarz). Zgłoszenia Kurjer zdw 40 406

Ubikacja
dla koloździa do wynajęcia (Lazarz). Zgłoszenia Kurjer zdw 40 407

Ubikacja
mniejsza, podwórzu, jasna na parterze na składnice w górnej części zaraz potrzebna. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera zdw 40 884

14 DZIERŻAWY

Obszerne
mieszkanie śpiżniczynie zajmowane przez Rolnika, wdzierżawi od 1 października r. b. lub sprząda Spółdzielczy Bank Nadnotecki w Chodzieży. Pw 1726 052-3

2 składy
w nowowybudowanym budynku, narożnikowy w dobrym mieście, jeden z 2 wystawowymi oknami i 3 ubikacjami, drugi jedno wystawowe okno i 3 ubikacje. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 300

Kino Teatr
kompl. urządzony bez odstępstwa zaraz tania do wdzierżawienia. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego. Gniezno 372. nwp 3341

W Jarcinie
poszukuje dzierżawy składu z mieszkaniem, nadającego się na składnice maki. Oferty Kurjer Poznański zdw 40 614

Plac
1400 kw. mtr., przyległe mieszkaniu, stajnie, szopy, nadające się na każde przedsiębiorstwo sprzedam lub wdzierżawie na kilka lat. Zgłoszenia Chwaliszewo 64, restauracja. zdw 40 766

Skład
z mieszkaniem 3 pokojowym, nadającym się specjalnie dla fryzjera lub innej branży. Chojacka, Leszno, Osiecka 75 zdw 41 059

1 LETNISKI

Poszukujemy
blisko dworca są pokoje do wynajęcia. Willa Trud zdw 39 691

Letnisko
willa Bosfor jezioro Łódki, plaża, tenis, park, telefon, całodziennie utrzymanie 8 zł. Adres Batorowo, p. Tarnowo Podgórne. Dojazd Dąbrowskiego 58 autobus. Od 15 sierpnia wolne pokoje. zdw 37 653

Zakopane
pensjonat „Mili”. Chramcówki przyjmując tylko zdrowych — cenę przystępnie. nwp 3250

Letniska
poszukuje w lesie na 4 tygodnie pokoju z utrzymaniem z podaniem ceny, zgłoszenia do Agencji Kurjera Poznańskiego w Swarzędzu zdw 3346

Zakopane „Januszek”
ul. Chałubińskiego pensjonat Wandy Rychlickiej z Poznania. Najzdroższe, położenie, rozległy park świerkowy. Pokój ładny z wykwintnym utrzymaniem, wreszcie 8.50 zł. zdw 39 611

Letnisko
blisko Poznania przyjmie gości na wreszcie z utrzymaniem 5.50 dziennie. Mechowo, p. Kobylnica. zdw 40 768

Letnisko
uroczo położone przy lesie i wodzie z pełnym dobrem utrzymaniem 6 zł dziennie zaraz 2 pokoje do Jdania Hevdzik Miedzychód Wschód, rybolstwo, Bielsko. zdw 40 831

16 OSOBISTE

Oczekuje
teraz wtorek przed południem 11.30 koło kościoła napewno. K. Z. zdw 40 801

2. ZGUBY

Zgubiłem
książkę wojskową, wystawioną przez P. K. U. Inowrocław Franciszek Waraksa, ul. św. Wojciecha 26/7. zdw 40 346

Wykaz
osobisty na nazwisko Mieczysław Ziembek, Poznań, zaginął. zdw 40 567

22 ROZMAITE

Prace garncarskie
Wszystkie prace garncarskie — (zdrukskie) także i całe budowlę wykonuje solidnie Związek czeladzi garncarskiej. Zgłoszenia — Wolff, Dąbrowskiego 64. zdw 40 145

Każda elegancka pani
ubiera się tylko w salonie m. Kresowianka, sw. Marcin 16/17, wejście litera F. Dla pp. urzędniczkić doznaje warunki. bpw 528

Dyetyczne sanatorium
Dra St. Domańskiego w Olchowcach p. Sanok otwarte cały rok Hydroterapia — Elektroterapia z uwzględnieniem ginekologii i położnictwa (Choroby płucne wykluczone Góry — las — rzeka) dw 6357

Pończochy jedwabne
po cenach fabrycznych — wielki wybór — bielizna damska i męska bardzo tania. Naprawiamy oczka przy jedwabnych pończochach w 3 dniach. Jan Lewandowski — Dąbrowskiego 54. dw 1026

Akuserka
Kleinwächterowa w Poznaniu, centrum miasta, ul. Rom. Szymańskiego 2, pierwsze piętro, lewo, drugi dom od pl. Świątokrzyskiego. zdw 40 420-1

Wszystkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterii wykonuje sumiennie tania firma F. Terkowska plac Wolności 13 (policjantami) Pw 1726 052-3

Robótka ręczna
rysuję po cenach umiarkowanych Jankowska Stary Rynek 48 II bpw 534

Projekt
kosztorys i obliczenia statyczne budowli wykonana szybko i tania. Bystrzyński, Górna Wilda 38 u Nowakowskich. zdw 39 573

Fryzjerka
przyjdzie w dom Łaskawe oferty Kurjer zdw 40 345

Poszukuje
dzierżawy restauracji lub kawiarni względnie przystawie jako wspólnik. Dokładne oferty Kurjer Poznański pod 47161

Suknie
wykonuje w 24 godzinach Salon M. Zofia, Bukowska 1. II. p. Nowy Gmach P. K. O. zdw 39 101

Gabinet Kosmetyczny
Piekiary 18, I. p. Masaż twarzy i głowy, staranne i higieniczne wykonanie. Masaże odtuszczenia, maski, wszelkie zabiegi wchodzące w zakres nowoczesnej racjonalnej kosmetyki. bpw 553

Żaluzje
naprawiam i wykonuję oraz wszelkie prace stolarskie. Poznań, Kantaka 5. Gloger. zdw 40 730

Kto
pożycz 200 zł. Procent udziela fortepianowej. Fortepian do ćwiczeń. Kurjer zdw 40 660

Dziwczynę
ładną i zdrową 6 tygodniową oddam za własne. Oferty do Kurjera zdw 40 700

Złoczenie i polichromje
nowych i starych jłtarzy figur mebli, ram i t. d. oraz konserwacje antycznych przedmiotów wykonuje najtaniej i pod gwarancją Art. Zakład malarsko-pozłotniczy S. Kwissa Poznań, Woźna 18, telefon 23-08. Liczne świadectwa za wykonane prace. rw 6272

Szyje
tania gustownie podług najnowszych żurnali. Krawcowa Kowalska, Sew. Mielżyńskiego 1. II. tel. 51-15. rw 648

Piece
kapielowe, renowuje tania i pod gwarancją. Waligórski, Matejki 11. zdw 40 629

Tapicer
naprawia kanapy, leżanki, Wiśniewski, Prusa 18. jw 2440

Dziecko
roczne, zdrowe oddam na wychowanie li tylko w bardzo dobre ręce. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 890

Koncesje
posiadając, umieszczę w dobre prosperującej restauracji lub cukierni. Spieszne zgłoszenia pod „Koncesja” do „Par”, Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 4650-63.837

Najpiękniejsze obrazy najtaniej
tylko w firmie Witold Lewowski Wrocławska 36 specjalność oprawa obrazów. bpw 719-20

Biuro procesowe
Poznań, Podgórną 7, załatwia wszelkie sprawy, porad prawnych udziela darmo. zdw 41 031-2

Tania
oprawa obrazów, szklarnia budowlana, pokrywanie i naprawy dachów szklanych. K. Stoński, św. Marcina 14. zdw 40 984-5

Obiady
smaczne i tania Polaczk, Podgórną 14. zdw 40 974

Futra
damskie i męskie wszelkiego rodzaju przerabia się podług najnowszych modeli, wykonanie pierwszorzędne i tania, poleca się skóry futra po cenie konkurencyjnej, olbrzymi wybór W. Król, likiewicza, ul. Podgórną 6. Telefon 58-87 zdw 40 814

Tapicer
Lewicki, Grobla 4, naprawia materace 3., leżanki 4., zdw 40 936-7

Tapicer
Czujevicz, Matejki 11, naprawia materace 4, leżanki 5 zł. zdw 40 900

Mam
skład na prowincji kto da towar w komis. ew. jako wspólnik są motny? Oferty Kurjer zdw 41 012

Pralnia - prasownia
przyjmuje wszelkiego rodzaju bielizny do prania, prasowania po najniższych cenach Poznań, Piękary 3. bpw 557

22 OZENKI

Pragnę
poznać pana na dobrym stanowisku o prawym charakterze do lat 32 w celu matrymonjalnym. Jestem blondynka, lat 22, miła, muzykalna, posiadam mieszkanie 3 pokojowe i cokolwiek gotówki Łaskawe zgłoszenia nie anonimowe możliwe z fotografią proszę skierować do Kurjera pod zdw 59 220

Wyższy
urzędnik państwowy na kierowniczym stanowisku, wdowiec bezdzietny szuka żony panny lub wdowy bezdzietnej w wieku 30—40 lat inteligentnej religijnej, gospodarnie. Majątek niekonieczny. Pośrednictwo krewnych miłe widziane. Oferty z fotografią, którą się zwraca, uprasza się do Kurjera zdw 40 268

Kierownik litograficzny
Wielki, lat 29, szlachetny, praw charakteru, energiczny pozna c. r. k. lub krewniaczki właściciela tej branży w celu matrym. Oferty proszę złożyć do Kurjera zdw 39 721

Dozgonnej
towarzyski życia posiad. jakkolwiek skład lub restauracja, szuka na tej drodze wdowiec przemysł bez nałogów 50 wieku z c. r. k. która ukończyła wyższą szkołę. Sprawa traktuje poważnie. Oferty Kurjer zdw 39 249

Wdowiec
rzemieślnik, lat 46, posiadam mieszkanie 3 pokoje i zakład do pracy szuka zdrowej dobrej miłej i spokojnej żony Panny lub wdówk do lat 40, zamożna racza z zaufaniem złożyć oferty do Kurjera zdw 40 602

Kawaler
lat 28, ciemnobłondyn, wysokiego wzrostu na samodzielnej posadzie w mieszkaniu poszukuje panny przystojnej celem najkrótszego ożenku. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 40 743

Poste - Restante
St. W. 100, Poznań — Poczta, poczta nie przyjmuje, proszę o podanie adresu do ekspedycji Kurjera Pozn. pod zdw 40 772

Kierownik
szkoły na stałej posadzie blondyn, lat 31 mający zdrowe zapewnienie na życie posiadający 5000 zł. poszukuje ta droga towarzyski życia możliwie brunetki z lepszej rodziny do lat 26. Pannie, posiadające cokolwiek majątku zechcą przesłać zgłoszenia wraz z fotografią do Kurjera zdw 40 694. Cel matrymonjalny.

Kupiec
lat 25, wysoki, wzrostu poszukuje znajomości panienki od lat 18—23 w celu matrymonjalnym. Dla wspólnego dobra z cokolwiek majątkiem. Zgłoszenia z fotografią, którą zwracam Rzecz traktuje poważnie, pośrednictwo krewnych miłe widziane. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 40 685

Brunetka
sympatyczna, przystojna, inteligentna z zamążpójaniem do kupiectwa, lat 31, ładna wyprawa, lecz bez majątku ma zamiar wyjść zamaż. Panowie zechcą złożyć oferty z fotografią do Kurjera zdw 40 636. (Korespondencja w niemieckim.)

Młoda
dystygnowana wykształcona panna, z najlepszej sfery, posiadająca wyprawę szuka znajomości kulturalnego pana na poważnym stanowisku celem zamążpójania. Kurjer zdw 40 724

Pani
Wielkopolanka, z najlepszej towarzyszywa przystojna, wykształcona, gospodarna, posiadająca wyprawę, zawsze znajomości celem zamążpójania z starszym kulturalnym, zamożnym panem, także obokrajowcem, na poważnym stanowisku Kurjer zdw 40 723

Mistrz obuwiczny
kawaler, lat 44, posiadający przy ulicy Szewskiej 9, składzik, poszukuje znajomości panny lub wdowicy, która by dopomogła do otwarcia solidnego magazynu obuwia. Cel matrymonjalny. Oferty proszę do Kurjera zdw 40 717

Pani
w średnim wieku, z mieszkaniem szuka znajomości pana, cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 40 756

Przystojna
inteligentna panna, lat 27, posiadająca 20.000, wyprawę, poszukuje znajomości, najchętniej urzędnika na stałym stanowisku, cel matrymonjalny. Zgłoszenia biuro „Wanda”, Fabryczna 35 a, IV zdw 40 790

Przystojna
blondynka o zdrowych zasadach posiadająca 2 pokojowe mieszkanie, pragnie poznać pana inteligentnego z charakterem. Cel matrymonjalny. Panowie nie niż lat 38, którym zależy na szczęściem pożyczki małżeństwem zechcą swe oferty zaufaniem skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 40 833

Kawaler
kupiec, samodzielny, o dobrych zaletach, większym mieście na Pomorzu, posiadający własny dom, centrum miasta wartości 120 000 zł, z braku znajomości pragnie tą drogą poznać inteligentną pannę od lat 30, z odpowiednim majątkiem. Cel matrymonjalny. Pośrednictwo krewnych miłe widziane. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia pań szczerze myślnych Kurjer zdw 40 836. Dyskrecja pod słowem honoru zapewniona.

Amerykanke
pozna celem ożenku i wyjazdu kawaler lat 34, zdrowy, trzeźwy, z wyższym wykształceniem posiadający oszczędności, Łaskawe oferty Kurjer dw 7738

Która
zaczna, przystojna pani, lat 35—50, posiadająca dobre przedsiębiorstwo: modystka, marszałka, skład papieru itp. zczyłaby uszczęśliwić współpracę kunca, kawalera, szlachetnej rodziny, średniego wzrostu, zarabiający także 800—1.200 zł miesięcznie. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 913

Wdowa
przystojna, elegancka, posiadająca cegielnię i nieruchomości łącznej wart. 300 tys. zł. pozna pan na samodzielnym stanowisku posiadając trochę gotówki. Biuro mat. „Record”, Poznań, Skarbowa 15. tel. 40-18. zdw 40 858

25 NAUKA

Pedagogium
Poznańskie kursy od IV—VIII gimn. Wpisy codziennie od 18—19 Skarbowa 5. Prow. p. opłaty niskie. Wykladają prof. gimn. Nauka w dogodnych godzinach wieczornych zdw 23 257

Wyuczam
kroju szycia praktycznie szybko, tania. Strojna Grunwaldzka 5. zdw 39 185

Angielka
udziela lekcji gruntownie. Kurjer zdw 39 868

Szoferem
może zostać każdy kto ukończył Kursy Kierowców Samochodowych J. Pińkowskiego Jeźyce 52, telefon 39-09. zdw 40 043

Kursy stenografii
i pisania na maszynach Kanta I. II. bpw 536-7

Gimnazjastów
przyjme na stancje zapewnijac opiekę, pomoc w nauce oraz dobre odżywianie. Pianino w domu Tucholski, Poznań, Marsz. Focha 32, wysoki parter w pobliżu gimnazjum Paderewskiego i Mickiewicza. zdw 40 726

Wzamian
za pokój z utrzymaniem udzieli korepetycji w zakresie 5 klas gimn. Specjalność matematyka i francuski. Oferty proszę nadesłać Kurjer zdw 40 107

Francuskich
lekcyj i konwersacji udzielam, parter. Wąły Król. Jadw. 4. Zgłoszenia codziennie między 3 a 5. zdw 40 538

Laciny
do matura udzielam Górna Włda 36, m. Maselkowskiego „Z”. 1-3 lub listownie zdw 40 628

Lekcyj
niemieckiego i francuskiego udzielam bardzo tanio. Oferty Kurjer rw 6517

Wielkopolskie
Gimnazjum Dr. Brunona Czajkowskiego
z prawami szkół państwowych. Jeszcze przyjmuję uczniów do wszystkich klas. Kancelaria ul. Mylna 5, od 11-1. zdw 40 958

Wielkopolska
Szkoła Przygotowawcza
I, II, III, IV kl. z prawami przyjmuję jeszcze uczniów 6 letnich Kancelaria na ul. Podgórznej 2 b. otwarta od 12.30-1.30. na ul. Mylny 5, od 11-1. zdw 40 957

Filologa
(łacinka) poszukuje Wielkopolskie Gimnazjum Dr. Brunona Czajkowskiego, ul. Mylna 5. zdw 40 956

Kursy
stenografji polskiej, niemieckiej, pisania na maszynach, wszelkich systemów, miesięczne, kwartalne i półroczne dla początkujących i upełniających. Księgowość przywiedzie. Zgłoszenia przyjmują Kursy Tyrn-Zaworskiej, ul. Strzelecka 33 narożnik pl. Świętokrzyskiego i Jeżyce Poznańska 28-30, III. zdw 40 798-9

Gimnazjastów
przyjmie Nowakowska, Ogrodowa 19, pomoc w nauce. zdw 40 809

Kursy
handlowe rozpoczynam 2 września. Kromczyńska, Ogrodowa 16 z w 41 028

Z dniem
15 września rb. otwiera się w klasztorze SS. Elżbietanek przy ul. Łakowej 4b. szkołę przygotowawczą dla dziewcząt, początkowo do kl. I. Zgłoszenia przyjmuje siostra M. Rafała, Łakowa 4. zdw 41 014

Poznańskie
Kursy Budowlane
uruchomiamy we wrześniu kursy przygotowawczy pierwszy, drugi. Prospekt wysła. zgłoszenia przyjmują Sekretariat: Kraszewskiego 17, III. prawo. Znaczek dołączyć. zdw 41 011

Uczeń
z ukończeniem I-szego kursu seminarjum nauczycielskiego pragnie się wyuczyć za kupca branży białawat lub konfekcji. Łaskawe oferty Kurjer zdw 41 049

2 kilimiarki
rutynowane poszukują posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 384

Inteligentna
panienka poszukuje miejsca w kwiaciarni celem dalszego wydoskonalenia się. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 39 840

Panienska
poszukuje posady do zycia. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 40 855

Fotografistka
retuszera, operatorka, kopistka szuka posady. Oferty Kurjer zdw 40 993

Służąca
starsza wiejska ucziwa, pracowita, z własną pościelą szuka posady najchętniej w mniejszej rodzinie. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 982

Osoba
inteligentna z średnim wykształceniem poszukuje posady biurowej. Może służyć kaucją lub współnitwem. Oferty Kurjer zdw 40 837

Osoba
zaufana, sumienna, z dobrimi świadectwami poszukuje samodzielnej posady od 1. 9. do samotnej osoby lub do dwóch. Oferty Kurjer zdw 40 892

Cukiernik
młodszy poszukuje posady, w swoim zawodzie dobrze obezpany od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 41 054

Posadę
szofera przyime u solidnego państwa, lub solidnej firmy także na dalsze wyjazdy wojażerskie Łaskawe oferty Kurjer zdw 40 998

Dziewczyna
kucharka z gotowaniem do wszystkiego najchętniej do bezdzietnego państwa, z dobrimi świadectwami. Oferty Kurjer zdw 41 016

Gospoia
z dobrimi świadectwami prasowaniem szyćwnej bielizny, poszukuje posady u samotnej osoby od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 41 022

Dziewczyna
uczciwa, samodzielna z dobrimi świadectwami poszukuje posady do 1. 1. b 2 osób 1. 9. 29. Oferty Kurjer zdw 41 021

Panienska
lat osiemnaście, z dobrego domu, muzykalna, znająca szycie, robotki, z zamlowaniem do dzieci, poszukuje pierwszej posady. — Miejscowość obojetna. — Oferty Kurjer zdw 40 905

Posługaczka
poszukuje posady na cały dzień. Oferty Kurjer zdw 40 904

Sierota
lat 21, poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer zdw 40 896

Udzielam
lekcyj robotek Oferty Kurjer zdw 40 879

Początkująca
maszynistka poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 40 875

Biuralistka
stenotypistka z polskim i niemieckim poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 40 926

Leśnik
żonaty z kilkuletnia praktyką dzieli w swym zawodzie, dobry strzelec i topiel drapieżników, szuka posady leśnego, może złożyć kaucję. Oferty Kurjer zdw 40 842

Technik bud.
dobry rysownik przyjmie posadę zaraz. Kurjer zdw 40 853

Czeladnik piekarski
lat 24, pracowity, spokojny, ucziwy, z dobrej rodziny, poszukuje posady Poznaniu od 15. 9. lub 1. 10. Oferty Kurjer zdw 40 856

Prasowaczka
na meska wykwinna bieliznę przyjmuje prace w dom. Oferty Kurjer zdw 40 826

Pracza
pilna, akurata w pracy poszukuje poza dom prania, również uprzątaniam. Oferty Kurjer zdw 40 825

Krawcowa
szuka pracy poza dom. Rzeczypospolitej 2, III. zdw 40 828

Bona
inteligentna z 2 letnia praktyką poszukuje posady do dzieci, z szyciem, miejscowosc obojetna. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 822

Inteligentna
panienka poszukuje skromnego pokoju w centrum. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 939

Panienska
poszukuje posady jako biuralistka względnie kasjerka. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 794

Ekspedjentka
szuka posady w kawiarni, piekarni lub sklepie spożywym, jestem religijna, wierna, obecnie 4 lata w posadzie, mam zamiar zmienić takową. Łaskawe zgłoszenia proszę do Kurjera zdw 40 789

Inkasent
podróżujący inteligentny, trzeźwy poszukuje posady kaucja 1500. Kurjer zdw 40 988

Inteligentna
panienka krawcowa poszukuje posady na wieś do dzieci wzgl. jako panna służąca. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 40 971

Kucharka-służąca
młodsza, posiadająca dłuższe świadectwa, bardzo dobrze polecona, zajmie się samodzielnym prowadzeniem gospodarstwa domowego w lepszym domu. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 40 955

Panienska
z dobrimi świadectwami, obeznana z pracami biurowymi, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 938

Panienska
z dłuższą praktyką biurową, obeznana z wszelkimi pracami, poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 795

Książkowa
z dłuższą praktyką, w większych przedsiębiorstwach handlowych, biegła w języku polskim i niemieckim, szuka posady w Poznaniu ewentl. na prowincji lub majątku. Oferty Kurjer zdw 39 817

Ekspedjentka
działa w branży papierniczej poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia proszę skierować do Kurjera zdw 39 616

Ekspedjentka
działa w branży spożywczej poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia proszę skierować do Kurjera zdw 39 615

Młodzieniec
z ukończoną szkołą handlową, mający 2 letnia praktykę w biurze adwokackim oraz pisze biegle na maszynie poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 39 998

WP. Właścicielei
fabryki i instytucji proszą inwalida z liczną rodziną o zaoferowanie posady portjera woźnego lub inkasenta Oferty Kurjer zdw 39 927

Szofer
monter poszukuje posady od 1. 9. lub później Oferty Kurjer zdw 39 906

Uczeń techniczno-dentystyczny
z 1½ roku praktyki, chcący dokończyć swa naukę, zdolny i pilny — szuka posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 40 291

Służąca
samodzielna poszukuje posady od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 40 603

Dziewczyna
wiejska lat 28, z dobrimi świadectwami, ucziwa i czysta poszukuje stałej posady do wszystkiego z gotowaniem bez prania do osób dorosłych. Oferty Kurjer zdw 40 677

Szofer
znający język polski i niemiecki w słowie i piśmie poszukuje posady. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer zdw 40 672

Zdolna
panienka z ładnym charakterem pisma i biegła w rachunkach poszukuje posady do składu jako ekspedjentka lub bufetowa od 1. 10. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 741

Służący
kawaler, lat 22, poszukuje posady od 1. 9. lub 1. 10. jako samodzielny z dobrimi świadectwami. Słodny rok pracuje wielkich dobrych domach. Adres wskaże Kurjer zdw 40 736

Szofer
ślusarz, trzeźwy i sumienny, lat 32 władający polskim i niemieckim językiem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 40 729

Pokojowa
która pracowała w lepszych domach poszukuje posady na majątek. Oferty Kurjer zdw 40 728

Wielkopolanka
wykształcona bardzo gospodarna lat 30 z powodu zmiany stonkówek rodzinnych przyjme posadę zarządczyni domu, zamężna pana na wsi lub mieście. Chętnie zapożycuje się dzieckiem. Kurjer zdw 40 722

Dzielny
ekspedjent z kaucją 3.000 zł poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 40 720

500—1.000 zł
kaucji stawie przy osiągnięciu posady inkasenta, woźnego, stróża kamienicy lub przedsiębiorstwie, z dobrem świadectwem. — Zgłoszenia Kurjer zdw 40 704

Puszkarz
(rusznikarz) pierwszorzedna siła specjalista w montowaniu lunet, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 40 774

Uczciwa
dziewczyna lat 15 poszukuje zaraz posady do dzieci Oferty Kurjer zdw 40 742

Wychowawczyni
inteligentna poszukuje posady od 15 września Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera zdw 40 832

Szofer
kawaler poszukuje posady, miejscowosc obojetna. — Zgłoszenia przyjmuje Teodor Rosicki, Września, ul. Dzieci Wrzesińskich 3. zdw 40 835

Młynarz-szofer
z kaucją do 2 tys. zł poszukuje zaraz stałej posady. Również przyjmie posadę portjera, woźnego, magazyniera, inkasenta lub t. p. Wszelkie oferty proszę skierować pod adres Krakowiak W., Zdziechowca, pow. Gniezno. zdw 40 839

Szofer
z dobrimi świadectwami, 2 lata praktyki, zna Poznań i okolice, poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer zdw 40 940

Stenotypistka
polsko-niemiecka poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 40 943

Dziewczyna
pracowita, ucziwa szuka zajęcia u krawca lub krawcowej. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 40 823

Dziewczyna
uczciwa, młodsza poszukuje jakiegokolwiek posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 40 821

25 MUZYKA
Violonczelista
grający na saxofonie wolny od 1 września. Oferty Kurjer zdw 40 668

Prima saksofonista
oblig-violi, 3 saksofony, rutynowany, wolny od 1 paźdz., obecnie w Gdańsku „Kaiserhof”. zdw 40 838

Lekcyj
gry na fortepianie fortepian do ćwiczeń Myńska 3, III. lewo. zdw 38 809 10

Lekcyj
gry skrzypcowej udziela dyplomowana nauczycielka muzyki Kaulfussówna, Włda Strumykowa 7 III zdw 40 732 3

Studentka
muzyki na wyższym kursie udziela lekcyj gry fortepianowej, także poza dom. Oferty Kurjer zdw 40 860

Trio
damskie lub meskie poszukuje. Proszę o podanie ofert z utrzymaniem, bez pokoju. Kawiarnia Metropolka Rawicz, Rynek, nr 3350

27 SZUKA PRACY
Zgłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenę dr. hnuh

Wolny
I skrzypek od 1. z repertuarem Zgłoszenia ul. Niegolewskich 8, 4 ptr. zdw 39 251

Wolne
od 1. trio lub kwartet dancingowy i koncertowy. Zgłoszenia Kurjer zdw 35 250

Żelazniak
posiadający pierwszorzedne świadectwa, z kilkuletnia praktyką w działach żelaza, narzędzi rolniczych, sprzętu art. budowlanych i kolonialnych, biegly, wzmowny, zmienil posade od 1. cietniej 15. 9. rb. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 14745

Mleczarz
długoletni fachowiec wyrabiający proszek i cukier z mleka, kazeinę, smietanki i różne sery poszukuje zaraz lub 15. stałej posady. Adres wskaże ekspedycja Kurjera zdw 1497a

Bona - freblanka
z długoletnią praktyką, dobrimi świadectwami, poszukuje posady od 1. 9. lub 15. 9. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 067

Freblanka
młoda, inteligentna, muzykalna poszukuje posady. Kujawińska, Michorzewko, Michorzewo. Nowy Tomysl. zdw 40 424

Bona - freblanka
z dobrimi poleceniami poszukuje stałej posady od 1. 9. 29 r. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków upraszam nadesłać do Kurjera zdw 40 443

Maszynistka
początkująca poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 885

Kucharki
i prasowaczka poleca się w dom Wielkie Garbary 35, II. zdw 39 731

Panienska
przystojna poszukuje posady tylko Poznaniu jako bufetowa zaraz lub później. Łaskawe oferty Kurjer zdw 40 658

Osoba
starsza, znająca kuchnię i gospodarstwo poszukuje posady do mniejszego domu lub kszedza. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 40 222

Rzeźnickiego
pomocnika z prowincji zdolnego i fachowego z dobrej rodziny poleca Gorczykowski, Stolarska 2, I. prawo. zdw 40 296

Kelner
z kaucją poszukuje posady, miejscowosc obojetna. — Oferty Kurjer pod jpw 2424

Skromna
uczciwa panienska szuka posady w małym gospodarstwie domowym. Oferty Kurjer zdw 39 997

Dla mego brata
18-letniego który powodu trudności finansowych skończył 8 kl. gimn. bardzo pilny, sumienny, zdrow, silny, poszukuje praktyki biurowej banku drogerji, każdemu kto by zechciał ułatwić mi uśrednienie z całego serca, będę wdzięczna. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 699

Inteligentna
panienka, która zna dobrze polskie i niemieckie szuka posady w jakimkolwiek składzie, najchętniej w cukierni lub piekarni. Łaskawe oferty Kurjer zdw 30 995

Rutynowany
bankowiec poszukuje posady w instytucji bankowej, przemysłowej lub handlowej ewentl. zaraz. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 40 202

Starsza panienska
poszukuje posady do składu, branża obojetna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 40 712

Ekspedjentka - kontrolerka
z długoletnią praktyką, poszukuje posady do kawiarni lub cukierni Miejscowosc obojetna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 40 711

Fryzjer
początkujący ondulator poszukuje posady celem dalszego wydoskonalenia się w dziale damskim. Zgłoszenia „Par” Katowice, Poprzeczna 8, pod „Fryzjer”. Pw 4291-71.237

Gospodyni
z lepszej rodziny, inteligentna, czysta, sumienna, w średnim wieku poszukuje posady, najchętniej na majątek, ewtl. do samotnej osoby. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 40 475

Dziewczyna
z gotowaniem, do wszystkiego, poszukuje posady do starszego państwa, ewtl. do samotnego panna. Oferty Kurjer zdw 40 620

Szofer-stangret
poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe oferty do Kurjera Pozn. zdw 40 655

Biegly
biurowy z kilkuletnia praktyką z znajomością niemieckiego, obeznany z magazynowaniem zmienil posade. Łaskawe oferty Kurjer zdw 40 539

Młynarz
z prakt. 16 lat poszukuje posadę zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 715

Początkująca
biuralistka, stenotypistka szuka posady. Oferty Kurjer zdw 40 689

Młoda
kobieta, sumienna, ucziwa poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 682

Biuralistka
początkująca z stenografią poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 631

Mężczyzna
28 lat, pracował na Państwowej posiadze szuka posady jakiegokolwiek z dużą kaucją. Oferty Kurjer zdw 40 637

Dziewczyna
szuka posługi w lepszym domu. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 622

Bufetowa
młoda, energiczna, pracowita z praktyką poszukuje posady w cukierni lub restauracji zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 40 600

Dziewczyna
lat 18, ucziwych rodziców przyjmie prace w fabryce lub posługuje. Oferty Kurjer zdw 40 595

Książkowa-kasjerka
osoba zaufana poszukuje od 1. 9. ewtl. zaraz posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 610

Osoba
inteligentna w średnim wieku, znająca się na dobrej kuchni poszukuje posady jako samodzielna gospodyni na majątek lub w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 40 601

500 zł
kaucji dam za posadę w jakimkolwiek przedsiębiorstwie. Oferty Kurjer zdw 40 674

Uczeń
z ukończeniem I-szego kursu seminarjum nauczycielskiego pragnie się wyuczyć za kupca branży białawat lub konfekcji. Łaskawe oferty Kurjer zdw 41 049

28 WOLNE MIEJSCA
Nauczycielka
do dziewczynki 10 letn na wieś (majątek) potrzebna. Francuski i początki muzyki konieczne. Kopie świadectw i wymagane wynagrodzenie przesłać: Romana Szymańskiego 10, mieszkanie Haszkiewicz dia D. M. zdw 37 652

Uczeń
z ładnym charakterem pisma do magazynu branży żelaznej roztreby od pierwszego września. Zgłoszenia do Kurjera zdw 38 394

Osoby
inteligentnej, ucziwej, dobrego charakteru wiek do lat 28 z dobrem gotowan i znającej wszelką prace z zakresu gospodarstwa domowego do samodzielnego prowadzenia domu i średniego restauracyjnej kuchni (przy pomocy dziewczyny) poszukuje się od 1 września do wiosny z dwójkiem dzieci (10-12 lat dziewczynki) na prowincji. Oferty z podaniem warunków Kurjera zdw 39 580

Poszukuję
się siły kwalifikowanej do dzieci 4 i 7 letn z praw. nauczania z językami i muzyką mają pierwszeństwo Zgłoszenia z odpisami świadectw i warunkami do Apteki w Mur Goślinie. Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi. zdw 39 963

Kartoniarki
przyjmie Wielkopolski Kartonaż Dąbrowskiego 79. zdw 35 971

Pod opaską

wysyłamy „Kurjera Poznańskiego“ również. Przedpłata przy wysyłce pod opaską wynosi

9 złotych miesięcznie

(abonament 4,— zł, porto 4,75 zł, opaska 25 groszy, razem 9,— zł, za granicę 11 złotych miesięcznie (abonament 4,— zł, porto 6,75 zł, opaska 25 groszy, razem 11,— zł). Nadesłanie należności przed 1 każdego miesiąca zapewnia regularną, codzienną ekspedycję. Przy zamówieniu prosimy donieść, czy gazetę wysłać w opasce firmowej lub krytej.

Administracja

Poszukuje

nie na wieś od 1 września wykwalifikowanej pielęgniarce do niemieckiego. Zgłoszenia, z których niewyżegnione pozostają bez odpowiedzi, nadsyłać należy wraz z odpisami świadectw, referencjami i podaniem warunków do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 40 005

Oddamy

każdemu dobrej dewna egzstencje bez wszelkiego ryzyka - Zgłoszenia pisemnie przyjmujemy za załączeniem znaczka Em-Ka Werk Myślówce G. Śl. Pw 6058-71 430

Darmo wskażę personel wszelkich branż w handlu i przemyśle itd. Szczegółowych informacji udziela bezpłatnie koncesjonowane biuro pracy "Personel". Poznań, Bzowa 9. Telefon 51-24. Pw 4279-55,436

Saksofonisty

pierwszorzędno potrzebuję do mojego zespołu od 1. 9. rb Łaskawe oferty do 25. 8. S. Kozłeciki, kapelmistrz Hel. Helski Dwór dw 1714

Książkowa

młodsza z znajomością branży żelaza potrzebna zaraz lub od 1. 9. 29. Oferty z fotografią i podaniem warunków pensji przy wolnym mieszkaniu i stol. proszę skierować do A. Kryzan skład żelaza, Zbąszyń. Pw 4591-34,89

Uczeń

zdolny do kupiectwa biegły w polskim i niemieckim od 1. września potrzebny. Piotr Wiśniewski, Kępnia skład tow. kolonialnych i żelaza. zdw 39 919

Apteka

pod Aniołem w Bydgoszczy szuka zaraz zastępcę ewtl. na stałe język niem. potrzebny. Refer. i warunki. zdw 1739

Stelmach

na dominium potrzebny zaraz, kawaler nie niżej lat 25. Zgłoszenia do Kurjera zdw 89 900

Książkowa

rutynowaną poszukuję poważne przedsiębiorstwo samochodowe. - Zgłoszenia z odpisami świadectw do Biura Pracy, Plac Wolności 9, pod "Książkowa" spw 549

Dziewczyna

wiejska, skromna, umiejająca gotować również i do wszelkich prac potrzebna zaraz. Dajaska, Gniezno, Willa, Konikowie, dw 1752

Bona

z kursiem ochraniarskim i szyciem potrzebna od 1. 9. do pięciora dzieci od lat 4-11. Uwzględnia się siły polecane i z dobrymi świadectwami. Rada-jewska ul. Warszawska przy stacji kolei średzkiej, firma Este-Ra zdw 40 305

Gospodyni

młodszej z dobrym gotowaniem i prasowaniem sztywnej bielizny poszukuję kawaler od 1. 9. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 333

Biegły

pomocnik fryzjerski potrzebny od 1. 9. 1929. Stan. Robaczyk, Koźmin, Klasztorna 16, dw 1751

Pomocnik

fryzjerski może się zgłosić. Adres wskaże Kurjer zdw 40 332

Dzielny

i sumienny książkowy z branży maszyn rolniczych, obeznany dokładnie z sprawami wekslowymi, który książkowo samodzielnie prowadzi umie, potrzebny zaraz. Tylko siły fachowe chcą złożyć oferty pod zdw 40 426

30 garnarzy - zdunów poszukuje natychmiast na dłuższy czas pracy Franciszek Szymanski, Poznań ul. Przemysłowa 71 Pw 4623-55,487

Poszukuje

agentów zbierania fotografii, kobiety również, zarobek 850 zł. Łosik, Poznań, Sapieżyński 8, zdw 40 581

Nuczycielka

z francuskim językiem do trojga dzieci (4 klasista gimn., dziewczynka w I kl. gimn. oraz dziewczynka 6 letnia) potrzebna od 1. 9. 1929. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków proszę pod O. Chmurzyńska, Chelmino, dw 1771

Potrzebna

od 1. 9. na wieś do dworu kucharka z dobrym gotowaniem, pieczeniem, zaprawa konserw i znajująca się na chowie drobitu Janiszewska Sekowo, p. Podrzewie, zdw 40 542

2 uczeni

w nauce kowalstwa przyjmę zaraz lub 1. 10. S. Miłośtan, fabr. powozów Pobiedziska, zdw 40 287

Drogerja

w Poznaniu poszukuje ucznia lub uczennicy. Zgłoszenia do Kurjera zdw 39 918

Marszantki

zdolnej poszukuje. Oferty Kurjer zdw 40 707

Pomocnik

fryzjerski może się zaraz zgłosić. Dąbrowskiego 38, zdw 40 649

Bona - nauczycielka

do dwójga dzieci 9 i 8 lat, potrzebna od 1 września rb. Zgłoszenia z załączeniem świadectw i życiorysem nadesłać do Kurjera zdw 40 358

Maszynistkę

biegłą na "Orle" (Adler) przyjmie adwokat Baranowski, Aleje Marcinkowskiego 25. Zgłoszenia 25. bm. od 2-4 po poł. Kw 1751

Starszy

samodzielny pomocnik fryzjerski z kaucją do Bydgoszczy od zaraz potrzebny. Oferty pod "Samodzielny" do "Par", Bydgoszcz, Dworcowa 72, Pw 9615-63,829

Uczeń

z powroci może się zgłosić do mistrza rzeźniczego Wl. Czubała, Poznań, Poznańska 50, zdw 40 557

Kierownika

z wykształceniem gimnazjalnym poszukuje poważne przedsiębiorstwo. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 570

Uczeń

chcący się wyczyć piekarstwa, najchętniej z powroci może się zgłosić. W Jankowiak, piekarnia-cukiernia Poznań Wroniecka 10 r 6449

Apteka w Poznaniu

poszukuje praktykanta (tki) od 1 października. Maturzystów, którzy zechcą sobie obrać zawód aptekarski proszę o zgłoszenie się do Kurjera zdw 39 917

Potrzebny

uczeń ślusarski i dziewczyna do pracy. Poznań, Ostrówek 10/11, zdw 40 641

Stenotypistka

polsko-niemiecka, biegła w niemieckiej stenografii, od 1. 10. poszukiwana. Zgłoszenia między 4-6 „Gambrius” Wielka 16, zdw 40 635

Posadę

stałą dam za pożyczkę 3-4 tysiące złotych Gwarancją i dobrą placą zapewnioną. Zgłoszenia Kurjer zdw 40 627

Ślusarze

do równania blachy (Blechspanner) potrzebni zaraz. Zgłoszenia „Karto-Index", Tama Garbarska 25/28, zdw 40 626

Dziewczyna

do wszelkich prac domowych potrzebna 1. 9. Fabryczna 38, part, prawo, zdw 40 585

Nauczycielka

egz. potrzebna od 1 września rb. na wieś do dwóch dziewczynek w wieku 8 i 9 lat. Odpisy świadectw, których się nie zwraca uprasza się przesłać do Kurjera Pozn zdw 40 619

Potrzebne

kartoniarki. "Kartonaż" ul. Żydowska 29, zdw 40 618

Uczeń

chcący wyczyć się w zawodzie fryzjerskim może się zgłosić. Roman Wiśniewski, Koźmin, Rynek 5, zdw 40 676

Pomocnik

fryzjerski potrzebny. Wjazdowa 8, zdw 40 671

Chłopiec

chcący wyczyć się w zawodzie stolarstwa potrzebny. Ul. Ponilskich 2, zdw 40 670

Eksnedjentka

z branży kapeluszniczej potrzebna. Guzik, Wodna 23, zdw 40 663

Posługaczka

czysta, z praniem, do sprzątania potrzebna. - Zgłoszenia ze świadectwami 2-4, Plac Nowomirski 5 a, III, prawo, zdw 41 048

Szofera

z kaucją trzeźwego i sumiennego potrzebuje zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dw 1796

Uwaga!

Poszukuje od 1 września dobrego celisty, grającego jazz i bandonjum także bas, saksofon i pomocnicze instrumenty. Kapelmistrz Del Rio, Grudziądz, Pom., Hotel Królewski Dwór, nw 3358

Ślusząca

do wszystkiego z samodzielnym gotowaniem z dobrymi świadectwami potrzebna zaraz. Działuńskich 6, II zdw 1797

Eksnedjentka

potrzebna zaraz li tylko z branży piekarsko-cukierniczej. Zgłoszenia St. Ruprycht, Marsz. Pocha 35 zdw 41 052

Młoda

dziewczyna do wszelkich prac domowych potrzebna zaraz Sobkiewicz, Restauracja Półwiejska 33 zdw 40 147

Ślusząca

uczciwa, pracowita z gotowaniem potrzebna. Maleckiego 35, II, lewo, zdw 40 761

Szofer

na taksówkę może się zgłosić. Poznańskie 27, Kierzek, zdw 40 994

Książkowa

młodsza z znajomością branży żelaza i języka niemieckiego w słowie i piśmie potrzebna zaraz lub od 1. 9. 29. Oferty z fotografią i podaniem warunków pensji przy wolnym mieszkaniu i stolonianu proszę skierować do A. Kryzan, skład żelaza, Zbąszyń. Pw 4591-34,89

Panienci

wyuczonej poszukuje do składu kolonialnego i wyszynku Maksymilian Schleichert, Swarzedz, powiat Poznań, nw 3353

Dzielnego

czeladnika krawieckiego przyjmę zaraz. Zgłoszenia Polna 2, zdw 40 705

Stenotypistka

rutynowana, polsko-niemiecka na 3 godziny dziennie potrzebna. - Rydecki, 3 Maja 3, zdw 40 764

Panny

do szycia ręcznego, panna do prasowania szweków, potrzebna. Chwaliszewo 58-59, Józefowski, zdw 40 778

Panienska

wymowna i rzutka potrzebna od 1. 9. 29. do składu obuwiu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 40 784

Ślusząca

z dobrymi świadectwami potrzebna zaraz na Śląsk na dworzec kolej. Zgłoszenia przyjmuje Sieniecka, Ogrodowa 4, III, w niedzielę od 15-16, zdw 40 709

Poszukuje

się starszej zaufanej osoby z własną pościelą do wszelkich prac domowych ul. Piotra Wawrzyńskiego 3, Mellerowa, jw 2434

Ślusząca

z gotowaniem może się zgłosić zaraz. Kawiarnia Przemysłowa, ul. Marszałka Pocha 32 Pw 4639-58,468

Młynarza

kupca, nieżej lat 40, inteligentnego i na wskroś sumiennego który zupełnie jest w stanie zastąpić właściciela, z kaucją 8 000 zł do małego młyna gospodarczego z motorem na gaz ssacy w mieście poszukuje się. Znajomość języka niemieckiego pożądana. - Własnoręczne oferty z podaniem pretensji, referencji i terminu obposady do ekspedycji zdw 40 894

Dziewczyna

do wszystkiego dobra i sumienna potrzebna od 1. 9. Zgłoszenia Mattejki 2, parter, prawo, zdw 40 981

Prasowaczkę

niewyszorowaną siłę przyjmie Pralnia, Piekary 3, zgłosić się w niedzielę, zdw 40 989

Uczeń

do składu, miejscowy, niemieckim. Zgłoszenia życiorysem, Perfumerja, Aleje Marcinkowskie- zdw 40 803

Ślusząca

do wszystkiego z gotowaniem potrzebna. Grunwaldzka 11, restauracja, zdw 40 817

Młody człowiek

lub chłopak, posiadający talent i pewną rekę do rysowania, potrzebny zaraz do lepszych prac. Zgłoszenia ul. Marszałka Pocha 19, parter, zdw 40 816

Ślusząca

samodzielną z gotowaniem i wszelkiej pracy potrzebna na 6 osób. Warunek - dobre świadectwa za dłuższy czas Chwiłow- ska, Św. Marcin 40, zdw 40 818

Dziewczę

silne, czyste i uczciwe potrzebne do rocznego dziecka na po- ludniu. Za Bramka 7, male wej- ście parter, na prawo, zdw 40 911-2

Ślusząca

może się zgłosić. Walczak, Wro- cławska 4, zdw 40 854

Ucznia

kuśnierskiego syna uczciwych rodziców, z dobrym wykształceniem szkolnym, przyjmie zaraz. B. Schultz, mistrz kuśnierski, ul. Gwarna 16, zdw 40 843

Ślusząca

wiejska, uczciwa z dobrymi świadectwami potrzebna. Grzeda, Po- znań - Górczyn, Górczyńska 31, zdw 41 036

Młodsza

siła, uczeń z ładnym charakterem pisma, z branży maszyn rolniczych, piszący na maszynie potrzebny zaraz. Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw oraz podaniem pensji Kurjer zdw 41 025

Szofera

z kaucją samotnego spokojnego, poszukuje na powroci. Zgłoszenia tylko z warunkami Kur- rjer zdw 41 013

Biuralistę

młodszeznającego dokładnie książkowo amerykańską z ce- nym charakterem pisma, pewnym w loczeniu, poszukuje się. Oferty pisemne z odpisami świadectw uprasza Polska Centrala Sp. Sp. Kolejowych, Poznań, pl. Sapieżyński 2a, zdw 41 007

Fryzjerka

starsza, dzielna pensja 180 zł po- trzebna od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 41 000

Fryzjerka

pierwsza siła na wysoką pensje potrzebna od 1. 9. Wodna 14, zdw 40 999

Bilans za czas od 11 czerwca 1928 do 31 lipca 1929.

Stan czynowy		Stan bierny	
269,82	Kasa		
3 740,60	Udziały	3 700,—	
	Banki		
	Zysk za 1926/8 rok	179,91	
	Zysk	130,51	
40 042			4 010,42
Rachunek Strat i Zysków.			
86,14	Procenty		216,65
130,51	Koszty handlowe		
	Zysk		
216,65			216,65

Poznań, dnia 21 sierpnia 1929. zdw 18393
Spółdzielnia Dzierżawców Ogródków Działkowych "Gród Przemysława", Jezyce T. z.
Skarbnik (-) H. Barke, Prezes (-) Napierała.

Humor zagraniczny

- Biedaku! cóż cię doprowadziło do takiej nędzy?
- Moja żona...
- Jakim sposobem?
- Wystarałem się dla niej o trzy doskonałe posady, lepsza jedna od drugiej - i ze wszystkich ją wyłali.
(Trib. Illustr.) S. F.

Na sezon jesienno-zimowy polecam:
ŻURNALE KROJE
do Żurnala „Susanne“ stale na składzie . od 0,80 zł
Podręczniki do wszelkich robót ręcznych od 0,50 zł
S. Kałamajski
Poznań Pw 4686-7-24, 23-14 Toruń.

Dziewczyna 14-16 lat do lekkich prac do- mowych potrzebna Drodziewski, Male Garbary 5, rw 6516

Fryzjerka potrzebna zaraz. Donaj ul. No- wa 11, zdw 40 932

Technik dentystyczny zaraz potrzebny. - Laboratorium Dentystyczne St. Zalisz, Bydgoszcz, Dworcowa 31 a, Pw 4651-63,838

Potrzebna ślusząca uczciwa, pracowita, szybka z dobrym gotowaniem i zna- jomością pracy domowej od 1. 9. Zgłoszenia ul. Wierzbiciec 27, II, pietro, prawo, od 4-7 godzi- ny, zdw 40 954

Żelazniaka z dłuższą praktyką z klientela polską i niemiecką przyjmie po- ważny skład żelaza Oferty Po- znań, skrzynka pocztowa 54, zdw 40 978

Uczeń piekarski może się zgłosić. Pie- karnia, Sulibard, Poznań, Dłu- ga 12, zdw 40 883

Ślusząca młodsza może się zgłosić. Skład win, Ratusz, zdw 40 902-3

PRZETARG PRZYMUSOWY
Nieruchomość położona w Huciskach i w chwili uczynie- nia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Huciska, tom I, karta 2, na imię rolnika Franciszka i Zofii małżonków Kusiów, zostanie dnia 8 listopada 1929 r., o godz. 10 przed południem, wystawioną na przetarg w niżej oznaczo- nym Sądzie, pokój 4.
Nieruchomość jest gospodarstwem wiejskiem o obszarze 38 ha 24 a 20 m².
Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej, dnia 25 marca 1929 r.
Rogoźno, dnia 21 sierpnia 1929 r.

Sąd Grodzki.
W Miejskim Gimnazjum w Koźminie (koedukacyjnym, ośmioklasowym, humanistycznym, z prawami) wakują po- sady nauczycieli (lek) polskiego, rysunków i gimnastyki. Uposażenie podług norm państw, z 15% dodatkiem miej- skim za pełne kwalifikacje lub egzamin naukowy.
Zgłoszenia uprasza się nadsyłać całkowicie udokumen- towane. dw 1789
Magistrat m. powiatowego Koźmina.
A. Zdaniewicz, burmistrz.

PRZETARG.
Starostwo Krajowe w Poznaniu odda w drodze publicz- nego przetargu
budowę stałego żelbetowego mostu
przez Pomiankę, pod Opatowem, w pow. Kępińskim, 5 met. w świetle. Projekt oraz warunki wykonania mostu można przegłądać w godzinach 8-14, w Starostwie Kraj. w Pozna- niu (Aleje Marcinkowskiego 29, pokój 25). Kopję projektu, warunki, oraz ślepy kosztorys wydaje się za 15,- złotych Wypełniony ślepy kosztorys oraz podpisane warunki należy nadesłać do Starostwa Krajowego do godz. 10, dnia 5 września r. b.
Otwarcie ofert nastąpi 5 września 1929 r., o godzinie 10, w Starostwie Krajowym, pokój 25.
Starosta Krajowy.

Przedpłata na wrzesień 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego do- datka ilustr. „Jutrzenka Poznańska” i „Nowiny Sportowe”: w Po- znaniu w eksped. zł 4,00 w agencjach w mieście zł 4,50 z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4,70 z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,86 kwartalnie zł 14,58 pod opaską w Polsce zł 9,00 pod opaską w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeskąd w zakładzie, strajków i t. p. wydawni nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa omagania się niedostarczonej numerów lub odszkodowania.
Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. - P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr na stronie 4-lamowej 60 gr na stronie czwartej 100 gr na stronie drugiej 120 gr przed wiadomościami po- tocznymi 200 gr od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skompi- kowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wie- czornego do godz. 10, w dni przedświąteczne do godz. 9 przed południem. Drobne ogłosze- nia słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.